

**T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
UYGULAMALI PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**OBEZİTE TANISI ALMIŞ ERGENLERİN
NARSİSİSTİK EKSENDE PROJEKTİF YÖNTEMLER
İLE DEĞERLENDİRİLMESİ**

**PELİN GÜLEN
2501150843**

**TEZ DANIŞMANI
DR. ÖGR. ÜYESİ BENGİ PİRİM DÜŞGÖR**

İstanbul, 2018

ÖZ

OBEZİTE TANISI ALMIŞ ERGENLERİN NARSİSİSTİK EKSENDE PROJEKTİF YÖNTEMLER İLE DEĞERLENDİRİLMESİ

Pelin Gülen

Bu çalışmanın konusu, obezitenin, ergen beş bireyin narsisistik yatırımlarına olan etkisini incelemektir. Araştırmanın amacı, obez ergenlerin ruhsal dünyasına dair bilgi edinerek, obez ergenlerle yapılan ruhsal çalışmalara fayda sağlamaktır. Bu amaçla obezite tanısı almış, 12-18 yaş arası 5 ergenle klinik ön görüşme yapılmış, Rorschach ve Tematik Algı Testi uygulanmıştır.

Ergenlere uygulanan Rorschach Testi'nden elde edilen bulgular, "Rorschach Türk Ergen Normları" ile karşılaştırılmış ve buna göre değerlendirilmiştir. Rorschach testi ve Tematik Algı Testi'nden elde edilen bulgular Fransız Okulu'na uygun olarak içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. İçerik analizi sonucunda 5 obez ergenin öngörüşmesinden ve test bulgularından elde edilen bilgilere göre, erken dönem nesne ilişkilerine dair problematikler, ergenlikte bireyin geçirdiği dönüşüme bağlı dinamikler ve depresif duygulanımın işlenemesine dair problematikler ve narsisistik dayanakların yetersizliği ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Obezite, Ergenlik, Narsisizm, Rorschach Testi, Tematik Algı Testi

ABSTRACT

A STUDY ON THE NARCISSISTIC ORGANIZATION OF ADOLESCENTS THAT DIAGNOSED WITH OBESITY USING PROJECTIVE TESTS

Pelin Gülen

The study aims to investigate the effect of obesity to narcissistic investments of five adolescents and contribute to psychic studies with obese adolescents by focusing on their psychic organisation. Following clinical interviews, Rorschach and Thematically Apperception Test (TAT) were applied to 5 obese adolescents between 12-18 ages.

Rorschach findings were compared and evaluated according to “Rorschach Turkish Adolescent Norms”. Overall findings of Rorschach Test and TAT were assessed by the content analysis of the French Psychoanalysis School. Data collected from interviews and projective tests show problematics regarding early childhood object relations, the developmental process of adolescence, depressive state that is not worked through, and the quality of the narcissistic foundations.

Key words: Obesity, Adolescence, Narcissism, Rorschach Test, Thematic Apperception Test

ÖNSÖZ

İstanbul Üniversitesi'nde geçirdiğim eğitim hayatım boyunca bana çok değerli katkıları olan, her zaman gitmem gereken noktayı işaret eden tez danışmanım ve hocam Yrd. Doç. Dr. Bengi Pirim Düşgör'e bana ve tezime verdiği emek için çok teşekkür ederim.

Psikanalize ve projektif yöntemlerle buluşmamı sağlayan, çalışkanlığı ve azmiyle benim için her zaman bir ilham kaynağı olan değerli hocam Prof. Dr. Tevfika İkiz'e çok teşekkür ederim. Tüm sorularımı tüm içtenliğiyle yanıtlayan, anlayış ve desteğini hep hissettiren sevgili hocam Yrd. Doç. Elif Yavuz Sever'e çok teşekkür ederim. Mesleki tecrübesini paylaşmaktan hiç çekinmeyen, arkadaşlığıyla da her zaman orada olan Aslıhan Özfıdan'a çok teşekkür ederim.

Küçüklüğümden bugüne yaratıcılığın ve neşenin tadını bana hep hatırlatan, çalışmam için beni motive eden, desteğini daima hissettiğim canım kuzenim Kübra Sena Sürmeli'ye sonsuz teşekkür ederim. Liseden itibaren yanyana yürümekten büyük keyif aldığım canım dostum Naci Doruk Çakmak'a çok teşekkür ederim. Hayatımdaki varlıklarıyla güç bulduğum dostlarım Cansu Paçacı Sunkar, Tuğçe Öztürk ve Şevin Ayan'a tek tek teşekkür ediyorum.

Tüm bu süreci benimle paylaşıp her türlü konuda desteğini esirgemeyen Aytun Çelebi'ye teşekkür ederim. Eğitimin önemini her zaman bana hatırlatan, varlığımı borçlu olduğum aileme çok teşekkür ederim.

Son olarak araştırmaya katılan tüm katılımcılara çok teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVESİ

1.1. Obezite Kavramının Açıklanması.....	3
1.1.1. Tarihsel Açıdan Obezite/Şişmanlık	3
1.1.2. Obezitenin Tanımı	5
1.1.3. Psikanalitik Kuram Açısından Obezite	8
1.1.4. Psikanalitik Literatürde Obeziteyi Konu Alan Çalışmalar	17
1.1.4.1. Psikanalitik Literatürde Obezite Alanında Projektif Yöntemlerle Yapılan Çalışmalar.....	22
1.2. Narsisizm Kavramının Açıklanması	25
1.2.1. Psikanalitik Literatürde Narsisizm Kavramı.....	25
1.2.2. Narsisizm ve Obezite Arasındaki İlişki	36
1.3. Ergenlik Döneminde Narsisistik Yatırım ve Obez Beden	37
1.3.1. Ergenlik Döneminin Açıklanması.....	37

1.3.2. Ergenlik Döneminde Bedenle Kurulan İlişki.....	39
1.3.3. Ergenlik Döneminde Narsisizm	42
1.4. Araştırma Hipotezleri.....	48
1.4.1. Kavramsal Hipotezler	48
1.4.2. İşlemsel Hipotezler	49

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. Katılımcılar	50
2.2. Veri Toplama Araçları	50
2.2.1 Bilgilendirilmiş Onam Formu.....	50
2.2.2. Anamnez Formu.....	50
2.2.3. Rorschach Testi.....	50
2.2.4. Tematik Algı Testi (TAT).....	52

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

OLGU ÖYKÜLERİ

3.1. Olgü Öyküsü: Katılımcı A	54
3.2. Olgü Öyküsü: Katılımcı B	55
3.3. Olgü Öyküsü: Katılımcı C	57
3.4. Olgü Öyküsü: Katılımcı D	59
3.5. Olgü Öyküsü: Katılımcı E.....	60

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

**OBEZİTE TANISI ALMIŞ ERGENLERİN NARSİSİSTİK EKSENDE
PROJEKTİF YÖNTEMLERLE DEĞERLENDİREN ARAŞTIRMANIN
BULGULARI**

4.1. Sosyo-demografik Bulgular	62
4.2. Psikanalitik Ön görüşmelere Dair Genel Bulgular.....	62
4.3. Obez Ergenlerin Nesneye Yönelik Yatırımlarının Narsisistik Eksen İncelenmesine Dair Bulgular	63
4.3.1 Rorschach Protokollerinde Negatif Narsisistik Özellikler Gösteren Yanıtların İncelenmesi	63
4.3.2. Tematik Algı Testi Protokollerinde Nesne Yatırımlarının Narsisistik Eksende İncelenmesi	67
4.4. Obez Ergenlerin Depresif Duygulanımın Bedene Yönelik Yıkıcılıkla Ortaya Koymasına Dair Bulgular	71
4.4.1. Rorschach Protokolünün Depresif Duygulanımın İşlenmesi Açısından Renk Yanıtlarının Değerlendirilmesi	71
4.4.1.1. Affektif Yanıtların İncelenmesi.....	72
4.4.1.2. C' Yanıt Örnekleri.....	73
4.4.2. Tematik Algı Testinde Depresif Pozisyonun Değerlendirilmesi	74
4.4.2.1. 3BM Kart Yanıt Örnekleri.....	74
4.4.2.2. 12 BG ve 13B Kart Yanıt Örnekleri.....	75
TARTIŞMA VE SONUÇ.....	78
KAYNAKÇA	89
EKLER.....	99

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: 10-18 Yaş Grubu İçin Beden Kitle İndeksi Değerleri	6
--	---

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Laussel Tanrıçası	4
----------------------------------	---

KISALTMALAR LİSTESİ

Akt. : Aktaran

BKİ : Beden Kitle İndeksi

DSÖ : Dünya Sağlık Örgütü

İ.Ö. : İsa'dan Önce

OED : Online Etymology Dictionary

TAT : Tematik Algı Testi

GİRİŞ

Bu çalışma, obezitenin, ergenlik sürecindeki değişimlerle paralel olarak bireyin narsisistik süreçlerini ne şekilde etkilendiğini incelemektedir. Araştırmanın amacı, obez ergenlerin ruhsal dünyasına dair bilgi edinerek, obez ergenlerle yapılan ruhsal çalışmalara fayda sağlamaktır.

Psikanalitik literatür, çoğunlukla obeziteyi oral evrede ilk nesneyle kurulan ilişkideki aksaklıklara dayandırmaktadır. Yaşamın ilk yılların bebeğin ilk doyum sağladığı kaynak anne memesidir. Oral evrede bebek kısmi nesne ilişkileri oluşturmada önce Freud'un birincil narsisizm adını verdiği bir konumdadır. Bu evrede bebek ve anne bir bütün olarak algılanmaktadır. Bebek tüm ihtiyaçlarının karşılanmasını bekler. Beslenme sürecinde annenin aşırı beslemesi ya da orada olmayışı yani doyumsuzluk hissi bu dönemde takılmalara yol açmaktadır. Süreçteki bu aksaklık bireyin narsisistik olarak da daha kırılgan olmasına yol açmaktadır. Bu sebeple birey yetişkin dönemde de karşılaştığı sorunlara, oral döneme gerileyerek yani yemek yiyerek yanıt vermektedir. Bu, bireyin anneyle ayrışmanın tam sağlanamadığı, ilkel ilişki paternlerinin sürdüğü bir tablo sunmaktadır.

Ergenlik, yaşanan dönüşümlerle bireyin cinselleşen bir bedene sahip olduğu, ödipal senaryonun tekrar sahneye geldiği bir süreçtir. Karşı cins ebeveyn ile birleşme arzusu artık bunu gerçekleştirebilecek bir bedenle birleşmesi sebebiyle tehlikeli bir hal almıştır. Dolayısıyla bu süreçte ergen, çocuksu arzularını kısmen terketmek ve kendisine yeni bir kimlik inşa etmek durumundadır. Bu inşa süreci beraberinde ruhsal anlamda ebeveynlerden farklılaşmayı, ayrışmayı getirmektedir. Yaşamın ilk yıllarında nesneyle ilişkilerinde aksaklıklar yaşayan ergen, narsisistik dayanakların yetersizliği sebebiyle, bu ayrışmaya obezite gibi eyleme dayanan bir patolojiyle yanıt vermektedir.

Çalışma kapsamında, gelişimsel obezite tanısı almış olan, 12-18 yaş arası 5 katılımcı ve aile üyeleriyle bir ön görüşme yapılmıştır. Bu görüşme sonrasında sadece obez bireylere Rorschach ve Tematik Algı Testi (TAT) uygulanmış ve testler psikanalitik kurama göre yorumlanmıştır. Bu çalışma kapsamın obezitenin

oral evrede yaşanan aksaklıkların devamı olarak ortaya çıkan narsisistik süreçler incelenmektedir. Nesne ilişkisinde ortaya çıkan bu aksaklığa bağlı olarak obez bireylerin negatif narsisistik yatırımlarının daha fazla olacağı düşünülmektedir.

Çalışma kapsamında öncelikle obezitenin tarihsel süreci, tespiti, psikanalitik kurama göre sebepleri ve hakkında yapılan psikanalitik araştırmalara yer verilmiştir. Ardından narsisizm kavramı üzerinde durulmuştur. Bu araştırma kapsamında birincil narsisizm kavramı ve negatif narsisizm kavramı önemli bir noktada durduğu için daha ayrıntılı incelenmiştir. Son olarak ergenlik sürecine dair psikanalitik literatüre dayanan bilgiler verilmiştir. Tüm bu bilgiler ışığında araştırmaya yön veren hipotezler tespit edilmiştir.

Yapılan çalışmanın, obezitenin, ergen bireyin narsisistik pozisyonunu ne şekilde etkilediğine dair bilgi vermesi açısından ve ergenlik dönüşümlerinin bu konudaki yerini ortaya koyması açısından alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVESİ

1.1. Obezite Kavramının Açıklanması

1.1.1. Tarihsel Açıdan Obezite/Şişmanlık

Obezite kelimesi 17. Yüzyıl ortalarından itibaren kullanılmaktadır. Fransızca *Obése* veya İngilizce *Obese* sözcüklerinden gelmektedir. Bu sözcük Latince *Obedere* kelimesinden türemiştir. Latince *edere* (yemek) fiili ve *ob-*(tamamen) önekinin birleşiminden oluşmaktadır.¹ *Obez* kelimesi OED(online etymology dictionary) ye göre 19. yüzyıl öncesinde kullanımı yaygın olan bir kelime değildir ve Latince *obeseness* kelimesi eski İngilizce *oferfæt* (aşırı yağ) kelimesinden çevrilmiştir.²

Eski toplumlarda bir kadının ya da hayvanın hamileliği veya şişmanlığı, yeryüzünün bahardan önceki gebeliği gibi kutsal kabul edilirdi.³ Paleolitik dönemde, Avusturya’da bulunmuş olan Willendorf Tanrıçası, erken dönemin ilk örneklerden biridir. İÖ 30.000-25.000 arasına tarihlenen bu örnekte ve daha göreceğimiz birçok örnekteki ortak özellikler; çok iri göğüslü, şişman, ya hamile ya da doğum sonrasında deforme olmuş bir vücut yapısıdır. Yüze çok fazla önem verilmez. Aynı yıllardan Laussel Tanrıçası, elinde bir bizon boynuzu taşır; yine göğüsler ve karın bölgesine dikkat çekilir. Bunlar tamamen doğumun kutsal kabul edildiği dönemlerdendir.

¹ Etimoloji Türkçe: 2017 Obez Kelime Kökeni, (Çevrimiçi) <https://www.etimolojiturkce.com/kelime/obez>, 2018.

² Online Etymology Dictionary:2017 Obese, (Çevrimiçi) <https://www.etymonline.com/word/obese>, 2018

³ KURT, M.:2010 *Tanrıça Kültü ve Hristiyanlıktaki Meryem Figürüne Etkileri*, Yüksek Lisans Tezi, Rize Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Şekil 1: Laussel Tanrıçası

Kaynak: Ahmet Usta, 2014 Ahmet Usta'nın Defteri blog, (Çevrimiçi), Erişim tarihi: 2018
<https://ahmetustanindefteri.blogspot.com.tr/2014/03/ana-tanrica-inanisi-venus-heykelleri.html>

Neolitik dönemde çok sayıda küçük ana tanrıça figürlerine Anadolu, Akdeniz ve Mezopotamya çevresinde rastlanmaktadır. Bunların en erken örnekleri Çatalhöyük'tedir. İ.Ö. 6000'lerde Çatalhöyük'te rastlanan bir ana tanrıça heykelciğinde, tanrıça elleriyle göğüslerini tutmaktadır. Şişmandır, yüzünde fazla ayrıntı yoktur. Kadının kendi bedeninden var ettiği canlıyı, gene kendi bedeninde oluşan bir besinle beslemiş olması, göğüslerin çok dikkat çekici olarak karşımıza çıkmasına yol açar. Bütün vurgulanmak istenen bedenin bereketle özdeşleşen bölgeleridir.⁴

En eski fabllarda “güzel” kadın betimlemesine eşlik eden bazı sıfatlarda şişmanlığa övgü görülmektedir. Kadınlar “tombul ve yumuşak ve güzel”dir. 1300 yılı civarında, sağlıklı olmak, midesi dolu olmak anlamına gelmektedir. Ortaçağ

⁴ Zühre İndirkaş.: 2006 **Çağlar Boyu Ana Tanrıça İnancı ve Türk Resmine Yansımaları**, Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi'nde yapılan konuşma metni, (Çevrimiçi) http://www.obarsiv.com/e_voyvoda_0607.html, Erişim tarihi: 2018

efsaneleri sürekli bir şeyleri mideye indiren, eşi görülmemiş bir kuvvete sahip, akıl almaz büyüklükteki devlerden söz etmektedir. Kırılma modern Avrupa döneminde gerçekleşmiştir. Artık “şişman ve tembeller”den, “koca şişko yaratıklar”dan söz edilir olmuştur. Şişman olmak artık yağlı olmak anlamına gelmektedir, uyuşukluk ve çöküntüyü simgeler. Yiyecek biriktirmek artık güç göstergesi değil, vageçmişliğin veya görgüsüzlüğün ifadeleri haline gelmiştir. 16. Ve 17. Yüzyıllarda yağları bastırmak, şişmanlığı gizlemek amaçlı kullanılan kemerler, kayışlar, korseler kullanılmaktadır.⁵

Aydınlanma Çağı’yla birlikte şişmanlığın tedavisinden bahsedilir olmuştur. Sıkılaştırıcı, canlandırıcı, güçlendirici- bu kez zayıflatıcı formüller, diyetler, egzersizler türemeye başlar. Hangi besin gruplarının faydalı olduğu tartışılmaktadır. Fakat bu noktada kadınlar ve erkeklere olan yaklaşım farklılık göstermektedir. Kadınların kilolu olmaması beklenirken, erkeklerin belirgin göbeği hala saygınlığı ifade etmektedir.⁶

19. yüzyılın sonlarına doğru tartışılmak yaygınlaşır. Şişman kişiler takip edilir, hobilerden özel alanlara, modadan bakıma kadar her alanda hoş gelmeyen ve çirkin olan kolayca işaret edilmektedir. 1920’li yıllarda silüetler incelenmiş, şişmanlık tedavileri çoğalmıştır. Kadının konumun değişimiyle de göğüsler ve diğer kıvrımlar iyice silinir. Artık endam ve çeviklik vurgulanmaktadır.⁷

1.1.2. Obezitenin Tanımı

Obezite, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından “Sağlığı bozacak ölçüde vücutta anormal veya aşırı yağ birikmesi” olarak tanımlanmaktadır. Bu birikim alınan enerji miktarının harcanan enerji miktarından fazla olmasından yani şeker ve yağ tüketiminin artması buna karşın vitamin ve minerallerden zengin besinlerin tüketiminin azalması ve hareketsiz yaşam tarzının benimsenmesinden

⁵ Georges Vigarello.: *Ortaçağ’dan 20. Yüzyıla Şişmanlığın Tarihi*, İstanbul, Doğan Kitap, 2016.

⁶ A.e.

⁷ A.e.

kaynaklanmaktadır.⁸ Dünya Sağlık Örgütü'nün 2016 verilerine göre, dünya çapında obezite, 1980'den bu yana iki katına çıkmıştır. Ayrıca ergenlik döneminde ortaya çıkan sağlıkla ilgili davranışların birçoğunun hem şimdiki hem de gelecekteki sağlık ve gelişim üzerinde etkisi olması açısından obezite tedavi edilmesi gereken bir hastalıktır. Erken ergenlik döneminde ortaya çıkan obezite, ergen gelişimini tehlikeye atmakla kalmayıp aynı zamanda yetişkin dönemde de obez olma ihtimalini ortaya çıkarması sebebiyle dikkatle takip edilmelidir.⁹

Obezitenin dayanak noktasını biyolojik bedenden aldığını hatırlatmak yerinde olur; daha açık ifadeyle, “aşırı yağ kütlesi” olan bir kişinin fiziksel durumuna gönderme yapan bir tıbbi kavramdır, bir hastalıktır. Kilo fazlası ve bu beden, ısıtıcı verici olabilir çünkü “bir farklılığı hatta bir engelliliği ifade edebilir”.¹⁰ Bu hastalığı kökünden çözmekte karşılaşılan zorluk, çok etkenli kaynağının olmasına ve rejim yapanların %60-75 kadarının verdikleri kiloyu tekrardan almasına bağlıdır.¹¹

Dünya Sağlık Örgütü'nün obezite sınıflandırması esas alınarak obeziteyi belirlemek için yaygın olarak Beden Kitle İndeksi (BKİ) kullanılmaktadır. 19. yüzyılın sonunda boy ve ağırlık arasındaki denklik çizelgeleri çeşitlenmiştir. Bu dönemde yapılan çalışmalar günümüzde kullanılan BKİ yani beden kitle endeksinin temellerini atmıştır. ¹² BKİ, bireyin vücut ağırlığının (kg), boy uzunluğunun (m cinsinden) karesine ($BKİ=kg/m^2$) bölünmesiyle elde edilen bir değerdir.¹³

Beden kitle indeksine göre 10-18 yaş grubu çocuklar için değerlendirme ise Tablo 1’de verilmiştir.¹⁴

Tablo 1: 10-18 Yaş Grubu İçin Beden Kitle İndeksi Değerleri

-
- ⁸ World Health Organization:2016 Obesity and overweight,(Çevrimiçi) <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs311/en/>, Erişim tarihi:2018
- ⁹ World Health Organization:2017 Maternal, Newborn, Child and Adolescent Health,(Çevrimiçi) http://www.who.int/maternal_child_adolescent/topics/adolescence/development/en/
- ¹⁰ Tefika Tunaboşlu-İkiz ve Ark.:2016 “Obez Ergen ve Ailesi: Türkiye ve Fransa Arasında Kültürel Bir Karşılaştırma Çalışması”, **Türkiye Klinikleri Psikoloji Özel Dergisi**, 1(2):7-16.
- ¹¹ Almudena Sanahuja.:2009 “Çocukta Gelişimsel Obezite ve Annenin Yetersizliği”, **Yansıtma**, İstanbul, Bağlam.
- ¹² Georges Vigarello: 2016 **Ortaçağ’dan 20. Yüzyıla Şişmanlığın Tarihi**, İstanbul, Doğan Kitap.
- ¹³ TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU:2017 Obezite Nasıl Saptanır?, (Çevrimiçi) <http://beslenme.gov.tr/index.php?lang=tr&page=43>
- ¹⁴ Sağlık Bakanlığı:2012 “Çocukluk ve Ergenlerlik Döneminde Obezite”, Ankara.

	Hafif Şişman (BKİ)		Şişman(BKİ)	
Yaş (Yıl)	Erkek	Kız	Erkek	Kız
13	22	23	26	27
14	23	24	27	28
15	24	24	28	29
16	24	25	29	29
17	25	25	30	30
18	26	26	30	30

BKİ, aşırı kilolu ve obezitenin en faydalı popülasyon düzeyinde ölçümü sağlar; çünkü her iki cinsiyette de yetişkinlerin tüm yaşları için aynıdır. Bununla birlikte, farklı bir bireyde aynı şişmanlığa karşılık gelmeyebileceği için kaba bir kılavuz olarak düşünülmelidir.¹⁵

Beden kitle endeksi boy-kilo orantısından yola çıkarak ölçüm yapmaktadır fakat vücuttaki yağ oranı hakkında bilgi vermemektedir. Obezite, kişinin fiziksel durumunu anlatmakta ve “bir kilo fazlası, özellikle de yağ kütlesinin fazlalığı” şeklinde tanımlanmaktadır.¹⁶ Vücuttaki yağ oranı da bu konuda önem taşımaktadır. Obezite, yağ dokusunun dağınık ve aşırı birikimi olarak da tanımlanır. Aşırı beslenme ve görece hareketsizlik ile karakterizedir.¹⁷ Optimal ağırlığının %20 ya da daha üstünde olan bireyleri veya vücut yağ oranının %20 veya daha üstünde olan bireyleri kapsar. Obezitenin kategorileri başlama yaşı, anormal yeme davranışlarının paternleri, beden imgesinden rahatsızlığının derecesine bağlıdır.¹⁸

Türkiye İstatistik Kurumu’nun verilerine göre bireylerin boy ve kilo değerleri kullanılarak hesaplanan vücut kitle endeksi incelendiğinde; 15 yaş ve üstü bireylerin %33,7’sinin fazla kilolu, %42,2’sinin normal kilolu, %4,2’sinin ise düşük kilolu

¹⁵ World Health Organization: Obesity and overweight, (Çevrimiçi) <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs311/en/>, 2016, Erişim tarihi:2018

¹⁶ Almudena Sanahuja: “Çocukta Gelişimsel Obezite ve Annenin Yetersizliği”, **Yansıtma**, İstanbul, Bağlam, 2009

¹⁷ Douglas H. Ingram, “Psychoanalytic Treatment of the Obese Person*: Part I”, **American Journal of Psychoanalysis**, 36(1): 1976, 35-41.

¹⁸ M. L. Gluksman.: “Obesity: Psychoanalytic Challenge” **Journal of American Academy of Psychoanalysis**, 17, 1989, 151-171.

olduğu tespit edilmiştir. Cinsiyet ayrımında bakıldığında; kadınların %24,5'inin obez, %29,3'ünün ise fazla kilolu olduğu; erkeklerde ise %15,3'ünün obez, %38,2'sinin fazla kilolu olduğu gözlenmiştir.¹⁹

1.1.3. Psikanalitik Kuram Açısından Obezite

Hayatın başlangıcında bebeğin besinle kurduğu ilk ilişki oral döneme denk gelmektedir. Freud, Cinsellik Üzerine Üç Deneme'de oral dönemi tanımlamıştır. Gelişim basamağının ilk dönemini içeren oral dönemde bebek ağız ile erotik bir haz alırken aynı zamanda ağız yemeğin alınmasını ve bebeğin hayatta kalmasını sağlayan bir organ görevini de yerine getirmektedir. Bebek için ağız ve etrafındaki bölgelerin bebeğin en önemli yeri olduğunu anne sütünün ağıza alınmasının, başparmağını emmesinin verdiği hoşluk duygusunun çocuk için temel zevk kaynağı olduğu bir gerçektir. Ağız aynı zamanda dış dünya ile ilişki kurulmasını ve iletişimi sağlayan temel organdır.²⁰

Oral döneme takılma, kişinin bağlı kaldığı döneme ruhsal olarak geri dönmesi anlamına gelmektedir. Beslenmeyle olan ilişki, doğal olarak oral hazza olan bağlılığın göstergesidir. Hissedilen kaygının sakinleştirilmesi gerekmektedir ancak seçilen nesne belirli değildir. Oral düzenlemede bir takılma olduğunu ve anneye ilk bağların tekrar yaşantısını ortaya koymaktadır. Besinin sakinleştirici etkisi, doyum şeklinin ve kaygı azalmasının sürekliliğine bağlıdır. Bir sorun, bir zorluk olduğunda, beslenme bozukluğu yaşayan kişiler oral döneme gerilemektedir, yani, temel özelliği iyi olmanın ve doyumun arayışı olan arkaik bir işleyişe dönmektedir.²¹

Erken gelişme sırasındaki ezici psikolojik ve fiziksel tehdit, ayrılmaya/separation sebep olduğu için, bebeğin duygusal veya fiziksel rahatsızlığı her gösterdiğinde annesi beslenmeyi sakinleştirici bir araç olarak kullanırsa, bu duygular beslenme ile ilişkilendirilir. Böylelikle ayrılma tehdidi ya da terkedilme ve

¹⁹ Türkiye İstatistik Kurumu:____2015 Türkiye Sağlık Araştırması,(Çevrimiçi) <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18854>, Erişim tarihi:2018

²⁰ Akt.Tevfika Tunaboğlu-İkiz: 2002 “Sigmund Freud ve Klasik Psikanalitik Görüşte Dürtülerin Akıbeti”, **Psikanaliz Yazıları**, İstanbul, Bağlam.

²¹ Almudena Sanahuja:2009 “Çocukta Gelişimsel Obezite ve Annenin Yetersizliği”, **Yansıtma**, İstanbul, Bağlam.

beslenme arasındaki ilişki erken çocuklukta başlayabilir ve bu değişmezse bu şekilde devam eder. Bu durum çoğu obez ergen ve yetişkinin kayıp ya da mahrumiyet yaşatan her stres durumunda yemesiyle sonuçlanır.²²

Levy'e göre "açlık duygusu" (hunger affect) yetişkinlikteli yeme bozukluklarının sebebidir. "açlık duygusu"nu "annelerel sevgi ve anne-çocuk ilişkisindeki bakım görmeye dair diğer hisler" olarak tanımlar. Levy'nin "açlık duygusu" Winnicott'un annenin yokluğunda çocuğu sakinleştiren geçiş nesnesi kavramıyla yakından ilişkilidir. Obez bireyler için besin, anneden ayrılmayla yaşanan duygulara karşı (endişe, yalnızlık) geçiş nesnesi olarak kullanılmaktadır.²³

Alexander, Bychowski, Hamburger ve Rascovsky, obezitenin psikojenini oral dönemde yaşanan sıkıntıyla bağlantılandırmışlardır. Beslenmenin aşırı ya da eksik olması oral dönemde kısmi ya da genel bir takılmaya sebep olmaktadır. Bu takılma oral dönem boyunca çok az ya da çok fazla tatminin sonucudur. Bu yüzden, oral hazza dair gerekli değeri edinemeyen çocuk, gelecekte stresli durumlarda oral döneme dair bir davranışa gerileyebilir. Çok yemek, parmak emmek, sigara içmek, içmek ve diğer oral aktiviteler bu oral dönem davranışlarına örnektir. Zamanla oral tatmin kavramı, çocuğun erken dönemdeki annesiyle kurduğu tüm kinestetik, görsel, sessel ve afektif deneyimini kapsamaktadır. Emzirme bebekliğinin merkezi aktivitesi olduğu için anne-çocuk ilişkisinin her bileşeni besin ve yemekle ilişkili olabilir. Anne-çocuk ilişkisindeki önemli bir eksiklik oral fiksasyona yol açabilmektedir.²⁴

Rascovsky ve arkadaşlarına göre yoğun oral ego organizasyonundan sonuçlanan primer obezite, temel depresif durumun iyileştirilme girişiminden doğan reaktif obezite ki bu manik iyileşmenin bir formudur. Birincil obezite durumunda, doyum, egonun tanımlamaları yoluyla edindiği etkili bir kapasite ile gerçek bir

²² H. Kaplan, H. I. Kaplan, H. I., ve H. S. Kaplan: "The psychosomatic concept of obesity", *J. Nerv. Ment. Dis.*, 125, 1957, s.181-201.

²³ David M. Levy:1934 "Primary Affect Hunger", *Am. J. Psychiatry*, 94, 643-652.

²⁴ Akt. M. L. Gluksman.: "Obesity: Psychoanalytic Challenge" *Journal of American Academy of Psychoanalysis*, 17, 1989, 151-171.

durumu ifade eder. Manik tepki, tersine, temelde altta yatan bir melankolik duruma dayanır ve dış gerçeklerle çok az temas kuran fantazmik bir tatmin eğilimindedir. Bu super-egonun frasture edici tekrar eden temsillerine karşı dengeleyici bir ikame olması halidir. Ego geçici olarak süper ego özdeşimlerinin hizmetindedir ve besin memeyle özdeşleşmiştir. Primer obezitede özdeşimler egonun bir parçası gibidir, kalıcıdır ve gerçek memeyle ilişkilendirilmişlerdir. Manik tepki yoğun oral super-egoya karşıdır. Primer obezitede super-ego anal-sadistik ve genital evrede acımasızdır, bu nedenle bağımlılığın gizil ilişkisi sıklıkla obsesif durumlar oluşturur. Analitik araştırma, obez bireyde oral ego ile edilen yoğun gelişimin varlığını kanıtlamaktadır ki bu durum içgüdüsel ifadelerinin bu seviyedeki maksimum etkin kapasitesine ulaşmasına izin vermektedir. Oral dönemdeki egonun yoğun gelişimi, sonraki gelişim evrelerinde zayıf bir egoya tekabül etmektedir. Süper ego, oral dönemde egonun açık sonucu olarak paralel ve karşıt bir gelişme geçirir. Super egonun bu gelişimi sonraki dönemlerin zayıf ego için ezici ve yasaklayıcı bir anlam taşımaktadır.²⁵

Hamburger'e göre aşırı yemenin bağlı olduğu temel paternler bulunmaktadır. Bunlar; çeşitli duygusal durumlara -örneğin yalnızlık ya da engellenmişlik - bir yanıt olarak aşırı yeme, kronik gerilim ya da engellenme durumlarına yanıt olarak aşırı yeme, özellikle depresyon gibi altta yatan duygusal bir hastalığın belirtisi olarak aşırı yeme ve yemek yemeye bağımlı olmaya bağlı aşırı yeme şeklindedir.²⁶

Durbak'a göre aşırı yeme davranışı oral agresif dürtünün bastırılmasıyla ilişkilidir. Bu gerileme içselleştirilmiştir, çünkü çocuk annesinin yok olacağına dair hissi yaşantılamadan onu memnun etmeyen/doyurmayan annesine karşı öfke gösteremez. Üstelik, anne, ki genelde kendisi de narsisistiktir, çocuğu kendi doyumunu için ve kendi uzantısı gibi kullanır dolayısıyla bu durum bu simbiyotik ilişkiyi tekrar tekrar yaratır ve ego gelişimin önünü keser. Bu nedenle obezite, nesneyi içe alma

²⁵ A. Rascovsky ve Ark.:1950 "Basic Psychic Structure of the Obese", **International Journal of Psycho-Analysis**, 31:144-149.

²⁶ W. W. Hamburger.:1951 "Emotional Aspects of Obesity", **Med. Clin. North Am.**, 35: 483-499.

yoluyla, besin bu noktada bir yerine geçendir, erken bebeklik döneminin yakınlığını tekrar yaratma isteği gibi görülebilir.²⁷

Bruch, obezite ve şizofreni arasında bir ilişki geliştirmiştir: “aşırı kilo şizofrenik hastalıkla eşit ya da hastalığa karşı bir yansıtma” işlevi görür. Ona göre obezite psikotik olmamak adına ödenen bir bedeldir, bu tür hastaların şizofrenik çöküşe karşı koruyucu bir bariyer olarak “daha da çok yemek yemeye başvurdıkları” nı işaret etmiştir.²⁸ Bruch, obez çocukların annelerinin normal gelişimsel benlik ve nesne ayrışmasına engel olduklarını gözlemlemiştir. Ona göre, obezjenik anne aşırı koruyucu bir tutumla, bağımlılığı teşvik eden tavırla bakım verir. Bu tür anneler besini haddinden fazla ve uygun olmayan şekilde (beslenme gerekliliği ile alakalı olmayan sebeplerle) verirler; örneğin ,çocuğun başka ihtiyaçlarının yerine ya da kendi bağımlılık ihtiyacından ötürü besin verirler. Bu uygun olmayan beslenme şekli yüzünden obez çocuklar algısal ve kavramsal bir kargaşa yaşarlar. Özellikle açlık tokluk hissinin ve diğer içsel somatik yaşantıları/duyguları ayırt edemezler. Bruch, bebeğin sağlıklı bir gelişim göstermesinde annenin “uyum gösterebilme kapasitesi” nin önemini vurgulamıştır.²⁹ Bruch’e göre bazı annelerin, çocukların ihtiyaçlarını içgüdüsel olarak algılama kapasiteleri yoktur ve sistematik olarak (“zorlayıcı” anneler) zorla beslemeye devam ederler. Böyle anneler çocuklarının hayatına aşırı derecede dahil olurlar ve çocuğun kendine saygı ve güven hissini oluşturmalarını zorlaştırırlar. Çocukların obez olmaları, annelerinin ruhsal durumuna bağlıdır; bazı anneler kaygılı hatta depresif olacaklardır. Bazıları ise tam tersi duygular içinde olacaktır; çocuğun ciddi bir reddilmeyle karşı karşıya kalması, besinsel olarak aşırı korunmasıyla dengelenecektir. Buna bağlı olarak da, bu çiftedeğerliliğe, anne besin yoluyla cevap verecektir. Bu durum çocuğun ilerideki açlık duygusunu etkileyecek ve duygusalılık veya gerginlik gibi her türlü duygu durumunda çocuğu besin alımına yönlendirecektir. Bu tür anneler aynı şekilde çocuklarının bağımsızlık hareketlerini de olumsuz yönde etkileyecektir. Bağımsız olma uğraşlarını azaltacak ve besin ihtiyaçlarını arttıracak, böylelikle sonrasında duygusal hatta varoluşsal problemlerin

²⁷ C. K. Durbak:1979 “Treatment of the Narcissistic Resistance in a Case of Obesity”, **Mod. Psychoanal.**, 4:197-206.

²⁸ Hilde Bruch.: “The Psychosomatic Aspects of Obesity”, **Journal of Mt. Sinai Hospital**, 20: 1., 1953.

²⁹ Hilde Bruch: “The Importance of Overweight”, **W. W. Norton**, New York. 1957.

biyolojik olarak düzenlenmesinde zorluk yaşayacaklardır. Sanahuja'ya göre annenin çocuğun ihtiyaçlarına sadece besin yoluyla cevap vererek bir ilişki oluşturması, kişide daha sonra obeziteye yol açan aşırı yeme davranışına temel oluşturmaktadır.³⁰

Spotnitz (1969), obez bireylerin nesneyi korumak için, şizofreni durumunda olduğu gibi algılanan ego'yu veya psikosomatik hastalık durumunda olduğu gibi, kendi özünün bir kısmını yok ettiğini belirtmektedir. Obez hastalar her iki yıkıcı eğilimi göstermektedir; obez hasta ekstra yağları tarafından engellenmiş durumdadır ve bu durum da kendilik imgesinin bozulmasına yol açar.³¹

Winnicott, emzirme sürecini, bebek ve memenin ayrışmadığı bütünleşme evresinden sonraki “benden farklı bir öteki tarafından beslenme” farkındalığına dek incelemiştir. Uygun bir beslenme deneyimi, “yeterince iyi annenin” bebeğin sağlıklı bir şekilde nesneden farklılaşmasını ve sevebilme yeteneğini geliştirmesini sağlamaktadır.³² Winnicott, Kohut, Mahler ve Spitz'e göre yeteri kadar iyi beslenme deneyimi normal nesne ilişkileri geliştirmede ve bütünleşmiş stabil bir benlik hissinin oluşumunda en temel gerekliliktir. Bu, annenin kendi ihtiyaçlarıyla çocuğunun ihtiyaçlarını ayırtırdığı “tutan bir çevre”nin gerekliliğine işaret etmektedir. Annenin hassas ve uygun yanıtı verebildiği bu atmosfer, sakinleştirebilen bir annesel imgenin içselleştirilebilmesini de sağlamaktadır. Dolayısıyla, çocuğun kendini sakinleştirebilme kapasitesi empatik annesel yanıtların sağlıklı bir kendilik nesnesi matriksi yaratmasıyla oluşur. Bu süreç, çocuğun benlik bütünlüğü, nesne devamlılığı ve anneden ayrılmayı tolere edebilmeye olanak sağlar.³³ Winnicott'a göre, obez bireyler için yemek, anneden ayrılma ile ilgili duygulara savunma amacıyla bir geçiş nesnesi olarak kullanılmaktadır.³⁴

³⁰ Akt. Almudena Sanahuja: “Çocukta Gelişimsel Obezite ve Annenin Yetersizliği”, **Yansıtma**, İstanbul, Bağlam. 2009

³¹ H. Spotnitz: **Modern Psychoanalysis of the Schizophrenic Patient: Theory of the Technique**. New York: Grune & Stratton. 1969.

³² D. W. Winnicott.: **Playing and Reality**, Basic Books, New York. 1971

³³ Akt. M. L. Gluksman: 1989, “Obesity: Psychoanalytic Challenge” **Journal of American Academy of Psychoanalysis**, 17:151-171.

³⁴ Akt. Aslıhan Özfidan.:2011 “Obezite ve Gece Yemesi Sendromunun Rorschach Testi ile Değerlendirilmesi”, **Yansıtma**, 15, 117-129.

Winnicott'a göre ,besinle kurulan ilişkide anneyle yaşanan beslenme deneyimi temeldir. İştah ise kaygı ve depresyona karşı bir savunmadır. Winnicott, bebeğin besin ve beslenme süreciyle alakalı bilinçdışı fantazilerini şöyle tarif eder: “Emmek yemek, ısırma istiyorum. Emmek, yemek ve ısırmaktan hoşlanıyorum. Emip,yiyip ısırmaktan zevk alıyorum.... Acıktığımda besin hakkında, yediğimde besini içime almayı düşünürüm. İçimde ne tuttuğumu ve bundan nasıl kurtulmak istediğimi düşünürüm.” Bu fantazi, besinin içe alınmasının yanında annenin içi (memenin içi), besin kaynağıyla da alakalıdır. “Çok açken, ihtiyacımı karşılayan kaynağa sahip olmak, hatta onu yok etmek istiyorum. Sonra bu hissimden dolayı kötü hissediyorum ve bu durumdan kurtulmak istiyorum.” Fantaziler aynı zamanda besleyen kaynağı yönetme ve ona sahip olmayı da içermektedir. Dolayısıyla ona göre, beden içi fantazilerden bahsetmeden besinle alakalı bozukluklar anlaşılamaz.³⁵

Gruberger'e göre, obezitenin aşırı yatırımının oral özelliği, kaynağını birinci yıl süresindeki engellenmenin yetersizliğinden veya yokluğundan almaktadır. En çok öne çıkan sebep annesel aşkın niteliğidir. Obez kişinin psikosomatik olarak “kötü” gelişmesinde, bireylerarası ilişkilerdeki sorunlar belirleyici bir rol oynamaktadır.³⁶

Goodsitt, obez bireylerin empatik aynalamadaki başarısızlığının, gergin, depresif ya da yalnız hissettiklerin zaman kendilerini sakinleştirebilmede yetersizleştikleri sonucuna varmıştır. Bu bireylerin besin bağımlılığı geçici bir kendi kendini sakinleştirme sağlasa da psikolojik bir yapı ya da benlik bütünlüğü sağlamaz. Bu teoriye göre, obez bireyler kendini sakinleştirme konusunda kısıtlılık yaşar, fazla yemek yemek annenin sakinleştirici sensörimotor aktivesinin bir temsidir ve bu süreç uygun bir şekilde birey tarafından içselleştirilememiş durumdadır.³⁷

Castelnuovo-Tedesco, obezitenin anlaşılmasına yönelik erken psikoanalitik katkıları gözden geçirmiş ve bu da oral dürtünün vahametlerini ve karakter oluşumundaki etkisini vurgulamıştır. Daha güncel bir bakış açısı ile, yeme

³⁵ D. W. Winnicott:1975, **Through Paediatrics to Psycho-Analysis**. Int. PsychoAnal. Lib., 100:1-325. London: The Hogarth Press and the Institute of Psycho-Analysis.

³⁶ Akt. Almudena Sanahuja.:2009 “Çocukta Gelişimsel Obezite ve Annenin Yetersizliği”, **Yansıtma**, İstanbul, Bağlam.

³⁷ Akt. M. L. Gluksman: 1989, “Obesity: Psychoanalytic Challenge” **Journal of American Academy of Psychoanalysis**, 17:151-171.

bozuklukları, yalnızca ortaya çıkma sıklığı nedeniyle değil, aynı zamanda, dürtü deşarjı ve kontrolün sağlanması sorunu arasındaki yakın ilişki nedeniyle de dikkat çekmektedir. Başlıca semptom olarak dürtü boşalımındaki bozukluğu işaret etmesine rağmen, egonun gerekli fonksiyonlarını yerine getirme kapasitesinin yetersizliği ve kendini temsil etmedeki kayda değer patoloji de etkileyici özelliklerdir. Onlara göre, obez bireylerin karakteristik özelliklerinden ilki sıklıkla besini kendini sakinleştirme için, hazzın yerine geçeni olarak ve hayal kırıklığı yaratan nesnenin yer değiştirmesi olarak kullanmalarındır; bu sayede bir çeşit bağımsızlık ve özerklik ederler (bu durum oral olarak bağımlı karakterle tutarlı değildir) Genellikle sonraki gelişimsel evrelerden kaynak alırlar (başlıcaları, anal ve ödipal fallik evreler). Önemli karakteristik özelliklerden ikincisi, dürtü bozukluklarıyla ortaklaştıkları, kolaylıkal tedavi talep etmemeleri ve tedavi talep ettiklerinde de sıklıkla kişiliğe kapsamlı bir yaklaşımdan ziyade ki psikanaliz bunu önerir semptomun kendisine yönelik bir talepleri olmasıdır.³⁸

David Krueger'e göre narsistik olarak savunmasız bireylerde, insanlardan farklı nesneler, kendilik nesnesi işlevini tamamlamak, yerine koymak veya sembolize etmek için kullanılmaktadır. İlk geçiş nesnesi olan anne-baba arasındaki köprü olan yiyecek, annenin veya olabileceği her şeyin yanı sıra, fizyolojik ve duygusal olarak duygulanım ve gerginlik durumlarını düzenleyen gerçek, somut yatıştırıcı bir maddenin sembolüdür . Gıdaların kendilik nesnesi işlevi, kısmen, besleyici bir işlevi temsil eder.

Kendiliknesnesi deneyimi olarak yemeğin üç yönünü açıklamıştır. Bunlar; gıdanın kendiliknesnesi yerine geçeni olarak tarihsel (erken gelişimsel) kullanımı, gıdaların fizyolojik ve psikolojik düzenleyici yönleri, kendilik nesnesi fantezisi açısından yemek ve yemenin ayrıntılandırılmasıdır. Krueger'e göre besin bireysel olarak ve/veya aileyi de içerecek şekilde sakinleşmek, ödüllendirmek için, dikkat dağıtıcı, savunma veya bir yerine geçen olarak kendilik nesnesi deneyimi girişimi olarak kullanılabilir. Gelişimsel olarak yapıöncesi somut bir fonksiyon olan gıda, aynı zamanda yapıöncesi düzeyde takılan belirli hastalar tarafından bu şekilde

³⁸ Akt. A.e.

algılanır. Kendilik nesnesinin işlevinde olduğu gibi bu kişiler, yaşamsal işlevlerin bütünlüğünü korumak için gerekli olan yeme bozukluğunu benliklerinin bir parçası olarak görürler. Motivasyonlar, algılamalar ve tepkiler gibi kendilik nesnesi aktarımları, besin ve yemek yeme veya anoreksik bireylerde yemek yememe sürecini içerir. Besin, bu bireyler bir kendilik nesnesidir; ki besin hayal kırıklığı uğratan ve/veya ulaşılamayan insanlara göre daha somut ve öngörülebilirdir. Kruger'e göre yeme bozukluğu olan hastalar bedensel ve ruhsal kendilikte gelişimsel bir kesinti üzerine kurulu narsistik bir hassasiyete sahiptir. Bir ötekinin duygusal erişilebilirliğinde gerçekleşen kesinti, yetersiz olan benliğin, bir can çekişme, öfke ve dağınıklık döngüsüne girmesine sebep olmaktadır. Bireyin, tükenmiş, boş bir benlik deneyimine verdiği cevap, tipik olarak hoşnutsuz bu duygulanımı düzenleyen güçlerin kontrolünü ele geçirme girişimidir. Yeme bozukluğu sürecinin başında mutlak bir gıda kontrolü vardır; hasta, öngörülebilir bir şekilde, başkasının rastlantısal öngörülemez yanıtı olmadan, sürekli, etkili, hemen, güçlü bir şekilde yiyeceklerin giriş ve çıkışlarını belirler. Örneğin, aşırı yeme nöbetinin ortasında, yiyecek, herhangi bir sınır ve herhangi bir şey olmaksızın istediği her şeye sahip olabileceği yanılsamasını sağlayabilir. Bu noktada ayrılma/ayrışma yoktur, tıpkı elde edilememenin olmaması gibi, çünkü nesne yutulur, böylece kişinin bedensel ve ruhsal benliği haline gelir. Dahası, herhangi bir "kötü nesne" çağrışımının bedensel ve duygusal açıdan kendinden feragat ederek kendi iradesine göre tasfiye edebilir. Bu durumun tekrar tekrar gerçekleşmesi, obezitede olduğu gibi bir dış dünyadan korunmayı sağlayan bir kalkan gelişmesi demektir. Narsistik olarak yaralanmış olan kişi bedenin bir bölümünü doğrudan uyaran belirli, somut ve harici bir şeyi kontrol etmeye çalışır. Bu, parçalanmış bir benlik duygusunun etkisini düzenlemek ve kendilik nesnesinin işlevini yerine getirmek için yapılan ikili bir girişimdir. Kendilik nesnesi deneyimi düşünsel ve bilinçdışı fantazilerle bağlantılıdır. Geçici olarak kişinin canlanmasını ve bütünleşme hissini sağlar. Sıklıkla bilinçdışı olan bu fantazi güçlü bir düzenleyici, yenileyici ve canlandırıcıdır. Kronik besin alımından kaynaklanan obezite, fantezinin reddiyle ve cinsel çatışmaların herhangi bir

yüzleşmesine karşı savunma için genellikle çekici olmamayı sağlayan vücut zırhı olarak görülmektedir.³⁹

Rubin'e göre, obezite nesillerarası aktarıma bağlı olarak, kişinin yaşadığı bir kayba dair bilinçdışı suçluluk duyguları ve tutulamayan yasa bağlıdır.⁴⁰

Sanahuja, yaptığı çalışma sonucunda, nesneyle erken dönem ilişkide gerçekleşen bir bozukluk sonucunda ruhsal kapsayanın gelişiminde oluşan bir kusurun obeziteye yol açtığı sonucuna varmıştır. Sanahuja'ya göre kişi, obez olarak birinci ruhsal derinin hatalarını telafi etmek için, güçlendirici ikinci bir deri oluşturmaktadır. Sonuç olarak obez kişi sınırsız, kırılgan ve bozuk bir beden imgesi oluşturur.⁴¹

Sanahuja'ya göre obezite, oral dönemde yaşanan çevresel eksiklikler sebebiyle nesiller arası uyumda yaşanan aksaklıklara ya da nesillerarası beden içe almaya bağlıdır. Bu bakış açısına göre psikanalitik aile ruhsal aygıt kavramı, 'aileyi oluşturan üyelerin bedenlerinin toplamı olarak değil, grup üyeleri arasındaki karşılıklı düşlemleştirmeler tarafından üretilen düzenekleri birleştiren imgesel yaratı' olarak anlaşılmalıdır. Aile ruhsal aygıtı bireyin ruhsallığına bir beden vermektedir. Böylece obez beden ailenin ruhsal dünyasını ortaya koyan bir dayanak haline gelir. Aynı zamanda ergenlik dönemindeki kimlik oluşumunda zorlanan ergen için, obeziteyle sağladığı ötekilerin bedenine ve aile üyelerinin kendisine yönelik yapışkan özdeşim bir tali yoldur. Nesne inşasında varolan narsisistik eksiklikler devamlı dönüşüp değişen bedeninde görülür hale gelir. Bu beden sayesinde bu değişim durdurulur, aileden farklılaşma reddedilir. Ailesiyle kurduğu bu bağı korumak pahasına göstermelik bir kimlik oluşturmayı hedefler.⁴²

³⁹ David Krueger:1997 "Food as Selfobject in Eating Disorder Patients", **Psychoanal. Rev.**, 84:617-630.

⁴⁰ Akt.Tevfika Tunaboğlu-İkiz Ve ark.:2016 "Obez Ergen ve Ailesi: Türkiye ve Fransa Arasında Kültürel Bir Karşılaştırma Çalışması", **Türkiye Klinikleri Psikoloji Özel Dergisi**, 1(2):7-16.

⁴¹ Almudena Sanahuja:2009 "Çocukta Gelişimsel Obezite ve Annenin Yetersizliği", **Yansıtma**, İstanbul, Bağlam.

⁴² Akt. Tevfika Tunaboğlu-İkiz Ve ark.:2016 "Obez Ergen ve Ailesi: Türkiye ve Fransa Arasında Kültürel Bir Karşılaştırma Çalışması", **Türkiye Klinikleri Psikoloji Özel Dergisi**, 1(2):7-16.

1.1.4. Psikanalitik Literatürde Obeziteyi Konu Alan Çalışmalar

Obeziteye dair literatür anormal yeme paternini, hastanın erken yaşam dönemindeki duygusal zorlukların bir kamuflajı olduğunu vurgular. Wulff, “aşırı yeme davranışının,sevilen nesnenin kaybı ya da narsistik yaralanmaları telafi etmek için olduğunu, yemenin nesneyi muhafaza etmenin bir yolu” olduğuna işaret eder. Harnik, ergenlik döneminde kadının narsisizminin genital organlardan yüzüne ve bedenine yer değiştirdiğini gözlemlemiştir. Conrad, bu kanıtları, fallik yeterliliği elde etme arzusunun obezite sorunlarının altını çizdiğini doğrulamak için kullanmıştır. Fromm, 13 yaşındaki bir kızın obezitesinin "psikoseksüel gelişimin her seviyesinden kaynaklanan içgüdüsel istek, fanteziler, korku ve savunmaları aynı anda ifade etmek için kullanılabileceğini" tartışmaktadır. Fromm, “memnun etmeyen /doyurmayan rakibe karşı yıkıcı istekleri” de içeren çeşitli savunma yöntemlerine dikkat çekmektedir.⁴³

Kaplan ve Kaplan, psikanalitik literatürde bildirilen obezite ile ilgili klinik vaka çalışmalarını geniş kapsamlı bir incelemesini gerçekleştirmişlerdir. Bunun sonucunda, 27 duygulanımsal ve psikodinamik faktörü aşırı yeme davranışlarıyla ilişkilendirmişlerdir. Bunlar; endişeyi azaltma, doyum elde etme, sosyal başarı ve kabulü elde etme (achieving social success and acceptance), engellenme ve mahrumiyet hissini hafifletme, düşmanca hislerini ifade etme (bilinç düzeyinde ya da bilinçdışı), kendini şımartma, kendini ödüllendirme, başkaldırı ifadesi, teslimiyet (örneğin, ebeveyn otoritesine), suçluluk hissine bir tepki olarak kendini cezalandırma, dışavurum, dikkati ve ilgiyi kendine toplama, hayattaki başarısızlığı telafi etme ,sevgiyi test etme, sevilmemiş olma hissini ortadan kaldırma, gerçekliği yıkma, kilolu ebeveynle özdeşim kurma, kendini sakinleştirme, hayatta rekabetten kaçınma, mevcut durumun değişimden kaçınma, birinin aşağılığını kanıtlamak, yetişkinlikte kaçma, aç kalma korkusunu azaltma, bilinçli olarak şişman olmayı isteme, endişeyle çocuksu oral engellemelerle başetme, monotonluktan kaçış,

⁴³ Akt. C. K. Durbak:1979 “Treatment of the Narcissistic Resistance in a Case of Obesity”, **Mod. Psychoanal.**, 4:197-206.

güvensizlik hissini/güvende olmama durumlarının bilinçdışı bir yansıması olarak görülmektedir. Bu dinamiklerden birçoğu klasik oral çatışmalarla ilişkili olabilmesine rağmen, diğerleri daha sonraki gelişimsel sorunları ya da benliğin bütünleşmesi ve farklılaşmasıyla ilgili konuların yansıması gibi görünmektedir. Aşırı yemenin belirgin karmaşıklıkları, bu belirti seçimi ile ilişkili kişiler arası dinamikler hakkında da sorular ortaya çıkarmıştır.⁴⁴

Rand ve Stunkard, psikanalitik tedavide olan 84 obez 63 normal kilodaki hastayla çalışılmıştır. Araştırma anketinde, kilo alımı ve kilo kaybının bağlı olduğu ruhsal dinamiklere dair iki açık uçlu sorulmuştur. 72 katılımcı analist, 84 obez hastanın 73'ünde ve toplam 63 normal kilolu hastanın 21'inde kilo artışı veya kilo kaybıyla ilişkili spesifik psikodinamiği listelemiştir. Bunlar;

(1) Duygulanım: Bu kategori, öfke, depresyon, suçluluk, aşağılama, hayal kırıklığı, can sıkıntısı, kaygı, mutluluk ve memnuniyet gibi duyguları ifade etme ya da ifade etme ile bağlantılı ifadeleri içermektedir.

(2) Benlik algısı: Bu kategori, benlik gücü, benlik sınırları, benlik saygısı, kendini hor görme, kendini kontrol, dürtü kontrolü ve beden imajının kaybı ile ilgili ifadeleri içermektedir.

(3) Yoksunluk-Memnuniyet: Bu kategori, nesne kayıpları, hayal kırıklıkları, ayrışmalar, sevilmeyen veya istenmeyen duyguların yanı sıra sevilen, kabul gören ve memnun olan hislerle ilgili algı ve duygularla ilgili ifadeleri içermektedir.

(4) Saldırganlık-Rekabet: Bu kategori, eleştiri, başkaları tarafından kontrol veya sömürülme korkuları, başkaları kontrol etme ve rekabet etme ihtiyacı ve birinin kendi saldırganlığından veya başkalarının saldırganlığından korkma ile ilgili ifadeleri içermektedir.

⁴⁴ H.I. Kaplan ve H. S. Kaplan: 1957, "The psychosomatic concept of obesity", *J. Nerv. Ment. Dis.*, 125, 181-201.

(5) Cinsellik: Bu kategori, cinsel fanteziler, çatışmalar, cinsel çekicilik veya cinsel anlamda istenilme hissi ve cinsel işlev bozukluğunun belirtileri ile ilgili ifadeleri içermektedir.

Çalışmanın sonucuna göre kilo alımı ile ilişkili ruhsal dinamikler, verilen yanıtların içeriklerinin fazlalığına bağlı olarak sırasıyla, yoksunluk-doyum/memnuniyet, saldırganlık-rekabet, cinsellik, duygulanım ve benlik imgesi şeklindedir. Kilo vermeyle ilişkili psikodinamikler ise verilen yanıtların içeriklerinin fazlalığına bağlı olarak sırasıyla, yoksunluk-doyum/memnuniyet, benlik imgesi, cinsellik ve duygulanım şeklindedir.⁴⁵

Slochow, çeşitli araştırmalarda aşırı yeme davranışının “kontrol edilemez duygu durumlarına” karşı bir yanıt olduğunu açıklamıştır. Obez bireyler acı verici duygularla başetmekte yetersizdir çünkü onları “tanımlayamamakta/isimlendirememek”tedirler, bu durumda çaresiz hissetmektense hükmetmeyi tercih etmektedirler.⁴⁶

Khantzian, madde bağımlısı bireylerle yaptığı çalışmada madde bağımlılarının (opiates) yatıştırıcı maddeleri seçmesinin sebebinin agresif,şiddet içeren duygularını sakinleştirmek olduğundan,kokain bağımlılarının depresyonu,sıkıntı ve boşluk hissini rahatlamak amaçlı kokain kullandıklarından bahsetmektedir. Dolayısıyla kompulsif yeme davranışı madde bağımlılığıyla benzerlik göstermekte, acı verici hislere karşı kendini sakinleştirmenin bir formu olarak görülebilmektedir.⁴⁷

Raynes, aşırı kilolu kadınların psikolojik test değerlendirmelerinde içsel anne temsillerinin baba temsillerinden daha kötü geliştiğini ifade ettiklerini gözlemlemiştir. Raynes obez bireylerin aşırı yeme davranışını spesifik stres veren duygulara bir yanıt olarak, yetersiz bir şekilde içselleştirilen annesel işlevleri telafi

⁴⁵ M. L. Gluksman, C.S. Rand,A. J. Stungard.: 1978 “Psychodynamics of Obesity”, *J. Am. Acad. Psychoanal. Dyn. Psychiatr.*, 6, 103-115.

⁴⁶ J. A. Slochow: 1983, **Excessive Eating: The Role of Emotions and Environment**, New York, Human Sciences Press.

⁴⁷ Akt. M. L. Gluksman: 1989, “Obesity: Psychoanalytic Challenge” **Journal of American Academy of Psychoanalysis**, 17:151-171.

etmek amacıyla kullandığını (kendini sakinleştirme ve endişe yönetimi) varsaymaktadır. Beden imgesi , benlik algısının önemli bir bileşenidir, bedenle birlikte kişini tavırları,duyguları, fantazileri onunla bağlantılı çatışmalarına işaret eder.⁴⁸

Castelnuovo-Tedesco ve Reiser'ın devam eden bir çalışma olarak aktardığı, 1992'de yayınlanan C. Philip Wilson'ın "Obezite: Kişilik Yapısı ve Psikoanalitik Tedavi" isimli çalışmasında, altı obez vakadan yararlanılarak, obeziteyi restriktör ve bulimik anoreksiyle karşılaştırılmıştır ve obeziteden şikayet eden hastaların "yağlı olma korkusu" ve diyetle ilgili endişeleri konusunda takıntılı olduklarını belirtilmiştir. Wilson'a göre anoreksiklerin tehdit edici egosu tüm dürtüleri/impulse kontrol kapasitesine sahipken, ki bu itkilerin aşırı kontrolüyle sonuçlanır, obez hastaların egosunda sadece oral itkileri değil pek çok diğer türdeki itkiyi de kontrol etme kapasitesi yetersizdir ve süper ego anoreksiklerde olduğu gibi mükemmeliyetçi ve kontrolcü değildir. Bir semptom kompleksi olarak obezite, histerik, obsesif, kompulsif, sınırda olan ve psikozlara yakın çeşitli koşullarda görülen çeşitli kişilik bozukluklarında bulunur. Wilson tanı ne olursa olsun obezitenin bir dürtü bozukluğunun göstergesi olduğunu vurgulamıştır. Obez hasta şişman olduğunun farkındadır ve bir anoreksikle aynı şekilde yanlış beden-algısına sahip değildir. Wilson bunu obezin daha esnek süperego ve daha az kusurlu ego işleyişine bağlar. Obezite tedavisinde Wilson, dürtü bozukluklarını, bağımlı kişilik yapısını ve çocukluğun alışkanlık bozukluklarını anlamının önemini vurgulamıştır. Egonun, daha sonradan yeme bozukluklarıyla başa çıkma çabalarında olduğu gibi, bir çocukluk alışkanlığı veya çocukluk dürtü bozukluğu ile mücadelesinde aynı savunmaları kullandığına dikkat çekmiştir. Dolayısıyla inkar, bölme, yerinden değiştirme ve dışsallaştırma savunmaları ve bilinçli olarak tutma/kısıtlama ve yalanlar obezin ego yapısının derinlerinde bulunmaktadır.⁴⁹

Ira Mintz “ Normal, Obez, Açlıktan Ölen ve Tıkınırcasına Yiyenlerde Şişman Olma Korkusu” isimli makalesiyle konuyu incelemiştir. Bilinçli şişmanlık

⁴⁸ Akt. A.e.

⁴⁹ P. Castelnuovo-Tedesco ve L. W. Reiser:1988 “Compulsive Eating: Obesity and Related Phenomena”, **J. Amer. Psychoanal. Assn.**, 36:163-171.

korkusunun bilinçdışı olarak şişman olma ihtiyacının kapatıcısı olabileceğini ifade etmiştir. Şişman olmanın nispeten spesifik çatışmaları olsa da farklı insanlarda farklı bilinçdışı anlamları bulunur. Şişman olma korkusunun yoğunluğu ilk olarak, savunmaya geçilen çatışmanın bilinçdışı doğasına; ikinci olarak, egonun dürtüleri kapsayabilme yeteneğine; üçüncü olarak, endişeyi tolere etme kapasitesine ve son olarak çatışmanın yarattığı suçluluğun yoğunluğuna bağlıdır. Mintz, birçok hastada korkulanın her seferinde şişmanlık ya da kilo olmadığını, yeme sürecinin korkutucu olduğunu belirtmiştir. Hastada daha sonra bu korku yerini kilo almaya bırakır. Mintz, normal, obez, açlıktan ölen ve tıknırcasına yiyen bireylerde şişmanlık korkusuyla ilgili güçlü örnekler sunmuştur. Her vakada, bilinçli şişmanlık korkusunun, ilkel agresif, cinsel ve bağımlılık gibi ilkel çatışmalara karşı bilinçdışı bir çözüme kalkışıldığına işaret etmiştir.⁵⁰

Christopher V. Rowland, Jr. "Compulsive Eating and Depression." İsimli makalesinde 4 obez vakayı incelemiştir. Rowland'ın genel izlenimi, obez hastaların rahatsız edici duygu durumlarıyla, özellikle de depresyonda doğru algılama ve etkili bir şekilde baş etme konusundaki yetersizlikleri olmuştur. Bu hastaların öncelikle iç uyaranlara değil de dışa cevap verme konusundaki önemini vurgulamıştır. Rowland'a göre obez hastalar "harekete geçme" eğilimindedirler ve hazzın ertelenmesinde zorluk çekerler. Depresyon deneyimleri biraz sıradışıdır: suçluluk duygusu daha az akutdur ve belki de üzüntüye benzer, boşluk hissi, özlem, yalnızlığa benzer bir his yaşarlar. Rowland, çeşitli bağımlılık yapıcı davranışların ve maddelerin öngörülebilir heyecanının bu duyguları rahatlatabileceğini, bunun anneyle çok erken, önceden kurulan söz öncesi ilişkiyi geri kazanmanın bir yolu olabileceğini düşünmekteydi.⁵¹

Terezinha Féres-Carneiro ve Maria Do Carmo Cintra De Almeida-Prado yaptıkları çalışmada, obeziteyi, onunla birlikte ortaya çıkan hareketsizlik ve izolasyona dayanarak narsisizme bağlı bir patoloji olarak değerlendirmiştir. Beslenmek hayatı devam ettirebilme fonksiyonunun dışında, kişinin kendisine karşı uyguladığı yıkıcı bir eylem olarak konumlanabilir. Araştırmacılar bu noktada

⁵⁰ Akt. A.e.

⁵¹ Akt. A.e.

Bion'un tarif ettiği ruhsallığın psikotik olan ve psikotik olmayan bölümleri üzerinden obeziteyi açıklamaktadır. Kişiliğın psikotik kısmı ruhsallığın kendisine karşı yıkıcı saldırılarda bulunma eğilimindedir. Bu noktada, obezitenin psikodinamikleri, bütünlüğün sağlanmasını tehdit eden ve zorlaştıran ölümcül türdedir. Savunma mekanizmaları, ilkel yıkıcılıklarını dengelemek ve kontrol etmek adına kullanılamamaktadır. Bu mekanizmalar sadece obez hastalara bir uzlaşma sağlar. Morbid obezite, ruhsal kapsayıcılardaki (la contenance psychique; psychic containers) bozukluklar veya eksiklikler, bağ kurma ve bağ çözme kabiliyetindeki aksaklıklara "sınır durum" patolojilerine özgü ruhsal acılara neden olur. İlkel sembolizasyon kapasitesinin ve kişiler arası ilişkilerin gelişebilmesi için narsisizm verilebilecek tek cevap olduğunda yaşantıların duygusal yükü işlenememektedir.⁵²

1.1.4.1. Psikanalitik Literatürde Obezite Alanında Projektif Yöntemlerle Yapılan Çalışmalar

Masling, Rabie, ve Blondheim, obez kişilerin kontrol gruba göre, Rorschach Testi ve Tematik Algı Testi'nde daha fazla oral bağımlılık tepkileri verdiklerini bulgulamışlardır. Gonthier ve Bouilleau, çalışmasında obez ergenlerin yanıt sayısının ortalamaya göre az olduğundan bahsetmişlerdir. Bu çalışma yanıtları obez ergenlerin detaylandırmada eksik oldukları, hareket ve renk yanıtlarının azlığı dikkat çekmektedir. Aynı zamanda benlik yapılanmasının yetersizliği, düşlem kapasitesinin fakirliği, dürtüsel dünyanın düzenlenmesinde güçlük ve savunma mekanizmalarının işlerliğinde zorluklardan söz etmişlerdir.⁵³

Bornstein ve Masling , obezitede oral fiksasyonun varlığı düşünüldüğü için 15 protokole Rorschach Oral Bağımlılık Ölçeği (ROD) scale uygulamıştır. Deneklerin %47'si oral bağımlı olarak çıkmıştır. 54 toplam yanıt sayısının 35'i yani %65'i oral algı ile ilişkilendirilmiştir. Bu sonuca göre katılımcıların oral düşlemlerinin ilişkisel bağımlı düşlemlerden daha yoğun olduğu ve bu örneklemin oral bağımlılık düzeyinin anlamlı derecede yüksek olduğu söylenebilir. Bu skaladan

⁵² T. Feres-Carneiro, M. Almedia-Prado:2009/3 "Obésité Morbide et Fonction Oméga" *Dialogue*,185,103-116.

⁵³ Akt. İrem Erdem Atak: 2016 "Ergenlikten Yetişkinliğe Geçişte Obezite Sorunsalında Ruhsal İşleyişe Bakış", *Türkiye Klinikleri Psikoloji Özel Sayısı Obezite*, 1(2):35-43.

yüksek puan alan kişilerin kişilerarası ilişkilerde reddedilmeye karşı aşırı hassas olduğu ve öfke,saldırganlık duygularını dışa vuramadıklarını gösteren bir çok çalışma bulunmaktadır.⁵⁴

Raynes, fazla kilolu kadınların projektif testlerde anne temsillerinin baba temsillerine göre daha az gelişmiş olduğunu bulgulamıştır ve bu sonucu içselleştirilemeyen sakinleştirici anne fonksiyonlarının aşırı yemeye telafi edilmesi olarak yorumlamıştır.⁵⁵

Elfahg ve arkadaşları, 32 obez hastaya Rorschach Testi uygulanmıştır. Araştırma fazla yemek yemenin, bağımlılık ile bağlantılı olduğu saptanmıştır.⁵⁶

Mariage ve arkadaşları, çocukluk çağı başlangıçlı obezite ve reaktif obeziteye sahip iki gruptan oluşan, 29 kadın ve 14 erkek obez yetişkinin ruhsal işleyiş özelliklerini, Rorschach testi kullanarak incelemişlerdir. Araştırmanın sonuçlarına göre obez bireyler protokollerde az sayıda yanıt vermektedirler. Ketlenmenin yoğun olduğu bu protokollerde global yanıtlar ve form yanıtlarının yüksek, renk ve doku yanıtlarının az olduğu gözlemlenmiştir.⁵⁷

Gueniche ve arkadaşları, obez ergen kızlarla yaptıkları çalışmada; kırılgan kimlik duygusuna bağlı olarak kayba dair yaşantıları karşılamakta zorlandıkları sonucuna varmışlardır. Onlara göre yemek yeme eylemi otoerotik bir eylemdir.⁵⁸

Özfıdan, obez kadın hastalara ve obezitenin alt grubu olan gece yemesi sendromu olan obez kadın hastalara Rorschach testi uygulamıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre; obez bireyler sınır yapılanma, gece yemesi sendromu olan bireyler ise narsisistik protokollerdir. Çalışmaya göre bu iki gruba dair zihinselleştirme

⁵⁴ Akt. Aslıhan Özfidan:2016 “Obezitenin Ruhsal Süreçlerinin Rorschach Testi İle Açıklanması ”, **Yansıtma**, 26,9-21.

⁵⁵ Akt. A.e

⁵⁶ K. Elfahg, B. Barkeling, A. M. Carlsson: 2003 “Microstructure of Eating Behavior Associated With Rorschach Characteristics in Obesity”, **Journal of Personality Assessment**, 81(1), 40–50.

⁵⁷ Akt. Tevfika Tunabotlu-İkiz Ve ark.:2016 “Obez Ergen ve Ailesi: Türkiye ve Fransa Arasında Kültürel Bir Karşılaştırma Çalışması”, **Türkiye Klinikleri Psikoloji Özel Dergisi**, 1(2):7-16.

⁵⁸ Akt. İrem Erdem Atak.: 2016 “Ergenlikten Yetişkinliğe Geçişte Obezite Sorunsalında Ruhsal İşleyişe Bakış”, **Türkiye Klinikleri Psikoloji Özel Sayısı Obezite**, 1(2):35-43.

süreçleri, ebeveyn özdeşimleri, erken dönem nesne ilişkileri, duygusal dünya, libidinal dürtüler açısından farklılıklar gözlemlenmiştir.⁵⁹

Bernard, Cuynet ve Sanahuja'nın obez bireyler ve aileleriyle birlikte yaptıkları çalışmalarda soyağacının serbest tasarımı ve aileye ait bir rüya evinin tasarımını kapsayan projektif aile testleri kullanılmıştır. Onlar, ergenlikteki obezite sorununu ailesel ruhsal aygıtıyla ilgili bir işlev bozukluğuna bağlı olduğuna işaret etmişlerdir. Obez ergen, aile bedenine ait çatışmanın ifade bulduğu bedendir, 'semptomun taşıyıcısıdır'. Bedenlerini bir yağ tabakasıyla sararak formsuz bir hale gelirler. Böylece cinselleşen, aileden ayrılmayı işaret eden bedeni cinsiyetsiz bir hale getirirler.⁶⁰

Sanahuja ve Belot, 15-17 yaş arası 28 ergenle yaptığı çalışmada, bireylerin Rorschach protokollerini incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre bireylerin uyarı kalkanları yetersizdir. Libidinal ve cinsel dürtülerin işlemlenmesinde zorluklar görülmektedir. Benlik sınırlarının geçirgen olduğu, narsistik kırılabilirliğe bağlı olarak kimlik algılarının istikrarsız olduğu, iç dünya ile dış dünya arasındaki sınırların belirgin olmadığı sonucuna varmışlardır. Ayrıca ilk nesneyle kurulan ilişkide annesel kapsayıcılık yetersizdir.⁶¹

İkiz ve arkadaşlarının yürüttüğü ve halen sürmekte olan Ailesi Karşısında Obez Ergen konulu çalışma, Fransa ve Türkiye'yi kapsayan kültürler arası bir araştırmadır. Bu çalışmada 12-18 yaş arası obez ergenler ve onların aileleriyle çalışmada yer almışlardır. Çalışmada projektif soy-çizimi testi ve yaşam alanı testi tüm aileye uygulanmıştır. Bunlara ek olarak ayrıca obez ergen bireylere Rorschach testi ve Tematik Algı Testi uygulanmıştır. Çalışmada elde edilen bilgilere göre besin, aile bireylerinin içsel boşlukları doldurmasına ve varoluşsal eksiklikleri gidermesine hizmet etmektedir. Obez ergen ve ailesinde düşleme ve sembolizasyon

⁵⁹ Aslıhan Özfidan:2011 "Obezite ve Gece Yemesi Sendromunun Rorschach Testi ile Değerlendirilmesi", **Yansıtma**, 15, 117-127.

⁶⁰ A. Bernard, P. Cuynet, A. Sanahuja:2013 "Obez Olan Beden, Ailesel Acının Göstergesi", **Beden ve Ailenin Acıları**, 46-57.

⁶¹ Almudena Sanahuja ve Ark.:2015 "Le corps-Symptôme Comme Révélateur d'une Fragilité Identitaire Familiale", **Revue de Psychothérapie Psychanalytique de Groupe**, 64, 113-25.

kapasitesindeki yetersizlikler dikkat çekmektedir. Araştırma sonlandığında elde edilen bilgiler kültürlerarası bir karşılaştırmaya olanak sağlayacaktır.⁶²

Sanahuja ve arkadaşlarının yaptıkları bir başka çalışmada ailelerdeki narsisistik ve kimliğe ait sorunsalları vurgulamıştır. Bazı ailelerde çeşitli nedenlerden ötürü yaşanan erken ayrılmalar, ailesel bedenin kapsayıcı niteliğinde sorunlar oluşturmuştur. Ayrıca bu ailelerde babanın ayırıcı işlevi fazla oluşmamıştır. Anneye dair aile hattının baskın olmasına bağlı oluşan annesel omnipotans kendini doğurma düşlemlerini arttırmaktadır. Obezite semptomu ailenin narsisistik çöküşüne bir önlem niteliğindedir.⁶³

Düşgör'ün aktardığı üzere, Navaron ve Corcos morbid obez ergenlerle yaptıkları çalışmada, morbid obezite ve yamyamlık benzetmesi yapmışlardır. Araştırmacılara göre kayıp nesnenin içe alımıyla beden tapınaklaştırılmaktadır. Kilo alıp vermeyi “yoyo” gibi sürekli oluşan bir döngüye benzetmişlerdir.⁶⁴

1.2. Narsisizm Kavramının Açıklanması

1.2.1. Psikanalitik Literatürde Narsisizm Kavramı

Narsisizm, Raskin'in aktardığı üzere, Havelock Ellis'in "cinsel duyguların kaybolması ve kendine hayranlık duygusu içinde tamamen absorbe olma eğilimi" olarak nitelendirdiği Narcissus terimini 1898'de kullandığında ilk olarak psikolojik literatüre girmiştir. Nacke, bu referansın ortaya çıkmasından kısa bir süre sonra, bir kişinin kendi vücudunu cinsel bir nesne olarak gördüğü cinsel sapıklığa atıfta bulunmak için Narcismus terimini kullandığı Ellis'in makalesinin bir özetini yazmıştır.⁶⁵

⁶² Tevfika Tunaboşlu-İkiz Ve ark.:2016 “Obez Ergen ve Ailesi: Türkiye ve Fransa Arasında Kültürel Bir Karşılaştırma Çalışması”, **Türkiye Klinikleri Psikoloji Özel Dergisi**, 1(2):7-16.

⁶³ Akt. A.e

⁶⁴ Akt. Bengi Pirim Düşgör: 2016 “Ergenlikte Obezite ve Beden: Psikanalitik Bir İnceleme”, **Türkiye Klinikleri Psikoloji Özel Sayısı Obezite**, 1(2):29-34.

⁶⁵ Akt. H. Terry, R.Raskin.:1988 “A Principal-Components Analysis of the Narcissistic Personality Inventory and Further Evidence of Its Construct Validity”, **Journal of Personality and Social Psychology**, Vol. 54, No. 5,890-902

Mijolla'nın aktardığı üzere narsisizm terimi 1910'da Freud'un, Cinsellik Teorisi üzerine Üç Deneme'nin üçüncü baskısına eklenen uzun bir not halinde ilk kez kullanılmıştır. Leonardo da Vinci'nin Bir Çocukluk Anısı'nda tekrar kullanmıştır ve daha sonra Schreber vakasıyla ilgili tartışmasında "Cinsel gelişimde, otoerotizm ile nesne aşkı arasında,dürtülerin ilk bütünleşmesini sağlayan bir ara evre" olduğundan bahsetmiştir. Totem ve Tabu'nun üçüncü bölümü olan Animizm, Sihir ve Düşüncelerin Tümgüçlülüğü'nde Freud, narsisizmi aynı şekilde tanımlamıştır.⁶⁶

Freud Narsisizm Üzerine: Bir Giriş'te narsisizm kavramını "bir bireyin kendi bedenine, genelde cinsel bir nesnenin bedenine davranıldığı şekliyle davranması,yani cinsel bir haz duyarak onu seyretmesi, okşaması, sevmesi ve tam doyuma varana dek bunları sürdürmesi şeklindeki tutumu" olarak tanımlar.⁶⁷ Narsisizm kavramını önermek suretiyle, dört farklı fenomenin nasıl ilişkili olduğunu göstermeyi amaçlamıştır: bir cinsel perversiyon olarak narsisizm, gelişim aşaması olarak narsisizm, egonun libidinal yatırımı olarak narsisizm ve nesne seçimi olarak narsisizm. Ayrıca, bir ego idealini çocukluk dönemi narsisizmi mirasçısı ve kendini gözlemlemenin ruhsal bir aracı olarak nitelendirmiştir.⁶⁸ Perversiyon olarak narsisizme eşcinselliği örnek verirken, gelişimsel evre olarak narsisizmi de öz korunum dürtülerinin bir uzantısı olarak ele almaktadır. Libido dağılımı açısından bakıldığında, narsisizm, libidonun nesnelerden çekilip benliğe yatırıldığı durum olan ve "narsisistik nevroz" olarak adlandırılan psikoza denk düşmektedir. Burada söz konusu olan ikincil narsisizmdir. Birincil narsisizm ise çocuğun dış dünyadan nesne seçmeden önce kendini aşk nesnesi olarak aldığı döneme denk düşmektedir. Ancak daha sonraları, Freud, birincil narsisizme henüz benliğin dahi oluşmadığı ve ilk örneği intraüterin yaşam olan çok erken dönemlere taşır. Başka bir deyişle, nesnesiz ve özne ile dış dünya arasında ayrımın olmadığı, farklılaşmamış bir dönem söz konusudur.⁶⁹

⁶⁶ Akt. Alain De Mijolla:2005 **International Dictionary of Psychoanalysis**, USA,Thomson Gale.

⁶⁷ Sigmund Freud: 1914 **Narsizm Üzerine ve Schreber Vak'ası**, Çev. B. Büyükkal, S.M. Tura, İstanbul, Metis.

⁶⁸ Akt. Alain De Mijolla:2005 **International Dictionary of Psychoanalysis**, USA,Thomson Gale.

⁶⁹ M. Levent Kayaalp: 2013 Yaşam Narsisizmi/Ölüm Narsisizmi: Bir, İki ve Sıfırın Hikayesi, **Psikanaliz Yazıları**, 27, 75-84.

Freud, şizofrenide libidoya ne olduğunu sorgular. Ona göre, libido dış dünyadan çekilir ve büyüklük hezeyanının megalomanisine sığırır: ‘*Dış dünyadan geri çekilen libido benliğe taşınır ve böylece narsisizm olarak adlandırdığımız bir tutum ortaya çıkar*’. Bununla birlikte Freud büyüklük hezeyanının yoktan var olmadığını, bir zamanlar zaten varolmuş olan bir durumun büyümesiyle ortaya çıktığını söyler ve bu önceki durumu *birincil narsisizm* terimiyle ifade eder. Buna karşılık, nesne nesne yatırımlarının benliğe geri dönüşünü *ikincil narsisizm* olarak adlandırır: “*Öyleyse nesne yatırımlarının geri çekilmesiyle ortaya çıkan bu narsisizmi ikincil bir durum olarak görmeye ve birçok etkinin gölgede bıraktığı birincil bir narsisizmin üzerine kurulduğunu düşünmeye başlıyoruz*”.⁷⁰

Psikanaliz, şizofrenlerin büyüklük hezeyanında, düşüncelerin tümgüçlülüğü, sihir ve megalomani gibi, çocukların ilkel düşünce sisteminde keşfettiği özelliklere benzer özellikler bulur. Freud buradan yola çıkarak çocuklarda yaşamın başlangıcından itibaren özgün bir benlik yatırımı (birincil narsisizm olarak adlandırılır) olduğunu ileri sürer; bu yatırımın bir bölümü sonradan nesnelere bırakılır, yani dış dünyadaki kişilere yöneltilir. Fakat temelde bu benlik yatırımı tüm yaşam boyunca devam eder ve “*nesne yatırımlarıyla ilişkisi, tıpkı amibin gövdesinin, dışarı çıkardığı yalancı ayaklarla ilişkisi gibidir*”. Freud, çocuğun ilk cinsel doyumlarının , yaslandıkları yaşamsal işlevlerin yerine getirilmesine (beslenme, bakım görme,vb.) bağlı olarak yaşandıklarını ve sonrasında bu yaslanmanın, çocuğu besleyen ve çevreleyen kişileri (anne ya da onun yerine geçen kişi) onun ilk cinsel nesneleri haline gelmeleri olgusuyla kendini göstermeye devam ettiğini söyler. Yetişkinde, çocukluğun ilk nesne seçimlerini dayanak alan nesne seçim türünü “*yaslanma yoluyla nesne seçimi*” olarak adlandırmayı önerir. Fakat perversiyonlar ve eşcinseller gibi diğer bazı bireyler, sevgi nesnelerini annelerini model olarak değil, bizzat kendilerini model olarak seçerler; Freud buna “*narsisistik nesne seçimi*” adını verir.⁷¹

⁷⁰ Akt. Jean-Michel Quinodoz: 2008 **Reading Freud: A Chronological Exploration of Freud's Writings**, Çev. Alcorn, D., London, Routledge.

⁷¹ Akt. A.e.

Freud’a göre nesne seçimine giden yollar şöyle özetlenebilir: narsisistik tipe uygun olarak; kendisinin olduğu şeyi (Yani kendini),kendisinin bir zamanlar olduğu şeyi, kendisinin olmak istediği şeyi, bir zamanlar kendisinin parçası olmuş bir şeyi sevebilmektedir. Yaslanma tipine uygun olarak;kendisini besleyen kadını, kendisini koruyan erkeği bunların yerini alan bir dizi ikame nesneleri sevebilmektedir.⁷²

Freud çocukluktaki birincil narsisizmi niteleyen ölçsüz özsevgiye, çocuk yetişkin olup da dış dünyanın engellenmeleriyle karşılaşınca ne olduğunu sorgular. Freud’un görüşüne göre yetişkinlerde, infantil narsisizm ego-idealiyle yer değiştirmektedir. “Narsisizm Üzerine”de ideal ego ya da ego ideliyle (Freud’un kendisi bu iki terimi net bir şekilde ayırtmamıştır) egoyu karşılaştırmaktan sorumlu spesifik bir ajandan söz etmiştir. Bu “eleştirel gözlemci ajan” Freud’a göre normal bilinçlilik haline,rüya sansürlerine ve izleniyor olma sanrılarına dahil olmuştur.⁷³ Dürtüler ve Akıbetleri adlı yapıtında narsisizmin ele alınışı sürdürülür. Narsisizm ile otoerotizm arasındaki ayırım ise belirsizleşir: “Egonun gelişiminin, cinsel içgüdülerin otoerotik doyum bulduğu erken evresine 'narsisizm' adını vermeye alıştık.” “Başlangıçta zihinsel yaşamın en erken dönemlerinde ego, içgüdülerin yatırımına sahiptir ve belli ölçüye dek onları kendi başına doyurabilmektedir. Bu duruma 'narsisizm', doyum elde etmenin bu biçimine de ' otoerotizm' adını veriyoruz.”⁷⁴

“Yas ve Melankoli” de Freud, yasin patolojik durumlarının başlangıcında ‘eleştirel gözlemci ajan’a öncü rolü atamıştır ve ego idealinin egonun geri kalanından ayrıldığına işaret etmiştir. Freud “Grup Psikolojisi ve Egonun Analizi”nde ego-idealinin ayrışmasından tekrar söz etmiştir. Freud’un çalışmalarında super-ego ilk kez ortaya çıktığında ego-idealinin yerine alternatif bir terim olmuştur; sonra esasen korunma ve yasaklama ajansı olarak isimlendirilmiştir. Freud, daha sonraki çalışmalarında, ego idealini yalnızca aralıklı olarak, teknik açıdan kullanarak ifade

⁷² Sigmund Freud: 1914 **Narsizm Üzerine ve Schreber Vak’ası**, Çev. B. Büyükkal, S.M. Tura, İstanbul, Metis.

⁷³ Akt. Jean-Michel Quinodoz: 2008 **Reading Freud: A Chronological Exploration of Freud's Writings**, Çev. Alcorn, D., London, Routledge.

⁷⁴ Sigmund Freud.:1915a “Instincts and Their Vicissitudes”, **The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud**, 14, London, The Hogarth Press and The Institute of Psycho-Analysis.

etmiştir. Psikanaliz Üzerine Yeni Tanıtım Konferansları'nda, süperego, "egonun kendisinin ölçtüğü ego idealinin aracı" olarak tanımlanmıştır. Psikanalizin Özeti'nde başlangıçta egonun libidonun tümünü içermesi "mutlak birincil narsisizm" olarak adlandırılır. Birincil narsisizmin, egonun narsisistik libidoyu nesne libidosuna dönüştürmek için, nesne temsillerini libido ile yüklemeye başlamasına dek sürdüğü belirtilir.⁷⁵

1913-1920 yılları arasında Karl Abraham'ın en erken katkıları, nevrozun tedavisinde karşılaştığı zorlukların narsisizmin rolünü düşünmesine neden olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte "A Short Study of the Development of the Libido, Viewed in the Light of Mental Disorders" da, narsisizm ile fantazinin sanrılı bir düşünceye dönüştürülmesi için özel düşünce kalitesi gerekliliğini bağlantılandırarak, psikozların ve özellikle melankoli çalışmalarının üzerine odaklanmıştır. Melankoli semptomatolojisi hakkında ileri çalışmaları, aşırı tahmin ve küçümseyici tavırların, kendine duyulan aşk ve kendinden nefretle ilgili pozitif ve negatif narsisizmini değerlendirmesine izin vermiştir.⁷⁶

1.1.1.1. Freud Sonrası Psikanalitik Literatürde Narsisizm Kavramı

Freud sonraki birkaç yazar, narsisizm tartışmasına önemli katkıda bulunmuştur. Melanie Klein'in otoriterizm ya da narsisizm teorisinde hiçbir yeri olmasa da, bebeklerin tümgüçlülüğü ve megalomanisi hakkındaki tanımlamaları, narsisistik durumların klinik anlayışı için önemli bilgiler sağlamıştır.⁷⁷ Klein'a göre birincil narsisizm evresi diye bir şey yoktur ve yenidoğan dünyaya geldiği an nesneyi algılar; Freud'la arasındaki en önemli görüş ayrılığı budur. 1946'da yansıtılmalı özdeşleşme kavramıyla, ardından 1957'de haset kavramıyla birlikte narsisizm kavramı kendisini gösterir. Bu kavramlar, narsisizmin, nesnenin ayrı ve farklı algılanmasına karşı savunma olarak oynadığı role yeni bir ışık tutmayı sağlamıştır. Bu bakış açısı narsisistik evreden değil, narsisistik durumlardan söz etmektedir.⁷⁸

⁷⁵Akt. Alain De Mijolla.:2005 **International Dictionary of Psychoanalysis**, USA,Thomson Gale.

⁷⁶Akt. A.e.

⁷⁷ Akt. A.e.

⁷⁸ Akt. Jean-Michel Quinodoz: 2008 **Reading Freud: A Chronological Exploration of Freud's Writings**, Çev. Alcorn, D., London, Routledge.

1963'te, narsisizmin psikopatolojisine ilişkin yazı yazan Herbert Rosenfeld özellikle narsisizmde nesne ilişkilerinin ve bunların savunma mekanizmalarının daha iyi anlaşılmasını sağlamıştır.⁷⁹ Ona göre narsisizm, kendiliğin (self), idealleştirilen nesneyle kurulan içe yansıtılmalı ve yansıtılmalı özdeşleşme yoluyla elde edilen tümgüçlülüğü ve idealleştirilmesi üzerine kuruludur. İdealleştirilen nesneyle kurulan bu özdeşleşme, kendilik ve nesne arasındaki farklılığın ve sınırın inkar edilmesiyle sonuçlanır. Rosenfeld, narsisizmi yıkıcılık etrafında ele alır ve “libidinal ve yıkıcı narsisizm” olarak ikiye ayırır. “ince derili” ve “kalın derili” narsisistlerden söz eder. Rosenfeld’e göre nesne uğruna narsisistik konumdan vazgeçildiğinde, nesneye duyulan haset ve nefretin ortaya çıkması kaçınılmazdır.⁸⁰

Heinz Kohut, gelişimsel bir duraklamanın sonucu olarak gördüğü narsisistik patolojinin, benliğe değil, kendiliğe yapılan bir yatırım olduğunu söyleyerek, benlik ile kendiliğin tasarımlarının ayrı ayrı tanımlanması gerektiğini vurgular.⁸¹ Kohut çocuğun kendiliğinin yoğun etkileşim içinde olduğu bakıcılarına (anne,baba ve diğer önemli ötekiler) psikanalitik dilde onlara verilen isimle “nesne” demeyi sürdürür ancak bir ek yapar. Onların kendiliğe neredeyse bütünleşik yakınlıkları sebebiyle kendiliknesnesi (selfobject) adını verir. Tek ve birleşik olarak yazılan “kendiliknesnesi” kelimesi, Kohut tarafından bazen ilk bakıcıları; bazen bu kişilerle ilgili düşlemi; bazen de kişilerin çocuk için gördükleri işlevleri belirtecek şekilde belirsiz bir kullanıma sahiptir. Teşirci-büyüklenmeci gelişim hattında çocuk kendiliknesnesinin gözünde kendisine yönelik hayranlık görmek ister. İkinci hatta, kendiliknesnesinin şahsında idealize ebeveyn imagosuna gereksinim duyar. Anne-babasının herkesten akıllı, kuvvetli, güzel vs. olmasını bekler. Üçüncüsünde ise (ikizlik), gereksinimi arkadaşları, kardeşleri, akranları ile birlikte görkemli olmak, onlar gibi olmak, birlikte başarmaktır. Çocuk ancak bu narsisistik gereksinimleri kendiliknesneleri tarafından optimal şekilde karşılandığı zaman, ileriki yıllarda patolojik bir narsisizmden kurtulabilir.⁸²

⁷⁹ Akt Alain De Mijolla:2005 **International Dictionary of Psychoanalysis**, USA,Thomson Gale.

⁸⁰ Akt.Pınar Padar:2015 “Bir İmkansız Hal Olarak Narsisizm”, **Yansıtma**, İstanbul, Bağlam

⁸¹ Akt. A.e.

⁸² Akt.Yavuz Erten:2015 “Tek Kişilik Balo: Narsisizm Üzerine Kuramsal ve Klinik Notlar”, **Yansıtma**,İstanbul, Bağlam.

Winnicott, narsisizm ile doğrudan bir bağlantı kurmamıştır. Through Paediatrics to Psychoanalysis (Pediatriiden Psikanalize) ve In The Maturation Processes and The Facilitating Environment (Olgunlaşma Süreci ve Kolaylaştırıcı Çevrede) konu hakkında yazdığı her şeyi içermektedir. Anne-çocuğa dair yaptığı göz kamaştırıcı gözlemleri, yine de, küçük çocuğun annenin narsisizminin bir uzantısı olarak görülebileceği birincil narsisizm üzerine ışık tutmaktadır. Narcissus'un kendisini bulduğu/farkettiği ve kayb olduğu ayna metaforunun aksine, Winnicott kendisini bulma ve yaşamaya muktedir olan bir çocuğa dair kendi görüşünü sunmuştur, bu durumda ayna annenin yüzüdür: "Bebek annesinin yüzüne baktığında ne görmektedir? Genellikle gördüğü şey, kendisidir. Bir başka deyişle anne bebeğin yüzüne bakar ve kendi yüzünün ifadesi, gördüğü şeyle doğrudan bağlantılıdır".⁸³ O halde, narsisizm artık kendi kendini görmek değil, bakan annede kendini görmektir. Winnicott yaşamın başlangıcında birincil özdeşleşmenin hüküm sürdüğünü ve çocuğun annesiyle bir olduğuna inandığını düşünür, fakat "birincil narsisizm" terimini nadiren kullanır. Bu evrede bebek, nesneyi kendisinin yarattığı yanılsamasına sahiptir ve annenin görevi de çocuk ondan vazgeçebilecek duruma gelene kadar bu yanılsamayı sürdürmektir. Elverişsiz durumlarda "*ilkel heyecansal gelişim*" bozuklukları ortaya çıkar. Bu hastalarla psikanalitik tedavinin amacı, hastaların erken çocukluktaki bağımlılık evresine gerilemelerini sağlamaktır; o zaman analizan ve çerçeve birincil narsisizmin içinde erirler ve buradan "gerçek kendilik" doğabilir.⁸⁴

Freud'dan bu yana, Fransa'da, narsisizm sorusuna özellikle ilgi duyulmuştur. Ayna evresi, Jacques Lacan tarafından açıklandığı gibi, psikolog Henri Wallon'un eserlerinden kaynaklanmaktadır. Çocuğun çevresi destekleyici olan Winnicott'dan farklı olarak, Lacan, onu daha çok "kısıtlamalar" olarak görmüştür.⁸⁵ Lacan'a göre yetişkinin kollarında taşıdığı bebek, altı aylıkken ilk olarak aynadaki imgesine dikkat eder. Bu imgenin kendisine ait olduğunu bilmeden güler. Sonradan, yaklaşık onsekiz ile yirmidört ay arasında bu imgenin kendisine ait olduğunu anlar, yani kendisini

⁸³ Akt. Alain De Mijolla:2005 **International Dictionary of Psychoanalysis**, USA,Thomson Gale.

⁸⁴ Akt. Regine Prat: 2013 "Narsisizm Temelinde.. Öteki: Erken İlişkisel Deneyimlerin Doğası", İstanbul, Bağlam.

⁸⁵ Alain De Mijolla.:2005 **International Dictionary of Psychoanalysis**, USA,Thomson Gale.

tanır. Ayna imgesi deneyimiyle, benlik artık dolaysız gerçeklikten ayrımlaşır. Karşısında görünür bir benliğe eklenir. Artık ideal benlik veya imgesel bir benlik söz konusudur. Ayna imgesi özneyi geri dönülmez bir biçimde dönüştüren zorunlu bir dramdır. Öznenin kendine ilişkin bedensel deneyimiyle ötekilerin onu gördüğü biçim arasında bir yarılma yaratır.⁸⁶

Bela Grunberger, narsisizmi ruhsal aygıtın tıpkı altbenlik, benlik ve üstbenlik gibi düzenleyici bir ajanı olarak kabul eder ve çocuk ile annenin ilişkisi üzerinden ele alır. Annenin çocuğunun dürtülerine yapacağı narsisistik yatırım sayesinde dürtülerin bir ahenge kavuşabileceğini yoksa annenin narsisistik onayı olmadığında ya da eksik kaldığında, çocuğun bu onayı kendisine vermeye yelteneceğini yazmaktadır. Grunberger'e göre narsisizm bu nedenle "sadistik" anal dürtülerle diyalektik bir ilişki içindedir.⁸⁷

Andre Green özellikle *Yaşam Narsisizm, Ölüm Narsisizmi*" başlıklı kitabında, Rosenfeld'in öne sürdüğü düşünceleri kendince yeniden ele alır. Green, ölüm dürtüsünün bütün nesne bağları üzerinde yarattığı bağ çözücü etkiyi gösterir ve bu etkiyi ölüm dürtüsünün "*nesnesizleştirme işlevi*" olarak adlandırır.⁸⁸ Green'e göre, yaşam narsisizmi nesneyle bütünleşmeye doğru meyilli ve erosa bağlaşıp haldedir; ölüm narsisizmi ise tüm uyarımları sıfır seviyesinde indirerek, benliği tümünden ortadan kaldırmaya meyilli yıkıcı dürtülerin ifadesidir.⁸⁹ Bu durum diğerinin arzusuzluğunun arayışı olup, var olmamayı ararken bir anlamda da ölümsüzlüğe varmanın bir yoludur. Doyumsuzluğun narsisistik doyumu ile beslenir. Green buna kendi kendine yeterli olma varsanısı der. Bu durumda kişinin başkasına ihtiyacı yoktur, böylelikle nesneyi kaybetme riski de bulunmaz ve sonucunda da tatmin olma kaybı yaşamaz.⁹⁰

⁸⁶ Akt. Elda Abrevaya: 2000 **Aynadan Ötekine**, İstanbul, Bağlam.

⁸⁷ Akt. Pınar Padar: 2015 "Bir İmkansız Hal Olarak Narsisizm", **Yansıtma**, İstanbul, Bağlam.

⁸⁸ Akt. Jean-Michel Quinodoz.: 2008 **Reading Freud: A Chronological Exploration of Freud's Writings**, Çev. Alcorn, D., London, Routledge.

⁸⁹ Akt. Pınar Padar: 2015 "Bir İmkansız Hal Olarak Narsisizm", **Yansıtma**, İstanbul, Bağlam.

⁹⁰ Akt. Simrui İkiş: 2015 "Depresyonda Benlik İdeali ve İdeal Benliğin Rolü", **Yansıtma**, İstanbul, Bağlam.

Andre Green negatif kavramını psikanalitik kurama sokan kişidir. Green ruhsal savunma düzeneklerinde negatifin izlerini ortaya koymuştur. Ona göre, çocuksu amnezide geçerli olan basit bastırma, benliğin yarılmasına yol açan yadsıma, olumsuzlama, atma-yok hükmünde kabul etme ve ikincil süreçlerde negatifin çalışmasından bahsetmiştir.⁹¹

Negatif kavramı ve negatif çalışması düşüncenin doğuşunu sağlamaktadır. Çünkü düşünce, nesnenin yokluğunda, eksikliğin deneyiminde oluşmaktadır. Nesnenin yokluğu ilk olarak varsanıyı, sonra tasarımı, daha sonra da tasarımların birbirini izlemesi ve soyutlama aracılığı ile olan bağların yatırımı üzerine dayanan düşüncenin düşlemini yaratır. Negatifin yarattığı bu süreçte kişinin ruhsal hayatını yapılandırıcı gücünün ortaya çıkması için nesnenin yeterince iyi olması gerekmektedir. Green, kötü nesnenin asla yok olmayan ve terk etmeyen nesne olduğunu belirtmektedir. Kötü nesne orada olmalıdır eğer orada yoksa bu yoksunluk durumu, çevredeki var olan diğer nesnelerden daha fazla gerçek hale gelen boşluk ile benzeşir. Gerçek olan ise, nesnenin orada olmayışıdır.⁹²

Negatif narsisizm, yıkıcı dürtülerle beraber işleyen narsisizm formudur. Yıkıcı dürtüler, narsistik geri çekilmeyle çelişmez, ona bağlı olarak ortaya çıkarlar. Pozitif narsisizmde, ‘öteki’ düşük değerdedir: cahil, kaba, sıradan, ucuz. Negatif narsisizmde, kişi, ancak evrenin onu aşağılamasına layıktır; onun saygı görmeye veya tatmin olmaya hakkı yoktur. Negatif narsisizm, narsisizm ile ruhsal ölüm arasındaki oryantasyonun bir sonucudur.⁹³

Yaşam narsisizmi, kendiliği destekleyen, ancak nesnelerle kısıtlı ve illüzyonel ilişkilerle sınırlı olan yoksul bir ego ile, bazen parazit olarak, bazen kendi kendine yeten bir biçimde - yaşamanın bir yoludur. Green burada, idealize edilmiş olan değil, ‘yaşayan nesneler’le kurulan ilişkide söz etmektedir. Ona göre ölüm

⁹¹ Akt. Bernard Chervet:2013 “Olumsuz ve Yıkıcılık”, **Psikanaliz Yazıları**, İstanbul, Bağlam.

⁹² Akt. Ayşe Elif Yavuz-Sever:2009 **Fibromiyalji Sendromunda Negatif Kavramı ve Ölüm Dürtüsünün İzleri: Projektif Yöntemler İle Değerlendirme**, Psikoloji Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi,Sosyal Bilimler Enstitüsü.

⁹³ Andre Green:2002 “A Dual Conception of Narcissism”, **Psychoanal. Q.**, 71, 631-649.

narsisizmi, yoksunlaşmış, boşluk hissinin olduğu, kendiliğin hüküm sürdüğü, yıkıcı geri çekilmelerin yaşandığı, ve hakim olan mazoşistik duruma eşlik eden sürekli kendinden değer kaybı kültürüdür.⁹⁴

Green'e göre bazı ruhsal yapılarda gelişim sırasında, narsistik ilişkiler egemen olur (nesne ilişkileri hakkındaki endişe, kendini koruma, kendini kapsül içine alma) ve bu durumlarda iki gelişme çizgisi mümkündür. Birincisi, egoizm (bencillik, geri çekilme, kendi kendine yeterli olma, kendilik merkezli kişilik) olarak adlandırdığımız şeylere öncelik verir. Fakat diğer durumlarda yıkıcı unsurlar baskın olacaktır. Sadece mücadele edilecek şey nesne katmanları değil, aynı zamanda daha derin bir seviyede benliğin kendisidir. Bu gibi durumlarda, narsisizm ve mazoşizm yakından bağlantılı görünmektedir. Fakat daha derinlemesine incelendiğinde hakim olan özellikler kendiliğin kaybolması ve ilişkisizleşme olarak görünmektedir. Green bunu nesnesizleştirme işlevi şeklinde adlandırmaktadır.⁹⁵ Green'e göre ölüm dürtüsü, temelde 'nesnesizleştirme' işlevine dayanmaktadır. Bu nesnesizleştirme işlevi, içsel ya da dışsal olan veya geçiş nesnesinin olumsuz nitelikteki yatırımsızlığını içermektedir. Nesnesizleştirme işlevinde nesne, özgünlüğünü kaybederek herhangi bir nesneye dönüşür. Sözde ölüm dürtüsü kendi yok oluşuna dair bir eğilim haline dönüşerek saldırganlığa nazaran hiçlikle çok daha fazla bağlantılı hale gelir.⁹⁶

Kernberg, narsisizme ilişkin kuramsal yaklaşımında Freud'un görüşleriyle Klein ve Bion gibi nesne ilişkisi savunucularının görüşlerini bütünleştirmeye çalışır. Kernberg patolojik narsisizmde, çocuklukta sabitlenmiş özgül bir yapı görür ve narsistik kişilik bozukluklarının *borderline* kişilik bozukluklarıyla benzerlikler taşıdıklarını, fakat ağırlıklarının değişebildiğini söyler. Narsistik kişiliklerin *borderline* kişiliklere göre daha tutarlı bir büyüklenmeci *kendilik* sergilediklerini

⁹⁴ A.e.

⁹⁵ A.e.

⁹⁶ Andre Green.: 1997 "The Intuition of the Negative in Playing and Reality", **The Dead Mother: The Work of André Green**, Ed: Gregorio Kohon, Routledge, London, 2000, pp.205-221.

fakat *kendiliğin* yine de patolojik olduğunu ve kimlik duygusundaki bir dağılmayı gizlediğini düşünür.⁹⁷

Anzieu, deri-ben kavramının yer aldığı topografik perspektifin, sınır durumları narsisistik kişiliklerden ayırt etmek için ek bir sav getirebileceğini ifade eder. Normal deri-ben ruhsal aygıtın bütününe kuşatmaz ve dış ve iç olmak üzere bir ikili yüz gösterir; bu iki yüz arasında belirli bir oyuna serbest alan bırakan bir mesafe vardır. Narsisistik kişiliklerde bu sınırlama ve mesafe ortadan kalkma eğilimi gösterir. Hasta kendi ruhsal zarıyla yetinme, ötekine bağımlı olduğuna işaret eden ve bu bağımlılığa yol açan bir ortak deriyi korumama gereksinimi içindedir. Ama iddiasını yerine getirecek araçlara tümüyle sahip değildir: Yapılaşmaya başlamış olan deri-beni hala kırılmandır. Onu güçlendirmesi gereklidir. Bunun için iki işlem söz konusudur. Biri, deri benin iki yüzü arasındaki, dışsal uyarılar ile içsel uyarılmalar arasındaki, dışarıya sunduğu kendi imgesi ile ona geri gönderilen imge arasındaki mesafenin ortadan kaldırılmasına dayanır; zarı bir ilgi merkezi, hatta kendi ve ötekiler için bir ilgi merkezi haline gelerek sağlamlaşır ve ruhsallığın bütününe kuşatma eğilimi gösterir. Bu yayılmış ve sağlamlaşmış haliyle ona kesinlikler sağlar ama esneklikten yoksundur ve en ufak bir narsisistik yara tarafından bile yırtılır. Öteki işlem, bu şekilde kemikleşmiş olan kişisel deri beni, Zeus'un kalkanına benzer ya da çoğunlukla anoreksik olan genç manken kadınların büründükleri, ruhsal içerenin dağılmasına ilişkin bilinçdışı bir tehdit karşısında ihtişamıyla onları geçici olarak narsisistleştiren göz kamaştırıcı sahte kumaşlara benzer simgesel bir anne derisiyle dışarıdan astarlamayı hedefler. Narsisistik fantezide, anne çocukla ortak bir deriyi korumaz, onu çocuğa verir ve o da muzaffer biçimde o deriye bürünür; bu cömert anne ihsanı teşvik edici bir potansiyele sahiptir: Çocuk kahramanca bir yazgıya çağrıldığını hayal eder (ki bu çocuğu böyle bir şeyi fiilen gerçekleştirmeye götürebilir). Bu ikili zar –annesininkiyle birleşen kendi zarı- parlaktır; idealdir; narsisistik kişiliğe yaralanmazlık ve ölümsüzlük yanılsamasını sağlar. Ruhsal aygıtta “ikili iç yüzey” görüngüsüyle şekillendirilir. Bu örgütlenme sayesinde içeren-içerik

⁹⁷Akt. Jean-Michel Quinodoz.: 2008 **Reading Freud: A Chronological Exploration of Freud's Writings**, Çev. Alcorn, D., London, Routledge.

ilişkisi korunur, ruhsal ben bedensel bende içerilmiş olarak kalır. Düşünce etkinliği hatta yaratıcı ruhsal çalışma olanağı varlığını korur.⁹⁸

1.2.2. Narsisizm ve Obezite Arasındaki İlişki

Narsisistik süreç, biyolojik belirlenimi çerçevesinde insanın, doğallıkla yaşadığı bir evredir. Çünkü insan yavrusu doğumla birlikte bakıma, beslenmeye ve korunmaya muhtaçtır. Bu yüzden, çocuğun tüm gereksinimlerinin dışarıdan karşılandığı, tüm uyarılım ve doyumları kendi bedeni üzerinden yaşayıp tüm algılayışları bundan ibaret yaşantısı, “birincil narsisizm” olarak isimlendirilmiştir. Birincil narsisizm, çocuğun tüm libidosunun kendi bedenine yatırıldığı bir süreçtir. Bu süreç, nesnesiz olan ya da öznenin kendisi ile dış dünyanın ayırt edilmediği dönemdir.⁹⁹

Nesne ilişkisi oral evrede, birincil narsisizmden kısmi nesne ilişkisine geçiş şeklinde başlar. Birincil narsisizm evresinde anne ve bebek birbirinden ayrılamaz; yalnızca gerilim ve sükunet anları ayırdedilir. İç/dış, kendi/kendi olmayan ayırımı henüz yoktur; bebek ihtiyaçlarının karşılanmasını kendi eseri olarak yaşadığı için mutlak bir tümgüçlülükten söz edilebilir. Daha sonra engellenmelerin ve yokluk yaşantılarının tekrarı ile birlikte bebek gerilimin kendi içinde olduğunu, doyumun ise dışarıdan geldiğini farkeder. Böylece dıştaki nesneler keşfedilir ve sağladıkları doyuma göre iyi ya da kötü olarak değerlendirilir. Keşfedilen dış nesne anne memesidir. Birinci yılın sonunda anne bütünlüğü içinde tam nesne olarak algılanır. Bu evrede anne besin ile özdeşleştirildiğinden, anne ile ilişkide yaşanan sorunlar beslenme alışkanlıkları düzeyinde dışa vurulur.¹⁰⁰ Obezite de farklılaşmanın, ayrışmanın olmadığı; besin yoluyla duygulanımların düzenlendiği bir döneme takılma olarak düşünüldüğünde birincil narsisizmle olan bağı ortaya çıkmaktadır. Obez bireyler ve ailelerinde, kendilik ve ötekinin sınırlarının karıştığı ayrılığın düşünülmediği, anaklitik bağımlı ilişkiler söz konusudur. Ruhsal sınırların bu

⁹⁸ Didier Anzieu:2016 **Skin-Ego**, Çev. Segal, N., London, Karnac.

⁹⁹ Haluk Sunat, Raşit Tükel, Yıldız Akvardar, Erdoğan Çalak, Ulviye Etaner, Cem Hürol, Alp Üçok, Başak Yücel (Yay Haz):2006 **Psikanalitik Kurama Giriş**, İstanbul, Bağlam Yayınları.

¹⁰⁰ İstanbul Çocuk Ve Ergen Psikanalitik Psikoterapi Derneği:2014 **Psikanalitik Çocuk Ergen Psikoterapisinde Temel Kavramlar**, (Çevrimiçi), <http://www.iceppd.org/>, Erişim Tarihi:2018

karışıklığı, bireyselliği ortadan kaldıran ve belirsiz sınırların karşılıklı nüfuz ettiği bir duygu yaratan ortak bir beden düşlemine yol açar. Bu yaklaşıma göre, obez bireyin bedeniyle ayrışması çok zordur. Besin, çocuk ve ebeveyni arasında besleyicinin kesintiye uğramadan devamlılığını sağladığı bağın kurulmasını sağlamaktadır.¹⁰¹

1.3. Ergenlik Döneminde Narsisistik Yatırım ve Obez Beden

1.3.1. Ergenlik Döneminin Açıklanması

Ergen sözcüğü ermek kökünden gelmekte ve döl bakımından verimli, üretici döneme giren, çocukluk çağını geçen anlamındadır. Bu noktada cinsel anlamda üretici olmak öne çıkmaktadır. Batı dillerindeki adı *adolesan* Latince büyümek anlamına gelen *adolescere* den türemiştir. *Pubertenin*, Türkçe karşılığı olan erinliktir. Latince *Pubescere* kelimesinden türemiştir. Anlamı, kıllarla kaplanmaktır.¹⁰²

Freud, Cinsellik Üzerine Üç Deneme’de ergenliğe ulaşılmasıyla çocuksu cinsel yaşamın son bulmasından bahseder. Bu döneme kadar cinsel dürtü otoerotiktir, kısmi erotojen bölgeler ayrı dürtü doyumlarının peşindedir. Ergenlikle birlikte kısmi erotojen bölgelerin yerini genital cinsellik almaktadır.¹⁰³

Ergenlik, bedensel, toplumsal ve bilişsel olgunlaşma dönemidir. Ergenlik, ergenin yetişkin boyuna, ağırlığına, bedensel ve cinsel özelliklerine sahip olmasını sağlayan birçok hızlı bedensel değişimle, biyolojik olarak başlamaktadır.¹⁰⁴

Ergenlik, kişinin ne bir çocuk ne bir yetişkin olduğu, henüz kendi toplumsal sorumluluklarına sahip olmadığı, ama roller keşfedebileceği, oynayabileceği, deneyebileceği bir ara evre olarak kabul edilebilmektedir.¹⁰⁵

¹⁰¹ Almudena Sanahuja ve Ark.:2016 “Obez Beden, Birey ve Ailenin Paradoksal Bağı”, **Türkiye Klinikleri Psikoloji Özel Dergisi**, 1(2):1-6.

¹⁰² Talat Parman.: 2012 **Ergenlik ya da Merhaba Hüzün**, İstanbul, Bağlam Yayınları.

¹⁰³ Sigmund Freud.: 1905 “Three Essays on The Theory of Sexuality”, **The Standard Edition of The Complete Psychological Works of Sigmund Freud**, 7, London, The Hogarth Press and The Institute of Psycho-Analysis.

¹⁰⁴ M.J. Gander, H.W. Gardiner: 2004 **Çocuk ve Ergen Gelişimi**, Onur, B. (Yayına hazırlayan), İmge Kitabevi.

Ergenlik, çocukluk çağı ile yetişkinlik arasındaki geçiş dönemidir. Ergenlik süreci, öncelikle bedensel değişikliklerle kendisini göstermektedir. Hayatın başından itibaren devam eden büyüme, erinlik noktasında farklı bir sürece girer. Burada farklılık büyümenin yanında bir başkalaşımın da söz konusu olmasıdır. Beden artık çocuksuluktan çıkıp bir cinsiyet kazanmaya başlar (vücutta tüylenme, genital organların büyümesi, ses kalınlaşması vb.)¹⁰⁶

Ergenlik çocukluktan erişkine dönüşüm geçirmesidir. Ergen, kırılgan ve dayanıksızdır. Fiziksel değişiklikler biyolojik saatle başlar fakat bir yandan da ruhsal değişikliğin de ona yetişmesi gerekmektedir. Ruhsal gelişim kendiliğinden gerçekleşmez. Bu emrivaki fiziksel değişikliğin karşısında ergen uyum gösterir, karşı koyar ya da bu gelişimi yok sayabilir.¹⁰⁷

Psikanalistlerin ergenlik döneminin doğasına dair yaptığı yorumlar genel olarak iki kutupluluğa işaret etmektedir. Bir tarafta infantil dürtülerin tekrar ortaya çıkması ve öbür tarafta ortaya çıkan genital cinselliğin ortaya çıkmasıdır. Ergen tekrar sahneye çıkan ödipal senaryoda ensestini artık gerçekleştirebileceği gerçeğiyle yüzleşirken aynı zamanda anne-baba katli fantazileriyle bağlantılı agresif dürtülerle yüzleşmelidir. Anna Freud dürtüler ve savunmalar arasında , Evelyne Kestenberg özdeşim kurma ve kimlik arasında, Philippe Jeammet nesne libidosu ve narsisistik libido arasında, Philippe Gutton ise artık hedefi tanınmayan güçlü cinsel değişimi işaret eden “erinlik” ve ideal kategorisini yansıtan “ergenlik” arasındaki dengenin kurulmasının önemine dikkat çekmektedir.¹⁰⁸

Winnicott’a göre ergenliğin başlangıcı, erinliğin yani ikincil cinsel belirtilerin ortaya çıkmasıdır. Birey erinliğe önceden belirlenmiş bilinçdışı şemalarla ulaşır. Burada önemli olan nokta benliğin altbenlikten gelen bu harekete nasıl yanıt vereceğidir. Bireyin bu değişiklikleri kişilik şemasına ne şekilde bütün

¹⁰⁵ Richard Cloutier:1982 **Psychologie de l’Adolescence**, Çev. Onur, B.,Quebec.

¹⁰⁶ Levent Kayaalp.:2006 “Ergenlikte Cinsel Kimlik Dalgaları”, **Yansıma**, İstanbul, Bağlam.

¹⁰⁷ A.e.

¹⁰⁸ Akt. Alain De mijolla.:2005 **International Dictionary of Psychoanalysis**, USA,Thomson Gale.

bütünleştireceği önemlidir. Ona göre ergenliğin tek ilacı zamandır. Zaman geçtikçe bu bütünleşme yavaş yavaş sağlanacak ve erişkinliğe ulaşılabacaktır.¹⁰⁹

Blos'a göre ergenlik çocukluğun libidinal nesnelerini *ideal olmaktan çıkarma* ruhsal yaşantısının sonuçlanması olarak tanımlamaktadır. Çocukluk dönemine ait ideal ebeveyn imgelerini yıkmaktadır. Bu şekilde kendine dair yetersizlikleri keşfeder. Kendi sınırlarını sorgular. Bu sürecin büyümenin tamamlayıcısı olması sayesinde ergen gerçekle daha uyumlu nesne ilişkileri kurabilir hale gelir. Blos'a göre ergenlik süreci, ilerleme ve gerileme (dürtüler ve benlik arasında) arasında bir salınım oluşturmaktadır. Ergenlik süreci yeni bir kişiliğin kurulması için birey açısından yaşanması zorunlu bir süreçtir. Bu yeni süreçte, idealize edilmiş taraflarını kaybeder, böylece sevgi nesneleri iyi ve kötü yönleriyle bütünleşir.¹¹⁰

1.3.2. Ergenlik Döneminde Bedenle Kurulan İlişki

Erinlikle birlikte cinselleşen ergenin bedeni, artık üreyebilecek biyolojik olgunluğa erişmiştir. Söz konusu olgunlaşma, gizil dönemde askıya alınan Ödipal çatışmayı tekrar harekete geçirir. Karşı cins ebeveyn ile birleşme arzusu artık bunu gerçekleştirebilecek bir bedenle birleşmiştir ve bu durum ergen tarafından tehlikeli algılanmaktadır. Ergenlik sürecinin kendisi, çocukluktan devranılan ruhsal yapılanmanın kısmen geçersizleşmesini gerekli kılar. Ergenin kendi kimliğini oluşturması için, gizil döneme girişi sağlayan özdeşimlerin çözülmesi gereklidir.¹¹¹

Nesnesi olacağı başkalaşım, ergene kendini dayatmaktadır. Bu dönüşüm, yeni yeterliliklerin ve dürtülerin keşfinin kaynağıdır, ama aynı zamanda kaygı, şüphe, acı ya da gerilime neden olma ihtimali de taşır. Cinselliği olan bedenle karşılaşma başkalaşımın merkezindedir. Kişi kendisine yeni bir işlevin, soyun devamını sağlama işlevini gördüğü için cinselleme bütün değişimleri derinden etkilemektedir. Çocukluk bedeninden vazgeçmek, ailevi imgeler, onların istek ve arzuları ile bağımlılık ilişkisi içinde, güvenlik teminatı oluşturduğu için, kolay bir iş değildir. Bu dönüşümlerin

¹⁰⁹ Akt.Talat Parman.:2011 “Winnicott’un Kuramında Ergenlik”,**Psikanaliz Yazıları**, İstanbul, Bağlam.

¹¹⁰ Akt. Richard Cloutier :1982 **Psychologie de l’Adolescence**, Çev. Onur, B.,Quebec.

¹¹¹ Levent Kayaalp:2006 “Ergenlikte Cinsel Kimlik Dalgalanmaları”, **Yansıtma**, İstanbul, Bağlam.

tamamını düzenleyen bütünsel süreç, ergenin cinselleşmiş bedeni, ruhsal kimliği ve çevresiyle ilişkili olarak, üçlü bir yeniden alışı girişmesine yol açmaktadır. Ergenlik, çevreyle özellikle de anne babayla ilişkinin yeniden tanımlanmasını dayatmaktadır. Eskide olduğu çocuk, nesnesi olduğu yansıtımlar, ümitler, korkular ergenin, bu yepyeni durumu ne şekilde değerlendireceğini belirlemektedir. Geçmişin yeniden etkinleşmesi, şimdinin kuvveti geleceğe ilişkin sorular gündeme gelmiştir. İlerlemeler, geri çekilmeler, sıkıntılar, başarılar ve nesne ile kurulan ilk ilişki paternleri hepsi bir arada ergenlik sürecinin ortasındadır.¹¹² Obez ergenin ilk nesnesiyle kurduğu ilişkide yaşanan sıkıntılar sebebiyle, bu süreçte nesneyle kurduğu bağımlı ilişki tekrar ortaya çıkmaktadır. Ergenlik başkalaşım, dönüşüm ve bağımsızlaşma anlamları da taşırken bu senaryonun tekrar ortaya çıkması ergeni oldukça zorlamakta ve bedeniyle yıkıcı bir ilişkiye yöneltmektedir.

Ergenlikte bedenin, kimliğin ve dünyanın yeni bir statüye sahip olması, tüm değişimlere pasif olarak katlanılması, heyecanlar tarafından ele geçirilme hali ruhsal dünyanın ekonomik, yapısal ve dinamik yanını şiddetle etkilemektedir. Yeni savunma düzeneklerinin devreye sokulmasıyla çocuksu genital Ödipal durumdan erenlik Ödipalitesine geçiş yaşanmaktadır.¹¹³

Ergenin bedeninin maruz kaldığı değişimlerle ruhsallığın bütünlemesinde yaşanan zorluklar ve bu değişimlerin bazıları tarafından işlenememesi sert ve travmatik bir etki bırakarak geniş eylem patolojilerinin ortaya çıkmasına yol açmaktadır.¹¹⁴ Bu süreçte, ergenin nesneyle gerçek aşk ilişkisi kurmasında yıkıcılık öne çıkmakta, aşk ile saldırganlık arasında kalan ergen kendi bedenini aracı olarak kullanma yoluna gidebilmektedir. Bu normal bir sürecin açıklaması olabilirken, yeme

¹¹² Philippe Jeammet:2012 **Ergenlik Anne Babalar ve Uzmanlar için Nirengi Noktaları**, İstanbul, Bağlam

¹¹³ Didier Lauru: 2013 **Ergenlikte Değişim ve Erişkin Yaşama Geçiş**, Ed. Talat Parman, İstanbul, Bağlam Yayıncılık.

¹¹⁴ Michele Emmanuelli:2006 “Ergende Psikolojik İncelemenin Özellikleri ve Sınırları”, **Yansıtma**, İstanbul, Bağlam.

bozukluklarında olduğu gibi beden üzerinde tehlikeli oyunların oynandığı bir alan haline de gelmekten kurtulamayabilir.¹¹⁵

Bedenin yeni görünümü bir süre ergende bir yabancılık duygusuna sebep olur. Paradoksal olarak, bedeni sanki en az ona ait olandır. Öncelikle anne babanın birleşmesinin meyvesi ve arzularının ifadesidir. Ergenin cinsiyeti de bedeni de üzerinde seçimi olmaksızın kendini dayatır, halbu ki tersine, düşünce ve değerlerini seçebildiğini zanneder. Ailevi benzerliklerin yeri olan beden, kolaylıkla bilinçdışı bir şekilde her şeyden önce anne babanın temsilcisi olarak görülür. Ergenin bedeniyle sürdürdüğü bağın kalitesinin, anne babasıyla ilişkisinin kalitesiyle doğrudan ilgili olduğu düşünülür. Aynı şekilde, ergen bedenine saldırdığında, bu genelde anne babasıyla bağına saldırdır.¹¹⁶

Blos'a göre, ergen gerilemesi ile çocukluk gerilemesi arasında farklar bulunmaktadır. Çocuğun uyum kapasitesini zorlayan durumlarda, çocuk gerilemeyi savunma düzeyinde kullanmaktadır. Ergen gerilemesi savunmacı değildir, erinlikteki gelişimin vazgeçilmez bir parçasıdır. Bu tür regresyon sıklıkla da endişeyi azaltmaz. Bu endişe baş edilemez hale gelirse ancak ikincil olarak savunmacı önlemler harekete geçirilir. Ergendeki benlik gerilemesiye terkedilmiş ya da kısmen terkedilmiş ve güvenliği sağlayan ya da bir zamanlar gerilimle baş edebilmeyi sağlayan benlik durumlarının yeniden deneyimlenmesi demektir. Benlik gerilemesi ergenlik sürecinde sürekli devrede olmasına karşın ancak yalnızca savunma amacıyla kullanıldığında bireyleşmeyi engellemektedir. Gerilemiş durumdaki ergenin benlik durumları, “eylem diline” dönüşle farkedilebilir, bu dil sembolik olan sözel dilden farklıdır ve aynı zamanda “beden dili” ortaya çıkar ki bu da duyguların, çatışmaların ve dürtülerin somatizasyonudur. Bu ikinci durum ergenlikte yaşanan çoğu fiziksel şikayeti açıklar niteliktedir. Ergenlerde görülen obezite de buna bir örnek teşkil etmektedir.¹¹⁷

¹¹⁵ Didier Lauru: 2013 **Ergenlikte Değişim ve Erişkin Yaşama Geçiş**, Ed. Talat Parman, İstanbul, Bağlam Yayıncılık.

¹¹⁶ Moses Laufer: 1984 **Adolescence and Developmental Breakdown**, London, New York, Karnac.

¹¹⁷ Peter Blos: 1962 **On Adolescence**, New York, Free Press.

Laufer'e göre, ergenlikte psikoz tanısı konarken ehemmiyetle yaklaşılmaması gerekmektedir. Ergenliğin ruhsal çalışmasıyla birlikte ortaya çıkan fantazi dünyası ve savunma mekanizmalarının oluşum sürecindeki çeşitli gerçeklikten kopuş işaretleri ve durumları ile karıştırmamak gerekmektedir. Ona göre ergenlik sürecinde yaşanan çeşitli aksaklıkları anlamlandırabilmek için üç kategori bulunmaktadır. Bunlar; psikotik epizod, psikotik işleyiş, devam eden psikotik süreçtir. Psikotik epizodtaki ergenlerin (intihara teşebbüs, self-mutilasyon) geçici olarak dış gerçeklikten koptuğu görülmektedir. Psikotik işleyişteki ergenlerde, ki bunlar arasında obez ergenler de bulunmaktadır, yansıtma mekanizmasının kullanılmasına bağlı olarak gerçeklikte bir bozulmadan söz edilmektedir. Ama içselleştirilmiş olan ödipal nesneler zulmedici olarak yaşantılanmaktadır. Bedene zarar vererek aslında ergen bilinçdışı düzeyde içselleştirilmiş bu temsillere zarar vermektedir. Bu şekilde içten yükselen kabul edilmesi zor olan duygu ve fantaziler kontrol altına alınmaktadır. Devam eden psikotik süreçteki ergenler ise ergenlikte özel bir kategoridir. Böyle bir süreç ergenlik döneminde bozulmanın sonucu olarak başlamış olabilmektedir. Yetişkinliğe geçerken, yani son cinsel organizasyonunun kurulduğu zamanda, çeşitli çarpıtmalar (gerçekliği algılaması, kendi bedeninin imajı) psikotik bir hastalık haline dönüşebilir. Laufer'e göre obez ergenlerin yaşadığı gelişimsel çöküş (breakdown), fiziksel olarak olgunlaşmış beden imajını kendi temsiline entegre etme sürecindeki bir arıza, cinselleşmiş bedenin bilinçdışı olarak reddedilmesidir ve daha patolojik vakalarda cinsel organların reddi veya tanınmaması olarak somut bir şekilde tezahür edebilir.¹¹⁸

1.3.3. Ergenlik Döneminde Narsisizm

Libido S. Freud'a göre "baskı uygulayan bir güç olarak oluşmuş cinsel dürtünün enerjisi" şeklinde tanımlanmıştır. Bu enerjinin bir kısmı dış nesnelere yönelirken ki buna nesne libidosu denmektedir; bir kısmı da benlik libidosu ya da diğer ismiyle narsisistik olarak kişinin kendi benliğine yatırılmaktadır. (Parman,T.-Merhaba hüznü) Bu iki enerji yatırımı birbirini dengeler; biri ne kadar çok kullanılırsa diğeri o kadar çok tüketilir. (Freud, 1914-narsisizm üzerine bir giriş)

¹¹⁸ Moses Laufer:1984 **Adolescence and Developmental Breakdown**, London, New York, Karnac.

Yaşamın başlangıcında narsisistik libido hüküm sürer. Sonrasında zorunluluk gereği dış nesnelere yöneliyor olsa da benliğin korunabilmesi için narsisistik yatırımların belli bir düzeyde devamlılığı sağlanmalıdır.¹¹⁹

Chabert'e göre ergen kimliği açısından narsisizm, hem yararlı bir kaynak hem de sorunların tetikleyicisi olarak çok temel bir yer işgal eder. Bu boyutun ve bunun nesne yatırımlarının türüyle sürdürdüğü ilişkilerin değerlendirilmesi, ergenin ruhsal açıdan ele alınışında esastır.¹²⁰

Ergenlik süreci öznenin narsisistik pozisyonunu değiştiren bir unsurdur. André Green'e göre, narsisizmle ilgili bu değişiklikler, nesne çizgisinin daha tempolu gerçekleşen seyrinden farklı olarak daha yavaş bir zamansallıkta ve uzun diziler halinde gerçekleşir. Fakat nesne ilişkilerinde anlamlı değişimler, öncelikli olarak narsisizmde bir revizyonu içermektedir, ilişkilerdeki bu değişikliği kabul etmek için , nesne ilişkilerinin değişiminden önce benlik temelleri sağlamlaştırılarak narsisistik düzenlemeler yapılmalıdır¹²¹

Peter Blos'a göre ergenlik döneminde iki cinsten de bu dönemde narsisizmde bir artış gözlenir. Bu faktör önemlidir çünkü bu dönemin karakteristiği olan bazı ego durumlarını ortaya çıkarır. Bu narsisizm artışı heteroseksüel aşkın oluşmasının öncülüdür ve enest olmayan nesnelerin bulunma sürecinde etkilidir. Ergenlerin o çok abarttıkları kendi kendine yeter olma durumu ve otoerotik aktivitelerinin, karşı cinsten birine yakın duygular hissetmeye başladıklarında nasıl hemen ortadan kalktığını kolaylıkla gözlemleriz. Yatırımın benlikten (self) yeni nesneye yer değiştirmesi durumu libidinal ekonomiye işaret eder; böylece artık doyum benlikten değil nesneden sağlanır. Ergenin kişiliğinin narsistik yönü iyi bilinir. Nesneden yatırımın geri çekilmesi benliğe aşırı değer atfedilmesine neden olur. Ergenin gerçeklikle örtüşmeyebilecek kadar kendine odaklı bir algısı vardır. Aşırı hassasiyet ve kendine dönük olma, genel olarak kendini merkeze alma ve kendini yüceltme

¹¹⁹ Akt. Talat Parman: 2012 **Ergenlik ya da Merhaba Hüzün**, İstanbul, Bağlam Yayınları.

¹²⁰ Akt. Michele Emmanuelli: 2006 "Ergenlik Nevrozunun Değerlendirilmesinde Narsisizmin Yeri", **Yansıtma**, İstanbul, Bağlam.

¹²¹ Akt. Catherine Azoulay, Michele Emmanuelli: 2008 **Pratique des épreuves projectives à l'adolescence. Rorschach et TAT**, Paris, Dunod.

görülür. Ergenin nesneden yatırımı çekmesi narsistik bir geri çekilmeye ve gerçeklik algısının yitirilmesine neden olabilir. Egonun yoksullaşmasının iki nedeni vardır. Bunlardan birincisi içgüdüsel yönelimlerin bastırılması, diğeri ise nesne libidosunu çocuksu aşk nesnelerinde devam ettirme ve onların yarattığı duyguları kabullenme konusundaki kapasite yetersizliğidir. İkincisi regresyona karşı bir direnç olarak da görülebilir. Narsistik savunmalar ergenlikte o kadar karakteristiktir ki, çocuğun kendi baş etme yollarını bulmak yerine tümgüçlülüğüne bağlı olduğu bir ebeveynin verdiği doyumdan vazgeçme becerisi olmayabilir. Bu durumdaki bir çocuk ön ergenliğe girerken kendi sınırlılıklarıyla yüzleşmekmekten aciz olacaktır. Bu durum ergenlikte patolojik olarak takılmanın tipik bir formudur. Ergenin çocukluğuna dair tanıdık bazı nesnelerden kopması, dış dünyanın de-libidinizasyonunun ileriki bir sonucudur. Nesne temsillerine bağlı dürtülerin karmaşık durumu ergenin ebeveynlerine ya da onların yerine geçenlere karşı sergilediği davranışları etkiler. Bu etkileme yansıtma ve içe atma mekanizmaları ile olur. İyi ve kötü içe yansıtma gerçekte ebeveynlerle karışır. Nesne temsillerinden yatırımı geri alınması nesnelerin libidinal bir doyum aracı olmasına da engel olur ve devamında nesne açlığı ergende gözlemlenir. Bu açlık, sürekli değişen, yüzeysel bağlanmalara ve özdeşimlere neden olan çok güçlü bir arzu yaratır. Nesne ilişkileri otomatik olarak sürekli değişen özdeşimlere yol açar ve bu durum libidonun tamamen benliğe dönmesini engeller. Bu dönemdeki nesne açlığı rahatsız edici bir nitelik alabilir çünkü gerçek ya da gerçekdışı her türlü nesne burada devreye girebilir. Bu açlığın gerçek nesnesi tabii ki reddedilir, bu aynı cinsten ebeveynidir. Aynı cinsten ebeveynle özdeşim, olumlu veya olumsuz, heteroseksüel aşk var olmadan önce mutlaka başarılmalıdır. Çünkü yeni nesneler sadece eski nesnelerin devamı gibi değildir, aynı zamanda içe alınmış kötü nesneleri yeni iyi nesneler nötralize etme eğilimleri de vardır. Burada ekonomik bir fonksiyon vardır. Anlamlı ve doyum veren bir heteroseksüel nesne ergenin hayatına girdiği zaman yeme isteği ve açlık duyumları azalır. Oralitenin ayrılık sürecindeki önemli rolü, aynı zamanda ergenlerdeki depresif duygudurumlarının sıklığını "oral döneme geçici bir gerileme" olarak açıklar.¹²²

¹²² Peter Blos.: 1962 **On Adolescence**, New York, Free Press.

Daniel Marcelli (1996), ilk ilişkide bulunulan arzu nesnesi ile ihtiyaç nesnesi arasında “uygun/gerekli ayrım”dan söz etmektedir. Ergen tarafından deneyimlenen uzun süreli nesnel ihtiyacın zorluğuna, ki bu zorluk erken dönem nesne ilişkilerindeki başarısızlıklar ya da kesintilerden kaynağını almaktadır, işaret etmektedir. Anne ve bebek arasındaki duygusal ayarlama kavramını hatırlatarak, bu ayarlamadaki başarısızlıklardan kaynağını alan duygulanım ile duyular arasındaki karşılıklı vurgulamaktadır: “Annelikte tekrar eden kesintiler, duygulanımsal ayarlamadaki başarısızlıklar narsistik kusurlara yol açabilmektedir. Bir süreklilik içinde gerçekleşen duygu dokumacılığının yokluğu, sadece duyuların doldurabileceği boşluklar oluşturuyor gibi görünüyor: geçmiş duygusal boşlukları, ancak sürekli yaşantılanan duyular doladurabilir (Akt. Azounley,2008).¹²³

Negatif narsisizm, dış dünyayla ilişkilerde kesintilerin göz çarpmasından ki bu nesne dünyasına olan yatırımın azalmasına yol açmaktadır, buna karşılık fantazmik dünyanın iyi çalışmayışından da anlaşılacağı üzere egonun fakirleşmesi söz konusu olmaktadır. Nesneyle yakınlaşmaya karşı mücadele yoğunlaştığında, nesnelerin oluşturduğu dayanılmaz boyuttaki heyecan ve farklılaşmayla yüzleşmenin yarattığı narsistik yara kişiyi "ruhsallıkta iz bırakan nesnelerden sapma, değişime olan ciddi dirençle ve bazen fantazmatik dünyanın paralize olmasıyla sonuçlanır". Ben ile öteki arasındaki ayrımı garanti altına alan sınırlara aşırı yatırıma gelince, ben ve ben olmayan arasındaki dolaşım aşırı olduğunda, bu durum benlik ile dış dünyaya dair nesneler arasında olduğu kadar, benlik ve iç nesneler arasında bir kesinti riski doğurmaktadır; bu da yarılmaya yol açar.¹²⁴

B. Grunberger ve A. Green hayatın başlangıcından itibaren varolan nesne libidosu ve ölüm narsisizmi kavramlarından doğru ergenlik dönüşümlerini incelemişlerdir. Bu süreçte ergen genital aygıt/organlarının ötekiyle ilişkide bir araç olduğunun farkındadır. Benlik saygısı başkalaşmıştır, yanı sıra idealize ebeveyn nesneleri sorgulanmaktadır. Mastürbasyona bağlı olarak korku ve utanç duyguları yaşantılanmaktadır. Lebovici, narsisizm ile başarısızlıkların nörotizasyonu arasındaki

¹²³ Akt. Catherine Azoulay, Michele Emmanuelli 2008 **Pratique des épreuves projectives à l'adolescence. Rorschach et TAT**, Paris,Dunod.

¹²⁴ Akt. A.e.

çatışmaya odaklanmaktadır. Ergen, başarısızlığı tekrarlayarak ve kendisini çevre tarafından cezalandırıldığı çocukluk döneminde bulmak üzere hareket etmektedir.¹²⁵

Erinliğin ortaya çıkmasıyla değişim bedeninin limitlerini zorlar, yabancılık hissinin oluşmasına sebep olur. Beden imajının yanısıra kendilik temsili bu dönüşümlere uyum gösterebilmek adına değişmelidir. Bu durum, hayatın başından itibaren işbirliği içerisinde olan beden ve ruhsallığın bir arada rol aldığı kendiliğin sınırları konusunu gündeme getirir. Bedensel değişim ötekiyle ilişkilerin dönüşümünden önce gelir. Bu ikisi arasındaki süreçte, bedensel değişikliklerin yol açtığı nesne ilişkilerindeki değişiklikler sayesinde narsistik yeniden yapılanma gerçekleşir. André Green'e göre yeme bozukluğundan şikayet eden ergenler, tümgüçlü negatif narsisizm kullanarak cinselleşen bedenlerini dondurmaktadırlar. Chabert'in işaret ettiği gibi, ergenlik döneminin karışıklığının dayattığı ruhsal çalışma, "narsistik geri çekilme, terim anlamında, yani narsistik yatırımların yararı için nesne yatırımların kısmen geri çekilmesi" şeklinde açıklanmaktadır: Ergenlik dönemi narsistik merkezleşmeyi yaratır, kaynağın kalitesini ve sağlamlığını ortaya çıkartan bir rol oynar, provoke eder, dürtü taşkınlığını meydana getirir, öznenin ruhsal bütünlüğünü temin eder, böylelikle dürtüsel çatışmaların ve narsistik düzenleme mekanizmalarının arasındaki bağlantıların analizi için ayrıcalıklı bir an yaratır. Bu "narsistik baskı" ruhsal anlamda bir düzensizleşmeye, kırılganlığa, gizlenen savunmasızlıkların ortaya çıkmasına sebep olabileceği gibi, aynı zamanda sınırlara ve kimliğe dikkati yöneltmenin olumlu sonuçları olabilir. Bu kritik dönemde yapılan bu yeniden düzenleme çalışması çeşitli ruhsal dalgalanmalara sebep olsa da bu durum sessiz "beyaz" ergenlerin durumundan daha iyidir. Chiland'e göre ergenlik döneminde tekrar aktif hale gelen nesnenin kaybı endişesini ruhsal olarak işleyebilme kabiliyeti, narsistik temellerin kalitesi ve sağlamlığına büyük ölçüde bağlıdır, bir diğer deyişle varlığın sürekliliği duygusu, anne bakımının devamlılığı ve kalitesinin sağladığı benlik saygısı; iç ve dış sınırlar ve bu sınırlandırılmış iç mekan sınırlarının teyit edilmesi; iyi ve güvenilir nesnelerin içselleştirilmesi ve öznenin kendisini yıkıcı hareketlere karşı korunma kabiliyetine bağlıdır. Tersine, "iyi/mutlu

¹²⁵ Akt. Michel Vincent.:2010 " Un Modèle de L'adolescence Pour L'évaluation Clinique des Menaces Pathologiques", **L'information Psychiatrique**,86, 243-248.

narsisizmi, narsisistik libidinal yatırımın fazlalığı değil nesnel libidinal yatırımın kaybı tehlikeye sokmaktadır ki bu ölümcül bir yatırımın önünü açmaktadır.” Ergenlik döneminde yapılan bu ayırışma çalışması “iyi/mutlu narsisizmi” tehlikeye sokabilir hatta durma noktasına getirebilir ki bu patolojik narsistik işleyişe yol açmaktadır.¹²⁶

Negatif narsisizm nesne ilişkilerinin reddinden kaynağını alır ve ergenlerde çok sık görülen davranış bozukluklarını ve otosabotaj davranışlarını açıklar. Nesne ilişkileriyle narsisistik dengenin korunması arasında bir karşıtlık oluşur. Bunun sonucu olarak nesneyle olan ilişki giderek azalır. Nesne ilişkilerinin ve onlara bağlı arzuların yarattığı tehlike narsisizmin bir başka desteğini ortaya çıkarır: otoerotizm. Fakat o da nesnelerle ilişkisini sürdürdüğü için bazen reddilebilir. Yani otoerotizmde bile varlığı silinir ve nesne hiçbir zaman bir arzu kaynağı olarak yaşanamaz. Nesne ilişkilerinin giderek silinmesi ergen psikopatolojisinin özelliklerindendir. Erişkinde görülen sınır durumlar (borderline) bunun bir uzantısı sayılabilir. Narsisistik denge bozulduğunda ve narsisistik dayanaklar kaybolduğunda narsisistik savunmalar ortaya çıkacaktır. Bu savunmalar katılıklarıyla bir yandan psikopatolojik davranışlara yol açacaklar, öte yandan nesne karşıtı önlemler olarak nesne ilişkisi ile narsisizm arasındaki karşıtlığı derinleştireceklerdir. Nesnenin bütünlüğü ile dışa atılımı ise ruhsallık açısından ölümcüldür; bu durumda ruhsal ölümden söz edebiliriz.¹²⁷

Narsisizmin incelenmesinde kuramsal bilgiler üç nokta üzerinde odaklanır: Sınırlara yatırım ve bu yatırımın gerçekliğe uyumu, işlevlerde esneklik ve yaratıcılık alanlarına etkileri; kendilik tasarımı yapılan libidinal yatırım ve bu yatırımın nesne ilişkisi üzerine etkileri (insan ve hayvanlarla ilişkilerin dinamiği); narsisistik savunmaların kullanımı (dürtüsel donma, bölme, idealleştirme) ve bu savunmaların sonuçları (dürtüsel itkilerin çatışmaların işlenmesi). İlk iki nokta narsisistik yatırımın değerlendirilmesiyle ilgilidir ve narsisistik problematiklerin (sınır sorunları, kendilik yatırımında ve nesne yatırımında güçlükler) yanı sıra cinsel dürtünün kendilik ve nesne üzerinde yer değiştirme kapasitesinin saptanmasına da olanak verir. Narsisistik savunmaların ortaya çıkartılması ise, narsisistik problematiklerin ve düzenlemelerin araştırılması sürecinde yer alır. Narsisistik savunmaların sonuçlarının gözlenmesi,

¹²⁶ Akt. A.e.

¹²⁷ Talat Parman: 2012 **Ergenlik ya da Merhaba Hüzün**, İstanbul, Bağlam Yayınları.

narsisistik düzenlemelerinin pozitif ya da negatif boyutunun anlaşılmasına olanak verir: Böylelikle, esas olarak anti-depresif bir mücadele içinde yer alan narsisizme başvurmakla, nesneye yönetilen cinsel ve/veya saldırgan etkinliklerle ilişkili olarak ortaya çıkan ve libidinal bağın korunmasını sağlayan narsisizme başvurmak arasında bir ayrım yapabiliriz.¹²⁸

Projektif testler, ergenlerin pozitif ve negatif narsisistik yatırımlarının görülebilmesine, karakterin narsisistik kaynaklarının kalitesi hakkında bilgi edinilebilmesine olanak sağlayarak, ergenlerin narsistik eksenindeki durumunun nesne ilişkilerine etkisini ortaya çıkartmaktadır. Projektif testlerin sağladığı tanılayıcı bilgiler sayesinde protokollerde, narsisistik yatırım ve nesne yatırımı arasındaki salınımın varlığı, ya da tersine büyüklenmeci ve özerk bir tavırla narsisistik pozisyonda kalma, ya da cinsellikten arındırılmış nesne tasarımları, pozitif ya da negatif nüanslar olmaksızın idealizasyon ve nesneyi dikkate almayan büyük bir narsisistik geri çekilmeye dair bilgi alınabilmektedir. Kernberg'e göre patolojik narsisizm, kendi bakış açısıyla, normal olarak entegre bir benlik yapısında değil, patolojik bir benlik yapısında bir libidinal yatırımı açıklar. Büyüklenmeci patolojik benlik "gerçek benliğin, ideal benliğin ve ideal nesnenin temsillerini içerir". Savunma açısından, belirli mekanizmaların kullanımını görebiliriz: inkar, yansıtma, yansıtmalı özdeşim, ideallizasyon, ki bunlar ruhsallıkta gerçekleşen yarılmayı güçlendirir. Öte yandan, haset duygusunu perdeleyebilmek için tümgüçlü kontrol, değersizleştirme ve narsisistik çekilme kullanılır.¹²⁹

1.4. Araştırma Hipotezleri

1.4.1. Kavramsal Hipotezler

1.Obez ergenlerin nesneye yönelik yatırımının negatif narsisistik özellikler taşıması beklenmektedir.

¹²⁸ Michele Emmanuelli.:2006 "Ergenlik Nevrozunun Değerlendirilmesinde Narsisizmin Yeri", **Yansıtma**,İstanbul, Bağlam.

¹²⁹ Akt A.e.

2.Obez ergenlerin depresif duygulanımı bedeni yıkmaya yönelik düşlemlerle ortaya koydukları düşünülmektedir.

1.4.2. İşlemsel Hipotezler

1.a. Obez ergenlerin Rorschach testinde ikili tasarımlara dair bilgi veren 2.,3.,7. ve 9. kartlarda bütünlükten uzak, olumsuz narsistik değeri olan yanıtlar vermesi beklenmektedir.

1.a. Obez ergenlerin Tematik Algı Testinde, narsistik detaylandırmalarının (CN-2) negatif yönde olacağı (CN-2-) beklenmektedir

2.a.Obez ergenlerin Rorschach testinde ikili tasarımlara dair bilgi veren 2.,3.,7. ve 9. kartlarda verdikleri renk yanıtları (C,FC,CF,C',FC',C'F) ve içeriklerinin depresif duygulanım barındırması beklenmektedir.

2.b. Obez ergenlerin Tematik Algı Testinde depresif konuma dair bilgi veren 3BM kartında ve yalnız kalma kapasitesine dair bilgi veren 13BM ve 12BG kartlarında bedeni yıkmaya yönelik tasarımlar içeren yanıtlar vermesi beklenmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. Katılımcılar

Bu araştırma, yaşları 12 ile 18 arasında değişen, gelişimsel obezite tanısı almış; 3'ü kız, 2'si erkek olmak üzere 5 katılımcıyla gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar özel bir psikolojik danışmanlık merkezine başvurmuşlardır. Katılımcıların hepsi İstanbul'da ikamet etmektedir.

2.2. Veri Toplama Araçları

2.2.1 Bilgilendirilmiş Onam Formu

Bu formda, katılımcıların araştırma ile ilgili bilgilendirilmelerini sağlayacak kısa bir açıklama ve onay yazısı bulunmaktadır. Bu form, çalışmaya gönüllü olarak katılmayı seçen katılımcılara ve velilerine imzalatılmıştır.

2.2.2. Anamnez Formu

Bu formdaki sorular aile bireylerini tanımak, ergen bireyin anamnezini, aile üyelerinin birbirleriyle ilişkilerini, aile tarihini ve evdeki yaşam alışkanlıklarına dair bilgi toplamaya yöneliktir. Sorular, genel anlamda ailenin kendi hayatını ve bu süreci anlatmasını dolayısıyla onları ve ergen bireyi tanımayı kolaylaştırmaktadır.

2.2.3. Rorschach Testi

Rorschach testi, 1921 yılında Hermann Rorschach tarafından geliştirilen projektif bir testtir. Üzerinde mürekkep lekeleri olan 10 karttan oluşmaktadır. Her kart kendi içerisinde şekil, renk, hareket, gölge içermektedir. 1,4,5,6,7 numaralı kartlar koyu renkli, siyah ve beyaz; 2 ve 3 numaralı kartlar siyah ve kırmızı

renklerden oluşmaktadır. Buna karşılık 8,9 ve 10 numaralı kartlar renklidir. Her kartın ortak özelliği simetrik olması ve bir eksen etrafında oluşmasıdır.¹³⁰

Rorschach, benlik temsilinin incelenmesi için aracılık oluşturmaktadır: Bu test, her şeyden önce bir kimlik testidir ve dolayısıyla önermekte olduğu yapı iki temel özelliğe göre sınırların sınanmasıdır. Bunların ilki, kartların kendiliğinden, insan bedenini temsil eden ya da ima eden simetrik bir aks etrafında yapılanmış olmasıdır. Diğeri ise, kontrast sayesinde dış sınırları (kontür) ve iç ile dış arasındaki sınırları açıkça işaretleyen bir arka plandan(beyaz) oluşmasıdır. Nesneyi ayırt edebilme kabiliyeti, özneyle nesne arasında, iç dünyayla dış dünya arasında ve fantaziyle gerçeklik arasındaki ayrımı yoğunlaştıran bir şekil figürüyle test edilir.¹³¹

Rorschach testi 7-70 yaş arasındaki herkese uygulanabilir fakat bu noktada dikkat edilmesi gereken şey bireyin bulunduğu gelişimsel döneme uygun değerlendirme yapmaktır. Test bireysel olarak uygulanır. Zaman sınırlandırması yoktur. Teste başlamada önce hastayla ön görüşme yapılır. Bu öngörüşmede kişinin kendisi,ailesi,çocukluk anısı ve rüyası hakkında bilgi edinilir. Ardından hastadan kartlarda gördüklerini anlatması istenir. Test sırasında hastanın her söylediği, duraksaması, testi alış şekli, mimikleri testör tarafından not alınır. Her kart için yanıt verme süresi de not edilir. Test tamamlandıktan sonra verilen her bir yanıt kodlanır.

Bu çalışmada Rorschach testinde verilen yanıtların içeriği Fransız ekolüne göre yorumlanmıştır. Kodlamalar ise Rorschach Testinin Ergen Normları'na dayanarak yapılmıştır.¹³²

¹³⁰ Tevfika İkiz: 2007 **Rorschach Testinin Psikanalitik Yorumu-I: Kodlama ve Uygulama**, 3. bs., İstanbul, Bağlam Yayınları.

¹³¹ Catherine Chabert.:1993 “Narcissisme et relations d'objet à l'adolescence : apport des épreuves projectives”, **Bulletin de la Société Française du Rorschach et des Méthodes Projectives**, 37, 183-194.

¹³² Tevfika İkiz, Bengi Pirim Düşgör,Neslihan Zabcı ve ark.: 2007 **Rorschach Kodlama Kitabı 1: Ergen Normları**, İstanbul, Bağlam Yayıncılık.

2.2.4. Tematik Algı Testi (TAT)

TAT, 1935 yılında H.Murray tarafından geliştirilmiş olan projektif bir testtir. Çeşitli fotoğrafların bulunduğu 16 karttan oluşan Tematik Algı Testi'nde bazı kartlar kadın ve erkeğe ortak, bazı kartlar ise sadece kadın veya erkeklere verilmektedir.

Test bireysel olarak uygulanmaktadır ve zaman sınırlaması yoktur. Hastaya verilen kartlardan hareketle bir hikaye veya öykü hayal etmesi ve anlatması beklenmektedir. Bu sayde kişinin ödipal yapılanması ve nesne ilişkileriyle ilgili bilgi almak mümkün olmaktadır. TAT, genellikle Rorschach testiyle birlikte uygulanır ve tamamlayıcı niteliktedir.¹³³

Kodlama kağıdı ilk kez 1958 yılında Vica Shentoub ve ekibi tarafından oluşturulmuştur. 2001 yılında çeşitli eklemeler ve çıkartmalar sonucunda son formuna ulaşmıştır.¹³⁴ Bu çalışmada testte verilen yanıtlar kodlama kağıdına uygun olarak kodlanmış, Fransız ekolü ve psikanalitik kurama uygun olarak yorumlanmıştır.

2.1.3. Veri Toplama Süreci ve Analiz

Çalışma yürütülecek ergenlerle ve aileleriyle , yalnızca katılımcıların ve araştırmacının olduğu bir ortamda, iki oturumda görüşülmüş ve ergenlere ruhsal dünyalarını anlamak amacıyla bir çalışma yapıldığı anlatılmıştır. Onam formu ile ergene (ve ebeveynine) bilgi verilmiş ve Bilgilendirilmiş Onam Formu imzalatılmıştır. Birinci oturumda Anamnez Formu'na uygun bir şekilde aile görüşmesi yapılmıştır. İkinci oturumda, çalışmaya katılan ergene Rorschach ve Tematik Algı Testi (TAT) uygulanmıştır. Rorschach testinin uygulanışında katılımcılardan kartlarda gördüklerini neye benzettiklerini anlatmaları istenmiş ardından TAT testi uygulaması yapılmış ve kartlarda gördükleriyle ilgili, başı ve sonu olan bir hikaye anlatmaları istenmiştir. Test uygulamalarının süresi katılımcılara göre değişkenlik göstermekle birlikte ortalama, birinci oturum 90

¹³³ Tefika Tunaboylu-İkiz.: 2011 **Tematik Algı Testi (TAT): Psikanalitik Yönelimli El Kitabı**, İstanbul, Bağlam Yayınları.

¹³⁴ A.e.

dakika ve ikinci oturum 90 dakika olmak üzere, 180 dakika sürmüştür. Birinci oturumda katılımcıların onayı alınarak konuşulanların yazıya dökülebilmesi amacıyla ses kaydı alınmıştır. İkinci oturumda ise araştırmacı tarafından görüşme esnasında katılımcının ağızından çıkan her cümle not alınmıştır. Veri toplama işleminin ardından görüşmeler bilgisayar ortamında yazıya dökülmüş, Rorschach testi ve TAT Fransız Okulu Kodlama Sistemine göre kodlanmış ve psikanalitik içerik analizi yapılmıştır. Görüşmeler ve test bulguları birlikte yorumlanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

OLGU ÖYKÜLERİ

3.1. Olgu Öyküsü: Katılımcı A

Hasta 13 yaşındadır. Hastanın ailesi anne, baba ve abisinden oluşmaktadır. Yapılan görüşmeye kendisiyle birlikte anne ve baba katılmıştır. Abi eğitim sebebiyle yurttadır ve bu yüzden görüşmeye katılmadığı ifade edilmiştir. Fakat babanın, abinin eğitim sebebiyle evden ayrılmasını tamamen aileden ayrılması şeklinde ifade etmesi dikkat çekici görünmektedir:

Baba: “Gelemedi o yurttan, o bizden değil ayrıldı artık”

Anne emzirme döneminin ve tuvalet becerisi kazanma dönemlerinin de sorunsuz geçtiğini ifade etmiştir. Katılımcı A 6 ay annesinden süt emmiştir. Baba bu süreyi yetersiz bulmaktadır:

“Bunlar emmediler. bunlarda bir anormallik var hocam. 6 ayda bıraktılar.”

Katılımcı A’nın kilo alımı 6 yaşında başlamıştır. Fakat Katılımcı A’nın kilo problemi yaşadığını son 4-5 yılda farkettiğini dile getirmektedir. Aile kilo sorununu sebebini yemek yemeyi ailecek seviyor olmalarına bağlamaktadır. Anne özellikle Katılımcı A’nın hareketsiz olduğundan ve hiç yemek ayırmadığından bahsetmektedir. Katılımcı A’ya göre ise kilo problemi yaşamasının tek sebebi hareketsiz olmasıdır.

Obezitenin aileyi ne şekilde etkilediği sorulduğunda anne kıyafet alışverişinde Katılımcı A’nın üzülüğünü dile getirmektedir. Baba bu konuda sert bir tavır takınmakta adeta sadistik bir konumda durmaktadır.

Baba: *Bu sene zayıfladı zayıfladı seneye ameliyat ettiririm. O mide kesilecek. (çocuk güldü, hafif gözleri doldu)*

Ailenin yeme paterni incelendiğinde ise yemek yemenin aile içinde bir konu olduğu dikkat çekmektedir. Baba devamlı atıştırdığından, gözünün önünde durduğu

müddetçe yemeye devam ettiğinden, açlık hissetmediğinden bahsetmektedir. Acıkmadan ve açlık hissi duymadan sık aralıklarla yemek obezitede sık rastlanılan bir durumdur. Baba, Katılımcı A doğmadan önce bir dönem günde 10 saat spor eşliğinde rejim yaparak 3 ayda 42 kg vermiştir. Fakat besinle olan ilişkisinde bir değişiklik olmaması bu konunun ruhsal bileşenlerini işaret etmektedir.

Baba: Ben durdukça yerim, görmezsem yemem. Doyma limitim yok (gözlerini kapattı), onun için hemen kalkarım hiç açlık hissetmedim. Ben acıktığım için yemem, hiç acıktığım için yediğimi bilmem

Katılımcı A görüşme yapıldığı sırada ikinci kez diyet yaptığı bir döneme girmiştir. Bundan önceki diyet döneminde 3 ayda 6-7 kg vermiştir. Bu döneme dair anne destekleyici bir konumda durmakta ve kızının ne kadar disiplinli olduğundan bahsetmektedir. Fakat baba yüz ifadeleri ve bakışıyla sadistik tavrını sürdürmektedir.

Anne: Katılımcı A 3 ayda 6-7 kg verdi. doktor hanım anlattı yazmış bilgisayara çok disiplinli bir hasta diye not almış . Burada bir haftada 1400 vermiş. (baba kızının vücuduna gülerek baktı)

Ailede kilosuna dikkat eden tek kişi olarak bahsedilmektedir. Abi ailede diğerlerinden farklılaşmaya çalışan tek kişi gibi görünmektedir.

3.2. Olgı Öyküsü: Katılımcı B

Hastanın ailesi anne, baba, iki kız kardeş ve bir erkek kardeşten oluşmaktadır. Görüşmeye obez ergen dışında anne, baba ve ablası katılmıştır. Katılımcı B 17 yaşında bir lise öğrencisidir.

Aileye birlikte ne kadar vakit geirdikleri sorulduğunda ise özellikle baba simbiyotik bir ilişki tariflemektedir.

Baba: Paylaşmadığınız bir şey var mı diye sorun?

Anne emzirme ve sonrasında, tuvalet becerisinin kazanılmasında bir sorun yaşamadığını belirtmiştir. Fakat bir başta dikkat çekici nokta obez ergenin erken dönemde tırnak yeme gibi başka bir oral faaliyet içinde olmasıdır:

Anne: *Emziği kaybedince 5-6 aylıkta tırnaklarını yemeye başladı bazen derdi anne versene tırnaklarını*

Hastanın ilkokula başladığı dönemde kilo alımı başlamıştır. Baba kilo alımını küçüklükte geçirdiği rahatsızlıkları tedavi etmek amacıyla yapılan aşılarla bağlamaktadır. Yani sorunun kaynağı dışsallaştırılmaktadır. Bu sayede obeziteye dair konunun çözümünün de ellerinde olmadığına gönderme yapmaktadır.

Baba: *...o aşılar iştah açtı hala o açık iştah devam ediyor o açık iştahı kapatamadık ordan başladı...*

Obezitenin aileyi ne şekilde etkilediği sorulduğunda anne kendisinin çok kaygılı olduğunu dile getirmektedir. Kıyafet alışverişlerinde tedirgin olmasını istemediğinden bahsetmektedir. Baba ailesini ve yeme düzenini “yurtdışındaki insanlarla” kıyaslamaktadır. Fakat bu kıyaslamanın hemen ardından yemek yemeği ne kadar çok sevdiklerinden bahsetmektedir. Yani rekabette kaybettiği hissini dürtüsel davranışları ifade ederek örtmektedir. Abla ise kardeşlerinden birinin zayıflığı konusunda endişelendiğini dile getirmektedir. Bu haset duygusunu akla getirmektedir.

Abla: *bizim bir tane kerdeşimiz var, o güzel ve zayıf mesela biz aksine kendi kilolarımız değil o niye bu kadar zayıf ve güzel diye kaygılanıyoruz. Hoşumuza gitmiyor bu durum, seviyoruz elimde büyüdü.*

Ailenin yeme paterni incelendiğinde ailede bu konuda bir sınır olmaması göze çarpmaktadır. Baba, araştırmacının da böyle olabileceğini söyleyerek durumu normalleştirmeye çalışmakta, destek alma çabasını ortaya koymaktadır. Obez ergen dışında anne ve abla da aralıklarla rejim yaptıklarını ama başarılı olamadıklarını ifade etmektedirler. Baba sağlık sorunları sebebiyle kilo vermesi gerektiğinden ama veremediğinden bahsetmektedir.

Baba: *biz mutfağı seviyoruz şekil a b c d de görüldüğü gibi, mutlaka sizler de öyle biz evde yemeyi çok severiz, kızlarımız da çok pasta yemek denemelerine meraklı, öyle oluyor*

Abla: *canımız ne isterse onu yiyoruz, kimse kimseye dur demiyor ne yieceksek rahat ulaşıyoruz*

Anne: *Dur demek değil, sınırlamak yok bizde*

3.3. Olgü Öyküsü: Katılımcı C

Obez ergen Katılımcı C 13 yaşındadır. Hastanın ailesi anne, baba, bir abla ve bir abiden oluşmaktadır. Anne ve babası boşanmıştır. Anne, boşanma sürecinin atlatıldığını, boşandığı eşiyle iletişimlerinin iyi olduğunu vurgulamıştır. Bu konudan bahsederken endişeli tavrı konunun aile için travmatik bir etkiye sahip olduğuna işaret etmektedir.

Aile ilişkilerinin içiçe olduğundan söz eden anne, kendi ailesinde de durumun farksız olduğunu dile getirmiştir. Abla kardeşleriyle arasında iyi bir ilişki olduğundan bahsetmiştir. Ergen katılımcı ise bu konuya “iyi” demekle yetinmektedir. Anne, Katılımcı C’nin her zaman sessiz, sakın ve uyumlu olduğundan bahsetmektedir.

Anne Katılımcı C’nin hamileliğinin zor geçtiğini hatta karnında Katılımcı C’nin ikizinin öldüğünden bahsetmiştir. Buna karşılık Katılımcı C’nin emzirme ve tuvalet alışkanlığı kazanma süreci sorunsuz geçmiştir.

Hastanın kilo alım süreci sorulduğunda anne, Katılımcı C’nin doğumuyla birlikte kilolu bir bebek olduğundan bahsetmiştir. Fakat zayıflama sonrası tekrar kilo alımı ilkökula başlamasıyla birlikte gerçekleşmiştir. Okula başlamanın dolayısıyla evden/aileden uzaklaşmanın bireyde yarattığı endişe kilo alımını tetikleyici görünmektedir.

Anne: *Evet doğuşu itibariyle Katılımcı C kiloluydu zaten. Hani anne sütü bile besliyor demişti doktor. Kısıtlayamıyorduk, durmuyordu çünkü açlığa dayanamıyordu. O süreçte de düşünemedik araştırmayı düşünemedik aslında. En*

büyük hatamız o oldu. Hani o zamanlarda belki dikkat etmeliydik kilosuna. Ama sonrasında işte okula başlamadan önce çok güzel kilo verdi. Dengeli beslendiği süreçte. İlkokula başladığı an itibariyle kilo almaya başladı.

Anne kilo alımının sebebini, eski eşinin ailesinin Katılımcı C'ye yemeğe karıştırarak içirdiği şurup olduğunu düşünmektedir. Annenin bu ifadeleri paranoid bir düşünce şekline işaret etmektedir. Abla da annenin bu fikrine katıldığını belirtmiştir. Aynı şekilde beslenme düzeniyle ilgili bir soruda anne bu düşünce tarzını sürdürmüştür:

"...oldu da mesela biz evde yokuz Katılımcı C'ye gizlice yedirebiliyorlar."
(eski eşinin ailesinden bahsetmektedir)

Obezitenin aile içinde ne şekilde yaşantılandığı sorulduğunda abla buna tepki göstermediklerinden, bunun bir hastalık olduğundan ve tedavi edildiğinde sağlıklı olup durumun çözüleceğini dile getirmektedir.

Abla: *Ne tepki gösteriyoruz açısından mı? Yok o şekilde sen kilolusun vs. Şeklinde öyle bir küçük düşürücü bir tavrımız olmuyor*

Araştırmacı duygusal anlamda da etkilenebileceklerine işaret etmesine rağmen abla bu alana girmemeyi tercih etmektedir. Fakat bunu anlatırken kullandığı ifadelerde olumsuzlamalara rastlanmaktadır. Dolayısıyla konuşulsa bile ruhsal olarak yer bulamayan, hoş gitmeyen duygunun işlenemediği bir tablo sunmaktadır.

T: Endişe de duyabilirsiniz

Ç2: *ben tamamıyla kilonun hastalık olduğunu düşünürüm. Hani tedavi edildiği müddetçe bir sıkıntı yok. Tedavi edildikten sonra ideal kilosuna gelir ve sağlıklı olur. O şekilde düşündüğüm için de öyle olumsuz bir düşüncem olmaz. Ben ailedeki diğer kişiler de o şekildedir. Genelde o kilolu onu dışlamamız lazım bir düşünce falan olmaz*

Ailenin yeme paternine bakıldığında, aile bireylerinin farklı saatlerde eve gelip gitmesi sebebiyle, düzensiz olduğu anlatılmaktadır. Anne, abla da farklı

sebeplerden daha önce rejim yapmışlardır. Abla ve Katılımcı C rejim yapmasına rağmen bir süre sonra tekrar kilo almaktadır. Anne görüşmeye katılmayan abinin çok zayıf olduğundan bahsetmiştir. Onun yeme düzenini ailenin diğer bireylerinden ayırması gerekeceğinden söz eden anne abiyi diğer aile bireylerinden ayırmaktadır.

3.4. Olgı Öyküsü: Katılımcı D

Hastanın ailesi anne, baba, bir abla ve bir erkek kardeşinden oluşmaktadır. Görüşmeye sadece annesiyle katılmıştır. Hasta 14 yaşında lise öğrencisidir.

Anne Katılımcı D'nin hamilelik döneminin iyi geçtiğinden bahsetmiştir. Fakat doğum ve emzirme döneminde sıkıntılar yaşamıştır. Bunu, kendisini doyurmayan, yetersiz bir anne olarak tariflemektedir.

Anne: ... sütü olmayan bir anneyim ben. Sütü çocukları doyurmayan. Ama ne veririm de yiyen çocuklardı. Kaşığı da kullanabilir çok küçük yaşta yiyen çocuklardı hepsi.

Katılımcı D'nin kilo alımı 6 yaşından sonra başlamıştır. Fakat son dönemde kısa sürede çok kilo aldığı aile bu konuda endişelenmiş ve müdahale etmiştir. Anne buna bir sebep bulamamaktadır. Evde yeme düzeni, ne yeneceği gibi tüm konuları kontrol eden, disiplinli bir anne olarak kendini anlatmaktadır. Fakat yurt gibi evin dışındaki mekanlarda Katılımcı D'nin ne yediğini bilmediğini dolayısıyla bunun sebebinin o süreç olabileceğini düşünmektedir. Ayrıca ablanın zamanında yaptığı diyetlerin Katılımcı D'yi etkilemiş olabileceğini düşünmektedir. Yani anneye göre Katılımcı D, annenin kontrol edemediği bir zaman dilimi sebebiyle kilo problemi yaşamaktadır.

Ailenin besinle olan ilişkisine bakıldığında, kilo alımı ya da ne yeneceğinin hep bir sorun teşkil ettiği dikkat çekmektedir. Anne durumu şöyle ifade etmektedir:

Anne: ...Abla iki senedir şöyle diyetle uğraşıyor. Ben dersiniz hayatım boyu kendimi bildim bileli dikkat etmeye çalışan bir bünyeye sahibim. Yediğim zaman çok da güzel kilo alırım. Ama kendimi tanıdığım için ben artık bir şekilde sağlamaya

çalışıyorum. Yani bizim evin içinde bilhassa hep bu yemek sorunu vardır. Dikkatli yiyelim şunu yiyelim bunu yemeyelim. Bu konuşma hep mevcuttur ama bu bizim için iyi midir kötü müdür bilemiyorum..

Görüşmedeki dikkat çekici bir diğer konu ailede maddi sıkıntı yaşanan bir döneme dair annenin anlattıklarıdır. Maddi sıkıntıların çekildiği bu dönemde anne, çok yemek yaparak ve çocukları çok besleyerek bunu atlatmaya çalıştığını anlatmaktadır. Yani kendi endişesini dindirmek için besini kullanmıştır.

***Anne:** Konuştukça hatırlıyorum. Bu ilk sıkıntıları yaşadığımız dönemlerde sanki o eksikliği yedirerek geçireceğim gibi bir hal yaşadığım dönem oldu. Yani sürekli yedirdiğimi de yaptığımı da hatırlıyorum. Belki o açığı kapatmak için mi ya da onu o şekilde rahatlamak için mi ne derlerse.*

3.5. Olgu Öyküsü: Katılımcı E

Hastanın ailesi anne, baba ve bir abisinden oluşmaktadır. Görüşmeye Katılımcı E ile birlikte anne ve babası katılmıştır. Katılımcı E 13 yaşında bir öğrencidir.

Anne , hamileliğinin zor geçtiğini ifade etmiştir. Katılımcı E, sütü zar zor emmiş ve bu süreç ancak 6 ay sürmüştür. Tuvalet alışkanlığını kolay edinmiştir.

Katılımcı E'nin kilo alımı ilokul döneminde yaşadığı bir hastalıktan dolayı kullandığı kortizon iğnelerine bağlanmaktadır. Öncesinde de yemek yemeyi seven bir çocuk olmasına rağmen bu dönemde kilo almıştır.

Ailenin yemekle olan ilişkisi incelendiğinde annenin çok uzun yıllar rejim yaptığı, babanın yemeği arzuyla ilişkilendirildiği gözlemlenmektedir. Oğullarında kilo problemi ortaya çıkana kadar aile sağlıklı şeyler de yiyebildiğini belirtmektedir. Katılımcı E'nin kilo problemi ailecek onları endişelendirmektedir. Endişeye dair ifadeler tekrarlar görüşmede gözlenmektedir.

***Anne:** Genelde birbirimizin sağlığını hepimiz düşünüyoruz şu anda her ikisi kilolu olduğunda hep risk içinde **endişelenirdik** şimdi Katılımcı E kilolu olduğu için*

*üçümüz de endişelenebiliyoruz Genelde birbirimiz için **endişeleniriz** mesela sadece ben **üzölüp** diğer iki kişi duyarsız kalmıyor hepimiz **endişelenebiliyoruz** ama hayır. Belki de kilo ile ilgili olarak beslenme tarzımızın da çok doğru olduğunu söyleyemem belli bir zamana kadar yani patates kızartması olsun ya da fast food tarzı olsun beslenmeyi seven bir aileydik. Belki bir kaç ay öncesine kadar ya da 1 yıl öncesine kadar yavaş yavaş bir şeylerden uzak durmamız gerektiğini anlayıp yapmayalım yemeyelim demeye başladık.*

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

OBEZİTE TANISI ALMIŞ ERGENLERİN NARSİSİSTİK EKSENDE PROJEKTİF YÖNTEMLERLE DEĞERLENDİREN ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Bu bölümde araştırmaya katılan ergenlerin sosyo-demografik özelliklerine dair bulgular, katılımcıların ön görüşmelerine dair genel bulgular ve araştırmanın hipotezleri kapsamında Rorschach testi bulguları ve TAT bulguları değerlendirilecektir.

4.1. Sosyo-demografik Bulgular

Bu çalışma, yaşları 12 ile 18 arasında değişen 5 ergen katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların 3'ü kız, 2'si erkektir. Katılımcıların yaş ortalaması 14'tür. Katılımcıların hepsi İstanbul'da yaşamaktadır ve 2'si lise, 3'ü ortaokul öğrenimine devam etmektedir. Katılımcıların sosyoekonomik seviyeleri orta ile yüksek arasında değişmekte olup, 3'ü yüksek, 2'si orta sosyoekonomik seviyededir.

4.2. Psikanalitik Ön görüşmelere Dair Genel Bulgular

Araştırmaya katılan 5 obez ergen ve ailesel yaşantılarında benzerlik gösteren bazı noktalar söz konusudur. Aile bireyleriyle yakın ilişkiler kurmak (simbiyotik ilişkilere işaret edecek ölçüde), çok uyumlu-sorunsuz bebeklik-çocukluk süreci, ilkokula başlamayla birlikte kilo alımının başlaması, yeme düzeninin ve besinin ailede genel bir problematik olması gibi benzerliklere rastlanmıştır. Tüm bunlar ergenin aile ile mesafe almakta zorlandığını göstermektedir. Özellikle her birinin ilkokula başlamayla yani anneden/evden uzaklaşmayla birlikte kilo alımının başlaması, bu durumun yarattığı olumsuz duygulanımla başetmek için besinin kullanıldığına işaret etmektedir. Ergenlik dönemi de ilkokula başlamak gibi ayrışmayı işaret eden bir dönem olması sebebiyle benzer sonuçlar doğurmaktadır.

4.3. Obez Ergenlerin Nesneye Yönelik Yatırımlarının Narsisistik Eksende İncelenmesine Dair Bulgular

4.3.1 Rorschach Protokollerinde Negatif Narsisistik Özellikler Gösteren Yanıtların İncelenmesi

Rorschach testinde 2.,3.,7. 9. Simetrinin belirgin olduğu, kartlar nesne ilişkilerine ve kişiler arası tasarımlara gönderme yapan kartlardır. Narsisistik sürecin değerlendirilmesi adına 2.,3.,7. ve 9. Kartlara verilen yanıtlar incelenmiştir. Ergenlerin bu kartlara verdiği yanıtlar Fransız Okulu sistemine göre kodlanarak içerik analizi yapılmıştır.

2. Kart Yanıt Örnekleri

Katılımcı E – 13 yaş - 2.Kart

*-18'sok Yukarda sanki **iki adam** ellerini birleştirmiş falan gibi gözüküyor.Anket: Hatta eğilip ellerini birleştirmiş gibi ya da **herhangi bir şey bir canlı***

*-alt taraftaki **dudak izini** animastıyor gibi. Üsttekine bir anlam çıkaramadım. Şu ikisi aklıma gelen bir şey yok üstteki ile ilgili. Anket:Sanki insan şöyle yapıldığında falan o durumdaki sanki*

Katılımcı D-14 yaş-2.Kart

*-Düzü böyle mi? (arkasına baktı) **10 sn.** Yine bir **hayvan yüzü** gibi. Burası burnu gözü var şurası kulağı.*

*-Burada da yüz var. Ama **sadece tek taraftı** kaşı gözü burnu ve ağzının yarısı var. Devamı yok./Yandan profil gibi*
*-Burada da ellerini böyle yapmış dua eder ya hristiyanlar falan. **Sadece ama elleri** var şuraya kadar.*

Katılımcı Katılımcı E, ikinci karta verdiği şok yanıtı (20 sn.+ bekleme) homoseksüel türde özdeşimleri ortaya koyduğu bir içeriğe sahiptir. Sonrasında bunu

flu bit tasarıma dönüştürmüştür. Ardından gelen ‘*dudak izi*’ yanıtı erotize bir yanıttır. Katılımcı D ise ikili ilişki ve temasa dair bilgi veren ikinci kartta, ikili ilişki ya da temasa dair bir tasarım oluşturmamıştır. Klinisyenden destek alma ihtiyacı ve sonrasındaki şok yanıtlarında (20 sn.+ bekleme) hasta, kısmi parçalarına dair yanıtlar (*hayvanın yüzü,yüzün tek tarafı,sadece eller*) vermektedir. Bu durum iki katılımcının da özdeşim kurma problematiğine işaret etmektedir.

3.Kart Yanıt Örnekleri

Katılımcı B-17 yaş- 3.Kart

*Bu aslında biraz hayvan gibi burnu, mesela **köpeğin yüzü** (alt taraf) ya da karşılıklı bir şey gibi. Anket:Diyalog bir şey olabilir iki insanın konuşması gibi bu kadar*

Hasta yine nesne ilişkilerine dair bilgi veren 3. Kartta ikili tasarımı başta oluşturmamış, klinisyenin anket yapması sonucunda, ‘*dialog*’, ikililiğe işaret eden bir yanıt vermiştir.

Katılımcı E- 13 yaş-3.Kart

*-Sanki bir böyle **köpeğin yüzü** şu kırmızı yer burnu veya kedi kurt*

*Şurası sanki şöyle normal bir kedinin burnunu gibi tamamı **tam da çizilmemiş kedi köpek burnu** gibi gözükür -Veya şurası burnu olabilir*

*-Şu kırmızı yerler sanki böyle yukardan **bir şey düşüyormuş** gibi bir şey uyandırdı **bebek** olabilir **oyuncak** bir şey olabilir.*

Hasta 3. karta verdiği yanıtlarda ikili tasarımlar yerinde nesne kısımlarına dair yanıtlar vermiştir, özdeşim kuramamıştır. İkili ilişkilerin dinamiklerini harekete geçiren bu kartlar karşısında araştırmaya katılan ergenler, nesneyle karşılaşmanın yarattığı yoğun heyecanla ve farklılaşmanın hatırlanmasının yarattığı endişeyle baş etmekte zorlanmışlardır. Bu noktada ortaya çıkan duygulanımlar ikili ilişkiye dair tasarımların oluşturulmasını zorlaştırmıştır.

Katılımcı A- 13 yaş- 3.Kart

Karşılıklı iki tane insan var, bu kadar.

Katılımcı C-13 yaş- 3.Kart

....İki kişinin sepet taşıdığını görüyorum

Şu görselde bunu sepet bunu iki kişi olarak görüyorum

Katılımcı D- 14 Yaş- 3.Kart

-Burası da yüz ama gerçek değil . biblolarda olur ya ilginç tipler. -tipi verdi. Şurası da göze benziyor. Gözünün ortası da var. Değişik . hindistanda falan böyle değişik yüz tipi olur ya. Çenesi önde burnu büyük falan.

3. kartlara verilen yanıtlar hareket, cinsel özdeşime dair tasarımlardan yoksundur. İki katılımcı ikili bir tasarım oluşturabilmiştir. Katılımcı D 'biblo' gibi dürtülerin dondurulduğu bir tasarım oluşturmuştur. Tüm bunlar cinsel özdeşim kurmakta yaşanan zorlukları işaret etmektedir.

7. ve 9. Kart Yanıt Örnekleri

Katılımcı C -13 Yaş -7.Kart

İki kişi şapka giymiş dans ediyorlar. Şu şekli şaka hareketinden dans etmiş gibi (eli)

Katılımcı D - 14 Yaş -7.Kart

*-İkisi hani şöyle bir dans var (gösteriyor) onu yapıyorlar. Şu eli sanki şöyle dönmüş. Hani normalde alttan gelecek ama burası üst. **Bir eli yok sadece arkaya giden eli var. O da ters dönmüş.** Ya da şöyle yapmış ama rahat yapmış şöyle de olabilir hani. Şunu ters çevirmiş şöyle yaparken burası tepeye gelmiş . Çünkü şurası tepeye gelmiş normalde böyle olacak burası şey olacak. Aşağı gelecek yer yukarıda. **Kadın yaşlı** burası da şapkası hani tüy. Burası sanki kaya parçası onu oraya*

koymuşlar o kadını. Dengelemişler tam köşesine hani böyle dengede duruyor burası kaya.

Bu bunun yansıması dememe gerek var mı ? (gülüyor.)

Katılımcı E-13 Yaş-7.Kart

Sanki bu boynuz gibi bir şey olabilir iki yanı boynuz diyorum boynuzu anımsatıyor pek boynuza benzemiyor onu anımsatıyor. Şöyle ucu geliyor böyle şöyle yakın olsa birbir ile bağlantılı olsa idi o burdayen o burda tam boynuz diyecektim ama

Buralar sanki bu boynuzun ucu ikisinde de aynı geliyor boğalar geldi aklıma normal bir boynuz değildi aklıma böyle bir şey gelmedi boynuzdan başka

Katılımcı D – 14 Yaş - 9.Kart

Burası da bir hayvan değil oyuncak olarak yapmışlar. Hani bir şeyi yok. İsmi yok. Ağzı eli burnu gözü. Peluş oyuncak gerçek değil gülümsüyor.

7. ve 9. Kartlarda yani feminiteye ve erken dönem ilişkilere dair bilgi veren kartlarda verilen yanıtlar yine değersiz tasarımlardan oluşmaktadır. Katılımcı Katılımcı C, 'iki kişi' gibi nötr bir ikili tasarımı kurabilmiştir. Katılımcı D, 7. Kartta, depresif, bedensel eksiklikleri olan bir tasarım oluşturmuştur, feminiteye gönderme yapan bu kartta verilen yanıtlar değersiz tasarımlar içermektedir. Bunun üzerine Katılımcı D narsistik dayanaklar kullanarak bununla başetmeye çalışmıştır. Katılımcı E, ikili ilişki ortaya koymadığı 7. Kartta verdiği yanıtta fallik özelliklere sahip annesel bir imge anlatmaktadır.

Katılımcı B – 17 Yaş - 7.Kart

(13') Bölük bölük bir şeye bir şeye benzemiyor aslında Başka bir şey söylemeyeceğim herhalde -Yan yana ama birleşmiyor hiç

Katılımcı B-17 Yaş-9.Kart

10' (şok) pek bir şeye benzetemedim aslında iyiden kötüye ya da kötüden iyiye gider gibi

Karmaşık aslında ya hep ortada kalıyorsun bu kadar

Katılımcı E-13 Yaş-9.Kart

20' şok Aklıma bir şey gelmedi (RED)

Katılımcılardan ikisi 9. Kartta, biri ise 7. Kartta annesel imgeye ve erken dönem ilişkilere dair bir tasarım oluşturamamıştır (RED). Kadınsı olan ve bir yandan da anneye işaret eden öteki onlar için eksik dolayısıyla da tasarımlanamayan bir nesne olarak ifade edilmiştir. Bu durum erken dönemde kurulan ilişkideki aksaklıklar sonucu ayrışmanın sağlanamaması sonucu oluşmaktadır. Bu farklılaşmamışlık narsisistik açıdan obez bireyleri zorlamakta ve tasarımlama zorluklarını açıklamaktadır.

4.3.2. Tematik Algı Testi Protokollerinde Nesne Yatırımlarının Narsisistik Eksende İncelenmesi

Tematik Algı Testi, nesne yatırımlarını ve savunma düzeneklerini ortaya koyması açısından Rorschach Testi'nin tamamlayıcısı olarak görülmektedir. Tematik Algı Testi'nde kartlardan hareketle oluşturulan hikayelerde ortaya konan savunma düzenekleri anlatılan içeriğe bakılarak kodlanmaktadır. Kodlama kağıdı ilk kez 1958'de Vice Shentoub ve ekibi tarafından yayınlanmıştır. Zaman içinde psikopatolojilerin farklı görüntüleriyle karşılaşıldıkça yeniden düzenlemeler getirilmiştir.¹³⁵ Françoise Brelet “sınır” örgütlenmelerdeki savunma mekanizmalarının da hesaba katılması gerektiğine işaret etmiştir. Dolayısıyla kodlama fişine C serisi yani Çatışmadan Kaçınma serisi eklenmiştir.¹³⁶ CN yani Narsisistik yatırıma dair bilgi veren kategori kişinin kendisine olan yatırımı hakkında bilgi vermektedir. Narsisistik detaylar kodu (CN-2) kendilik tasarımının

¹³⁵ Tevfika Tunaboylu-İkiz: 2011 **Tematik Algı Testi (TAT): Psikanalitik Yönelimli El Kitabı**, İstanbul, Bağlam Yayınları.

¹³⁶ Catherine Chabert, Didier Anzieu.: 2004 **Les Méthodes Projectives** (Poche), PUF.

ve/veya nesne tasarımlarının eksi ya da artı yönde idealleştirilmesi olarak ifade edilmektedir. Bu yanıtlar kişiyi dış dünyadan koruyan zarfların yeterince iyi ya da iyi olmadığı durumları ifade etmeleri demektir.¹³⁷ Bu bağlamda katılımcıların Tematik Algı Testi'nde verdikleri yanıtlardaki negatif narsisistik öğeler (CN-2-) incelenmiştir.

Katılımcı A-13 Yaş- Kart 5

Eee galiba içerde biri var ve kadın da o evin çalışanı ve içeri girmesi yasak olduğu halde içeri giriyor. İçerdeki kişi de çalışanın odaya girdiğini görüp ve girmesi yasak olduğu halde girdiği için kızıp kadını işten kovuyor. (B1-2,A3-1,CN-2-,B1-1)

Katılımcı E-13 Yaş –Kart 7BM

*Burdaki adam takım elbiseli sanki **garson** gibi giyinmiş. (CN-2-)bir adam papyon varmış sanki lüks bir yerin garsonu(A1-1,CN-2) yanındaki adama garsona sipariş veriyor. Sonunda adam garsona sipariş verir ve garson adamın istediğini getirir.(CF-1)*

Katılımcı D - 14 Yaş – Kart 2

*Kızın kız tarlada. **Durumu fakir.**(CN-2-). Bir tane kardeşi var erkek. Bir atları var. At beyaz. Ve bunlar başkasının tarlasını yapıyorlar para kazanıyorlar. Patronları ağaca yaslanmış onları izliyor doğru mu yapıyorlar diye.kız kimse görmeden gizlice okula gidiyor.*

*Son? Okula gitmiş bitmiş.ama yakalanırsa kötü olur. Çünkü **patron kötü kendini beğenmiş.***

Katılımcılar Tematik Algı Testi'nin farklı kartlarında negatif narsisistik öğeler içeren hikayeler anlatmışlardır. Farklı kartlarda verilen yanıtlarda ortaklaşan temalar bulunmaktadır. Bu temalardan biri, nesil farkının belirgin olduğu kartlarda

¹³⁷ Tefika Tunaboylu-İkiz: 2011 **Tematik Algı Testi (TAT): Psikanalitik Yönelimli El Kitabı**, İstanbul, Bağlam Yayınları.

ebeveyn-çocuk ilişkisi kurmak yerine, ilişkiselliğe dair duygulanımı ortadan kaldırmak için işleme dayalı otorite figürleri tasarımıdır. Bu noktada ebeveyn figürleriyle ilişkiselliğin kuralamadığı gözlenmektedir. Değersizleştirilen ebeveyn figürleri aynı zamanda kendi iç nesnelerinin de bir yansıması olarak düşünüldüğünde negatif narsistik özellikler öne çıkmaktadır. Aynı zamanda ötekiyle mesafe alabilmenin yolu da ilişkinin niteliğini değiştirmekten geçmektedir.

Katılımcı B-17 Yaş- Kart 1

Mesela bir çocuğun hüznü belli oluyor. Anne veya babasız da olabilir. Babasız olsun bence annesi hasta ve keman çalarak bir şey annesini iyileştirmeye çalışıyor diyim. Resimde gözüktüğü gibi iyileştiği söz konusu değil ve üzülüyor bu kadar. (B1-3,CN-2-,B1-1)

Katılımcı D-14 Yaş-Kart 5

Çocuğun ailesinin durumu pek iyi değil.(CN-2-) Bu yüzden derslerine çok çalışıyor. İyi bir meslek sahibi olup onlara bakabilmek için. Ama annesi üvey(CN-2-). Ona inanmıyor. Kapıyı açıp ders çalışıp çalışmadığına bakıyor.

Son? Adam karısından boşanır. Çocuk iyi bir meslek sahibi olur.

Bir başka gözlenen tema ise ebeveyn figürlerini iyileştirmeye çalışan, tümgüçlülük fantazilerine yer veren yanıtların gözlenmesidir. Ebeveyn kayıplarını içeren, hastalık temalarının bulunduğu bu hikayeler narsistik düzlemde eksiklikler ve kayıpları işaret etmektedir. Bu yetersizliklerle başetmek için kullanılan yöntem ise erken dönemde yaşantılanan tümgüçlülük fantazilerinin devreye sokulması olarak görülmektedir. Ayrıca nesne kayıplarını içeren bu tasarımlarda ebeveynle kurulan ilişkiye yatırım yapılmamaktadır. Katılımcı B'nin verdiği yanıtta nesne kaybına dayanan endişeler öne çıkmakta, Katılımcı D'nin verdiği yanıtta ise 'üvey anne' teması kötü annesel imgeyi işaret etmektedir. İki yanıtta da nesne kaybı ve kötü nesnelerin varlığı üçlü ödipal ilişkiyi engellemektedir. Dolayısıyla obez ergenlerin ödipal üçgeni kuramadıkları gözlenmektedir.

Katılımcı A -13 Yaş-Kart 6GF.

Adam **zararlı** olduğu halde **sigara** içiyor. Eşi de adamın zarar görmemesi için sigara içmemesini öneriyor. Adamda kadının sözünü dinlemiyor sigara içmeye devam ediyor. Bir süre sonra hastalanarak hastaneye kaldırılıyor ve **akciğerleri zarar gördüğü için** hastalanıyor. Hastalığı çok ilerlediği için dayanamayıp **ölüyor**. (B2-3, CN-2-,E2-3,B3-2)

Katılımcı D – 14 Yaş-Kart 6GF.

Zengin bir aile. Kız oturuyor düşünüyor. O sırada babası geliyor. **Pipo** mu diyorlar şu şeye? Ağzında pipo var. Ona yaklaşıyor. Kız da babasının o saatte gelmesini beklemediği için şaşırıyor. **Adam dertli. İflas etmişler**.(CN-2-)

Son? Sonu işte iflas etmişler

Katılımcı E –13 Yaş- Kart 6BM.

Adam şapkasını eline almış.(A1-1) özel bir yerde cenazeye veya bir hastanın odasında olabilir. (A3-1, CN-2) arkadaşı veya sevdiği birisi hastanede yatmasından dolayı olabilir. (A3-1) kadın eline peçete almış o anlamda eğleneceli bir yer olmadığını düşünüyorum.(CL-2) Hastane yerinde adamın elinde şapkası abisi **arkadaşı yaralanmış olabilir**.(A3-1, CN-2-) **Abisine gelmiş. Annesi ve kardeşi abisini görmeye gelmişler** .(B1-1,B1-2) Sonunda adam iyleşip dışarı çıkar ve onlarla hayatına devam eder. (CF-1)

6GF kartı kadınlara, 6BM kartı ise erkeklere verilen, ödipal aşkın/yasakların ne şekilde işleneceğini anlamamıza yarayan kartlardır.¹³⁸ Katılımcılardan üçü bu kartlarda negatif narsisistik detaylara yer vermeleri dikkat çekicidir. Ayrıca katılımcı Katılımcı A ve Katılımcı D'nin senaryolarında 'sigara ve pipo' gibi oraliteye işaret eden, zarar veren tasarımlar gözlenmektedir. Nesil farkının belirgin olduğu bu kartlarda katılımcılar nesil farkını oluşturmakta zorlanmış ya da hiç oluşturmamışlardır. Yasağın işaretlendiği bu kartlarda yasak tanınmadığında nesneler narsisistik kayıplara uğramış, yetersizleşmişlerdir. Kurulan ilişkiden çok

¹³⁸ İKİZ, T.: 2011 **Tematik Algı Testi (TAT): Psikanalitik Yönelimli El Kitabı**, İstanbul, Bağlam Yayınları.

hikayelerde önde olan öge, deforme olan ve yetersizleşen nesneler olmuştur. Ayrıca üç katılımcı da negatif narsistik özelliklere sahip nesneler karşısında depresif senaryolar anlatmışlardır. Ödipal sorunsaldan ziyade nesnenin kaybı endişesine yönelik tasarımlar oluşturmuşlardır.

Katılımcı E-13 Yaş- Kart 4

Bu eski tam olarak mesela Kurtuluş savaşında yaralanan bir arkadaşı veya birisin görmeye gelen bir asker olabilir. (A1-2) Yaralanmış bir askere mesela.(CN-2-) Dışarı çıkmak istiyor olabilir. (A3-1) Daha fazla mücadele etmek istiyor olabilir. (A3-1,A2-4) Arkadaşını görmeye gelen adamsa hemşire onu durdurmaya çalışıyor olabilir. Ağır bir yara almışsa hemşire onun dışarı çıkmasını engellemeye çalışıyor olabilir.(B2-3)

Son? Sonunda arkadaşını görmeye giden adam iyileşip dışarı çıkar ya da yaralanmış olan adam iyileşip dışarı çıkar.

Bir başka katılımcı olan Katılımcı E,dürtüsel çatışmaların öne çıktığı 4.kartta agresif dürtülerin öne çıktığı bir senaryo anlatmıştır. Katılımcı E kartın harekete geçirdiği agresif dürtülerle başa çıkmak için zamansal olarak mesafe alma yoluna gitmiştir. Zarar görmüş nesnelerin iyileştirilme ihtiyacını “hemşire” rolüyle ifade etmektedir. Bir başka önemli nokta ise özdeşimlerin sabit kalamamasıdır. Rolü sabit olan tek kişi onarım rolünü üstlenen “hemşire”dir. Tasarımların oluşturduğu endişeyle hipomanik defanslar kullanarak başatmış ve hikayeyi sonlandırmıştır.

4.4. Obez Ergenlerin Depresif Duygulanımın Bedene Yönelik Yıkıcılıkla Ortaya Koymasına Dair Bulgular

4.4.1.Rorschach Protokolünün Depresif Duygulanımın İşlenmesi Açısından Renk Yanıtlarının Değerlendirilmesi

Renk yanıtları Rorschach’dan bu yana FC,CF ya da C olarak kodlanırlar; bunu belirleyen ise lekenin rengi tarafından kışkırtılan yanıtın hazırlanmasında, biçimin baskın ya da ikincil oluşu ya da olmayışıdır. Renk yanıtlarının analizi

duygulanımı tasarıma göre konumlandırmaya yaramakta, protokol aracılığıyla tasarımlar ve duygulanımlar arasındaki bağlantı incelenmektedir. ¹³⁹

4.4.1.1. Affektif Yanıtların İncelenmesi

Katılımcı A-13 yaş-2.Kart

....(5sn) **Akciğere** benziyor, böyle iki tane, **kan** var gibi , sanki sigara içen birinin karaciğeri gibi, akciğeri - Hem renkler hem de şekil CF

Katılımcı B-17 yaş-2.Kart

Bir karmaşık **kanlı** bir şey gibi bu kadar C

-Kan olduğu için nasıl desem **suç gibi** değişik olur aslında başka bir şey bulamadım

Katılımcı A-13 Yaş-9.Kart

(17 sn) **Her yerde renk bombası** geliyormuş ortada buluşmuş gibi bu kadar.

C

Katılımcılardan ikisi, ikili ilişki ve temasa gönderme yapan 2. kartta beden içine dair yanıtlar vermişlerdir. Kırmızı rengin ortaya çıkması agresif dürtüleri harekete geçirmiştir. Renkten çok etkilenmiş olmaları sebebiyle tasarım oluşturmakta zorlanmışlardır. Renk yanıtlarının beden imgesiyle ilgili özgül içeriklerde ortaya çıkması yani insan bedeninin içine gönderme yapan bozuk yanıtlar, renklerle birlikte hareketlenen parçalanma düşlemleri renklerin iç ve dış arasındaki ayrımın zayıflığına işaret etmektedir. Dış gerçeklik aşırı uyarıcı hale gelmekte ve içsel dünyanın dengesini tehdit etmektedir.¹⁴⁰ Katılımcı A ise erken dönem yaşantılara dair bilgi veren kartta (9.), uzun bir bekleme sonrasında saf renk yanıtı (C) vermiştir. Bu da onun erken dönem yaşantıların yarattığı duygulanımı bir tasarıma bağlayamadığını göstermektedir.

¹³⁹ ANZIEU, D. CHABERT, C.: 2004 **Les Méthodes Projectives** (Poche), PUF.

¹⁴⁰ ANZIEU, D., CHABERT, C.: 2004 **Les Méthodes Projectives** (Poche), PUF.

4.4.1.2. C' Yanıt Örnekleri

Katılımcı D-14yaş- 3.Kart

*-Burası sanki bir **organın röntgeniymiş** gibi. C' Kob*

*Şurası böyle yani bir tane doktorlarla ilgili bir dizi izlemiştim de. Orada da böyle röntgen ama tam böyle film değil yani. **Hareket ediyor oradan izliyorlar o sırada orada. Organa benziyor ne bilmiyorum ama iki tane işte***

***Kırmızı:** ne gibi cık. Aslında burası da akciğer gibi ama ters. **Akciğer** normalde böyle ama bu dışarı dönük şuradan. Ya da **göğüs kafesi** de olabilir andırıyor.*

Katılımcı A-12 yaş-7. Kart

*Hamilelerin **ultrason fotosu** gibi bebeklerin(alt kısım) bilmiyorum garip garip şekiller var C'*

Katılımcılardan biri 3., bir diğeri 7. Kartta C' kodu alan yanıtlar vermişlerdir. Her ikisi de beden içi endişeri ifade etmektedirler. İkili ilişki ve temasa dair kartta Katılımcı D, oluşturduğu tasarımın endişesiyle başetmek için entellektüelizasyon savunma mekanizmasını kullanmıştır fakat bu da tam olarak ortaya çıkan endişeyi kapsayamamıştır. Nesne hareketi yanıtı (Kob) taşkın bir duygulanımı işaret etmektedir. Katılımcı A ise kadınsılığa ve sınırlara dair bilgi veren kartta verdiği *ultrason fotosu* yanıtıyla aslında ilk nesneyle kurulan bağa,ayrışmamışlığa dair bir yanıt vermektedir. Oluşturduğu tasarım değersiz ve depresif bir taraf barındırmaktadır. Bu yakınlık iç dünyasını zorlamaktadır. Her iki yanıtta da ortaya çıkan anatomik içerikler bedensel endişeyi ve iç-dış sınırların belirsizliğini işaret etmektedir.

4.4.2. Tematik Algı Testinde Depresif Pozisyonun Değerlendirilmesi

3BM, 12BG ve 13B kartları yalnızlık, kayıp gibi senaryoların kişi tarafından nasıl eklemlenebildiğini anlamak açısından birlikte incelenmektedir. 3BM kartı bireyin depresif pozisyonla nasıl başa çıktığına dair bilgi sağlamaktadır. 12BG kartı ise regresif yaşantılara gitmeye olanak vermekte, tek başına kalma kapasitesi ve kayıplarla ilgili yaklaşımları harekete geçirmektedir. 13B kartı sayesinde bireyin tek başına kalma kapasitesi hakkında bilgi edinilmektedir.¹⁴¹

4.4.2.1. 3BM Kart Yanıt Örnekleri

Katılımcı A-12 Yaş- Kart 3BM.

*Sanki kötü bir haber alıp da böyle ağlayarak **dizlerinin üstüne** çökmüş gibi. Çok bir şeye benzetemedim açıkçası. Ama ağlayarak sorununu çözemeyeceğini anlayarak **tekrar ayağa kalkan** hayata devam eden bir insan.*

***Katılımcı B-17 Yaş-Kart 3BM.** ...bir kızın nasıl desem böyle **çaresiz** ağlayarak geçirdiği günleri gösteriyor. Ailevi bir sıkıntısı olabilir. Sonu yok mesela **hep böyle gidiyor.** (CN-2-, B1-3)*

Katılımcı D-14 Yaş-Kart 3BM.

***Çocuk arabayı çarpmış.** Bu yüzden babası ona **kızıyor.** Anahtar da yanında. Koltuğa **yaslanıp** ağlıyor. Babası da üzüldüğü için anahtarı onun yanına koyuyor. Ona veriyor.*

Katılımcı E-13 Yaş- Kart 3BM.

*...Dışardaki birisi kadın diyim mesela kadın eski zamanlarda mesela **ataturk** zamanında mesela kurtuluş savaşı sırasında **oğlunu veya kocasını kaybetmiş.** (A1-2, A3-1) bunu düşünüp ağlıyor köşeye çekilmiş. (A2-4)*

¹⁴¹ İKİZ, T.: 2011 Tematik Algı Testi (TAT): Psikanalitik Yönelimli El Kitabı, İstanbul, Bağlam Yayınları.

? Sonunda kadın bu üzüntüsünü atlatıp normal hayatına geri dönecek. (B1-3, CF-1)

Katılımcılar depresif pozisyona dair bilgi veren bu kartta depresif duygulanımı görebilmişlerdir. Duygulanımla beden duruşları gibi narsisistik detaylarla, dayanak alarak ya da inkar ederek başetmeye çalışmışlardır. Bu durum, erken dönem anneye kurulan ilişkideki aksaklıkların sonucunda, duyguyla başetmek için gerekli olan içsel dayanakların yeterince iyi olmadığını işaret etmektedir. Ayrıca yanıtlardaki depresif senaryoların yoğunluğu bu duygulanıma karşı katılımcıların hassasiyetlerinin olduğunu göstermektedir.

4.4.2.2. 12 BG ve 13B Kart Yanıt Örnekleri

Katılımcı A-12Yaş-Kart 12BG

Genelde tekne ile giden bir adam **teknesinin delindiğini** görmüş ve içeri su girmeye başlamış adamda korkarak etrafına bakmış. Hemen **yanında duran ağacın dalına tutunup hayatını kurtarmış**. (CN-2-,B1-2,B1-3)

Katılımcı A-12 Yaş-Kart 13B

Köyde yaşayan bir çocuk köydeki diğer **çocuklar onu aralarına alıp oynamadıkları için üzülmüş** ve bir evin önünde oturup ağlamaya başlamış sonra bir çocuk gelip neden ağladığını sormuş çocuk da kimse beni arasına almıyor benimle oynamıyor demiş. Yanına gelen çocuk da ağlayan çocuğa **ben seninle oynarım demiş**. Çocuk da böylece ağlamayı bırakıp oynamaya başlamış. (B1-1,B1-2CN-4,B1-3)

Katılımcı E-13 Yaş-Kart 12BG

Mesela bir **uçak kazası olmuş** hatta bunla ilgili bir hikaye var uçak kazası oluyor adamlara 1 ay ulaşılmıyor ne kadar kötü bir şey bilmiyorum biliyorum ölen arkadaşları, karlı bir yer hiç bir şey **bulamıyor onları yiyor** düştükleri ormandaki bir alan sadece o kurtuluyor. 200 kişi var sadece o adam kurtuluyor bazı şeyler var tek parça var kırlmamışlar onların bavullarını araştırıyor onların eşyalarını alabilir

ayağına giyecek bot varsa onları alabilir. Fotoğraf makinesi olabilir foto çeker telefonundan gönderiri ben burdayım diye ama büyük ihtimal orda sinyal olmaz adam kendine sal gibi bir şey yapıp farklı yerler gidebilir yardım helikopteri adamı görür ve kurutulur.

Katılımcı E-13 Yaş-Kart 13B

...Burdaki bir tane çocuk ailesini kaybetmiş olabilir veya ailesi bir şekilde öldürülmüş olabilir ordaki çocuk tek başına üzüntülü bir şekilde oturuyor olabilir çocuğu biri görür ve çocuğu alır ve karnını doyurur ona bakar ve o şekilde olur sonunda. (CN-2-,A3-1,E2-3,B1-3,B1-2)

‘Kendi başına olma kapasitesi’, Winnicott’a göre duygusal gelişimde olgunluğun en önemli işaretlerinden birini oluşturmaktadır. Kendi başına olma kapasitesi, başka birinin yanında kendi başına olabilme yaşantısı üzerinde temellenmiştir. Bu yaşantı, anne-çocuk ilişkisinin erken dönemlerinde yeterli olmadığına birey kendilik gelişiminde sıkıntılar meydana gelmektedir.¹⁴² Katılımcılardan ikisi için tek başına kalmak, hayati bir sorun ortaya çıkartmaktadır. 12BG kartı için Katılımcı A, narsisistik kırılabilirlik ve sınır kaybına dair tasarımlar; Katılımcı E ise oral kanibalistik düşlemler ortaya koymaktadır. Bu da tek başına kalma kapasitesinin yeterince gelişmediğini göstermektedir. Bu kartlar katılımcılarda kayıp yaşantılarını ortaya çıkartmıştır. Kaybın yarattığı depresif duygulanımı karşılayacak yeterince iyi bir nesnenin yokluğunu düşündürmektedir. Her iki katılımcı da kartta olmayan birini dahil ederek dayanak alma ihtiyaçlarını ortaya koymuşlardır.

Katılımcı B-17 Yaş-12BG.

Bir göl kenarı gibi sessiz. Huzur verir aslında ama mesela orda yaşayanların gelip çamaşır yıkaması da olabilir, aşıkların kavuşması gibi bir yer yani güzel bir yer. Sonunu söylüyüm mi? Sonu bitmeyen bir güzellik o kadar. (CN-4,CF-1,B2-2)

¹⁴² TÜKEL,R.:2011 “Bebek ve Anne Arasındaki Mekanda Öznenin Yaratılması: Winnicott’un Çalışmalarına Bir Bakış”,**Psikanaliz Yazıları**, İstanbul, Bağlam.

Katılımcı B-17Yaş-Kart 13B.

Köy yeri diyim. Horozların durduğu kümesler gibi bir şey olur ya çocuk da, onun üstünde oturuyor. Mutlu mesut yani sonunda da büyüyünce hatırlayacağı güzel bir köy olacak. (A1-1, CN-4)

Katılımcı D-14 Yaş- Kart 12BG.

*Kız böyle yalnız kalmak istediği zaman evlerinin yakınında dere var. Derenin önünde çok güzel dallarında çiçekler olan bir ağaç var. Yanında bir sandal mı kayık mı ondan var. İçine oturup **düşünüyor**. Bazen onu dereye indirip onunla gidiyor. Sonunda mutlu oluyor. **Düşünerek** kafasını topluyor.*

Katılımcı D-14 Yaş – Kart 13B.

*Çocuk **kardeşiyle kavga etmiş**. Ayağında da **ayakkabı yok**. Alelacele çıkıyor. Ahırlarının kapısının önüne oturuyor. Ve **suçunu düşünüyor**. Ne yaptığını. **Hatasını** anlamaya çalışıyor.*

Son? Hatasını anlayıp özür diliyor.

Katılımcıların ikisi ise yalnızlık temasını verebilmişlerdir. Fakar katılımcı Katılımcı B bu “sessiz” ortamı insanların gündelik eylemlerde bulunduğu bir mekan haline getirmiş ve hikayesini hipomanik bir şekilde sonlandırmıştır. Katılımcı Katılımcı D için ise tek başına kalma, suçluluk duygusu ve buna eşlik eden obsesif türde savunmaları ortaya çıkartmıştır. Tek başına kalmak demek onun için sanki bir ceza gibidir. Sanki ‘neden ve nasıl yalnız kaldım?’ gibi daha ikili ilişkideki bir suçluluk duygusundan bahsetmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Tarihsel olarak, obezitenin kökleri eskiye dayanmaktadır. Tıbbın babası olarak bilinen Hipokrat da obezite riskinden bahsetmiş ve tedaviye yönelik önerilerde bulunmuştur. Ancak obezite Antik dünyadaki kökenlerine rağmen hala toplumumuzun belirgin tehditlerden biri olmayı sürdürmektedir.¹⁴³ Obezite ilk tanımlamalarda ve neredeyse günümüze kadar ruhsal kökenli bir yeme bozukluğu olarak kabul edilmeyerek fizyolojik ve hormonal yönü üzerinde durularak ayrı bir konumda kalmıştır. Obezitenin psikanalitik olarak incelenmesine ise 1950’li yıllarda başlanmıştır ve son yıllarda hızla artan bir şekilde öncelikle sağlık, psikiyatri ve psikoloji alanı olmak üzere psikanalizin de odak noktalarından biri halini almıştır.¹⁴⁴ Obezitede psikolojik faktörlerin belirlenmesinin bu sorunun tedavisi ve önleminde yararlı olabileceği düşünülmektedir.

Psikanaltik literatürde yapılan çokça araştırma obezitenin oral dönemle olan ilişkisine ışık tutmuştur. Oral evrede yaşanan sorunların beslenme alışkanlıklarını etkilediği bilinmektedir. Besin, anne-bebek ikilisi arasındaki ilişkinin temel bileşenlerinden biridir. Bu ilişkinin kalitesine bağlı olarak bebek doyum/doyumsuzluk hissini yaşantılamakta, varlığını buna bağlı olarak deneyimlemektedir. Dolayısıyla bu ikili ilişkideki aksaklıklar bebeğin nesneyle olan ilişki paterninin temellerini oluşturmaktadır. Ergenlik dönemi, bireyin cinselleşen yeni bedeniyle, ilk aşk nesnelerinden vazgeçmesi ve kendisine yeni nesneler bulmasını gerektiren bir dönemdir. Fakat oral dönemde yaşanan aksaklıklar sebebiyle narsisistik dayanakları güçsüzleşen birey bu değişim ve dönüşüm karşısında yeterli değildir. Obez ergenin ilk nesnesiyle kurduğu ilişkide yaşanan sıkıntılar sebebiyle, bu süreçte nesneyle kurduğu bağımlı ilişki tekrar ortaya çıkacaktır. Ergenlik başkalaşım, dönüşüm ve bağımsızlaşma anlamları da taşırken bu senaryonun tekrar ortaya çıkması ergeni oldukça zorlamakta ve bedeniyle yıkıcı bir ilişkiye yöneltmektedir. Bu noktada, obez ergenlerin yetersiz narsisistik dayanaklara sahip

¹⁴³ Kathleen Keller:2008 **Encyclopedia of Obesity**, Sage Publications.

¹⁴⁴ Bengi Pirim Düşgör: 2016 “Ergenlikte Obezite ve Beden: Psikanalitik Bir İnceleme”, **Türkiye Klinikleri Psikoloji Özel Sayısı Obezite**, 1(2):29-34.

olması depresif duygulanımla baş etmekte zorlandığı ve bunu bedene yönelik yıkıcılıkla ortaya koyduğu düşünülmüştür.

Çalışma kapsamında, gelişimsel obezite tanısı almış 5 ergenin narsisistik sürecini projektif değerlendirme yöntemleri kullanarak anlamak hedeflenmiştir. Bu araştırma, kapsamında obeziteye dair literatürün sağladığı bilgiler ve yapılan araştırmalar ışığında oluşturulmuştur. Buna uygun olarak araştırmaya katılan 5 ergen ve ailesiyle klinik öngörüşme yapılmış, ardından ergenlere Rorschach testi ve Tematik Algı testi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular Fransız ekolüne uygun olarak yorumlanmıştır.

Obez ergen ve ailesiyle yapılan klinik öngörüşme sırasında alınan bilgilere dayanan bulgulara göre, 5 obez ergen ve ailesel yaşantılarında benzerlik gösteren noktalar gözlemlenmiştir. Aile bireyleriyle yakın ilişkiler kurmak (simbiyotik ilişkilere işaret edecek ölçüde), çok uyumlu-sorunsuz bebeklik-çocukluk süreci, ilkokula başlamayla birlikte kilo alımının başlaması, yeme düzeninin ve besinin ailede genel bir problematik olması gibi benzerliklere rastlanmıştır. Tüm bunlar ergenin aile ile mesafe almakta zorlandığını göstermektedir. Özellikle her birinin ilkokula başlamayla yani anneden/evden uzaklaşmayla birlikte kilo alımının başlaması, bu durumun yarattığı olumsuz duygulanımla başetmek için besinin kullanıldığına işaret etmektedir. İkiz'in aktardığı Sanahuja tarafından yapılan araştırmalar görüşmede alınan bilgilerle uyuşmakta, ergenlerin ayrılma sorunsalına işaret etmektedir.¹⁴⁵ Araştırmaya göre aileden farklılaşma ve ayrışma reddedilir. Besin ve obezite sayesinde aile ile kurulan bağ korunmuş olur.

Araştırmanın hipotezlerinden birinde, obez ergenlerin Rorschach testinde ikili tasarımlara dair tasarımlara işaret eden 2.,3.,7. ve 9. kartlarda bütünlükten uzak, olumsuz narsisistik değeri olan yanıtlar vermesi beklenmekteydi. Araştırma bulgularına göre obez ergenler Rorschach testinin 2. ve 3. kart yanıtlarında ikili ilişkiye dair tasarım kurmakta güçlük çekmektedir ve cinsel özdeşim kuramamaktadır. Bedene ait kısım yanıtları (Hd/Ad) vermişler, nesneyi bütün olarak

¹⁴⁵ Akt. Tefrika İkiz Ve ark.:2016 “Obez Ergen ve Ailesi: Türkiye ve Fransa Arasında Kültürel Bir Karşılaştırma Çalışması”, **Türkiye Klinikleri Psikoloji Özel Dergisi**, 1(2):7-16.

tasarım yapmakta zorlanmışlardır. Feminite ve erken dönem ilişkilere dair bilgi veren kartlarda (7. ve 9. Kart) ise yine ikili ilişki ve cinsel özdeşim kurulamamış, depresif ve değersiz tasarımlar oluşturmuşlardır. Ayrıca iki katılımcıdan biri 7 ve 9. Kartta, diğeri ise 7. Kartta tasarım oluşturamamıştır (RED).

Braconnier'e göre ergenlik dönemini tanımlamak için üç ana değişimden söz etmek gerekmektedir. Bunlar; çocuklukta içselleştirilmiş anne ve baba bağlarının bozulması, orgazm ile ilgili ve cinsel bölgelerin öncülüğündeki aşkın, cinsel dürtüsü tarafından keşfedilmesi, bireyselleşme ve kimlik oluşumdur.¹⁴⁶ Ergen, olduğu gibi kalarak her şeyi değiştirmeyi, sevgi nesnelerini saklayarak ayırışmayı ve yalnız kalarak yeni nesnelere bağlanma arzusu içinde çatışma ile gelişen bir süreci ortaya koymaktadır. Bu durumda ergen, narsisizm, depresif pozisyonun işlenmesi ve ödip karmaşası gibi insanoğlunun temel sorunları ile karşı karşıya kalmak zorunda kalır.¹⁴⁷ Bu anlamda kaybın tekrar yaşantılandığı ergenlik bu anlamda bir yas sürecidir. Ödipal nesnenin yitirilmesinin yasını tutmak, bireyselleşme-bağımsızlaşma sürecini başlatır.¹⁴⁸ Obez ergenler, erken dönem nesneyle yaşanan zorluklar sebebiyle ergenlik döneminin gerektirdiği bu süreçlerde problemler yaşamaktadırlar.

Wulff, aşırı yeme davranışının nesne kaybı ya da narsisistik yaralanmaları telafi etmek için nesneyi muhafaza etmenin bir yolu olduğundan bahsetmiştir.¹⁴⁹ Bruch'e göre ise, obez çocukların anneleri benlik ve nesne ayırışmasına engel olmakta, aşırı koruyucu tutumla bağımlılığı teşvik etmektedir.¹⁵⁰ Bu durum obez ergenlerin anneye ayırışma problematiği olduğunu dolayısıyla da ikili ilişkiyi tasarlama güçlüklerini açıklamaktadır. Bernard, Cuynet ve Sanahuja'nın obez bireylerle yaptığı çalışma sonuçlarına göre, obez ergenler bedenlerini bir yağ tabakasıyla sararak formsuz bir hale getirirler. Böylece cinselleşen ve ayırışmayı

¹⁴⁶ Akt. Alain De Mijolla:2005 **International Dictionary of Psychoanalysis**, USA,Thomson Gale.

¹⁴⁷ Michele Emmanuelli:2006 "Ergenlik Nevrozunun Değerlendirilmesinde Narsisizmin Yeri", **Yansıma**,İstanbul, Bağlam.

¹⁴⁸ Talat Parman: 2012 **Ergenlik ya da Merhaba Hüzün**, İstanbul, Bağlam Yayınları.

¹⁴⁹ Akt. C. K. Durbak:1979 "Treatment of the Narcissistic Resistance in a Case of Obesity", **Mod. Psychoanal.**, 4:197-206.

¹⁵⁰ Hilde Bruch:1957 "The Psychosomatic Aspects of Obesity", **Journal of Mt. Sinai Hospital**, 20: 1.

işaret eden bedeni cinsiyetsizleştirerek durdururlar.¹⁵¹ Bu sonuçlar, bu araştırmanın bulgularıyla uyusmaktadır.

Tematik Algı testinde narsisistik detay yanıtlarına dayanan bulgulara göre ise katılımcılar nesil farkını tanımamış bunun yerine işleme dayalı otorite figürleri tasarımılamış, üçlü ödipal ilişkiyi oluşturamamıştır. Ayrıca deforme nesneler tasarımılamış ile nesne kaybına dair endişeler göze çarpmaktadır. Katılımcılar, bu endişeyi tümgüçlülük fantazilerine dayanan tasarımlarla sakinleştirmeye çalışmışlardır.

Genç bireyin infantil tümgüçlülüğün getirdiği tatminlerden vazgeçmedeki yetersizliği enseste dair düşlemleri aktüel kılarak patolojik sorunlara yol açmaktadır. Tümgüçlü narsisistik ilüzyonun sürmesi ve olgun bedenle birlikte canlanan ensest ve ebeveyni öldürme fantazilerinin tehdidine karşı ergen benliğin yarılması ve inkar düzeneklerine başvurmak durumundadır. Dahası, otoerotik yatırımlardan nesne yatırımlarına geçiş, ancak çocukluk döneminde kendi kendine yönetilen oyuna serbestçe izin verilmişse ve narsistik ve nesnelerle olmak üzere bu iki eğilim arasındaki salınım gerçek nesne müdahaleleriyle çelişkilendirilmemişse gerçekleşebilir. Bu olmadan, ödipal nesne tarafından uyandırılan ensest çağrışımlardan ötürü dayanılmaz hale gelen bağımlılık sorununu tekrar ortaya çıkar. Narsisizm ile nesne libido arasındaki uyumsuzluk, bu olağan çatışmanın sonucunu engeller. Ergen için nesneyle yakından ilişkili arzular ve ihtiyaçlar, narsistik bir tehdit oluştururlar; bağlanmanın yoğunluğuyla ortaya çıkan nesne-bağlarına karşı saldırı olumsuz bir narsisizmin bir parçasıdır.¹⁵²

Winnicott'a göre, iyi bir beslenme deneyimi nesne ilişkilerinin gelişimi, bütünlüşmüş bir ruhsallığı sağlamaktadır. Bu süreçte yaşanan aksaklıklar, yeme bozukluklarının temelinde yer almaktadır. Bu noktada, anneden ayrılma ile ilgili endişeler, besinin geçiş nesnesi olarak kullanılmasıyla dindirilmektedir. Erken dönem beslenmeyle alakalı oral fantaziler, oral arzuların doyumunu, içe almayı ve

¹⁵¹ A. Bernard, P. Cuynet, A. Sanahuja:2013 “Obez Olan Beden, Ailesel Acının Göstergesi”, **Beden ve Ailenin Acıları**, 46-57.

¹⁵² Catherine Azoulay, Michele Emmanuelli:2008 **Pratique des épreuves projectives à l'adolescence. Rorschach et TAT**, Paris,Dunod.

nesneyi kontrol etmeyi içermektedir.¹⁵³ Dolayısıyla obez ergenlerin deforme olmuş nesneleri onarmaya dair tümgüçlülük fantazileri erken dönem nesneyle kurulan ilişkilerle alakalıdır. Slochower'e göre, aşırı yeme davranışını "kontrol edilemez duygu durumları" na karşı olduğunu, obez bireyin çaresiz hissetmektense hükmetmeyi tercih ettiğini vurgulamıştır.¹⁵⁴ Benzer şekilde Krueger'e göre, obez hastalar için gıda bir kendiliknesnesi halini almıştır. Bedensel ve ruhsal kendilikte gelişimsel bir kesinti dolayısıyla narsisistik hassasiyetleri oluşmuştur. Bu hassasiyetin kapatılması adına obez birey kontrol edebileceği bir nesneyi içe alma yoluyla kendiliğine katar. Geçici olarak erken dönemde bebeğin yaşadığı anneyle bütünleşme hissi tekrar sahnelenmektedir.¹⁵⁵

Araştırmanın bir diğer hipotezine göre Rorschach testinde ikili tasarımlara olanak veren 2.,3.,7. ve 9. Kartlarda verdiği renk yanıtlarının içeriklerinin depresif duygulanım barındırması beklenmekteydi. Araştırma bulgularına göre katılımcılardan biri 2. Ve 9. Kartta, diğeri ise 2. saf renk yanıtı (C) vermişlerdir. Katılımcılar, renkten etkilendikleri için tasarımlamada zorlanmakta, beden içi endişelere dair yanıtlar vermektedirler. Bu da iç-dış arasındaki ayrımın zayıflığına işaret etmektedir. Ayrıca bir katılımcı 3., diğeri katılımcı ise 7. kartta renksiz kartta renk yanıtları (C') vermişlerdir. Bu yanıtlara ait bulgular yine beden içine dair endişeri, nesneyle simbiyotik ilişkiyi işaret etmektedir. Sonuç olarak, nesne kaybı endişesinin öne çıktığı, depresif ve değersiz tasarımların öne çıktığı bulgulanmıştır.

"C" yanıtlarının ağır patolojilerde görülmesi ve parçalanma endişesini oluşturması ise bedenin içine ait yanıtların çokluğu ile ilintilidir. Parçalanma endişesi ile kişi bedenin parçalarını algılamakta, beden bütünlüğü bozulmakta ve dıştan gelen aşırı heyecanlarla uğraşamamaktadır. Renklere bu kadar hassasiyet gösterilmesi ve yatırım yapılması heyecana karşı uyarı kalkanlarının hazır olamamasıdır.¹⁵⁶ Sanahuja ve Belot, obez ergenlerle yaptığı çalışmada Rorschach protokollerinde obez

¹⁵³ D. W. Winnicott.: **Playing and Reality**, Basic Books, New York. 1971

¹⁵⁴ J. A. Slochower: 1983, **Excessive Eating: The Role of Emotions and Environment**, New York, Human Sciences Press.

¹⁵⁵ David Krueger:1997 "Food as Selfobject in Eating Disorder Patients", **Psychoanal. Rev.**, 84:617-630.

¹⁵⁶ Tevfika Tunaboşlu İkiz: 2007 **Rorschach Testinin Psikanalitik Yorumu-I: Kodlama ve Uygulama**, 3. bs., İstanbul, Bağlam Yayınları. s145-146.

ergenlerin uyarı kalkanlarının yetersiz olduğundan söz etmiştir. Narsisistik kırılganlığa bağlı olarak iç-dış sınırların belirgin olmadığı sonucuna varmışlardır.¹⁵⁷

Freud, Haz İlkesinin Ötesinde’de, bireyin hoşnutsuzluk yaratan durumları tekrar kompülsiyonlarını açıklamış ve ‘uyarı-kalkanı’ kavramından bahsetmiştir. Uyarı-kalkanını, travmatik istila tehlikesini uzaklaştırmak için ruhsallığı içeriden ve dışarıdan gelebilecek aşırı uyarılmadan koruyan işlev olarak betimlemektedir.¹⁵⁸ Freud’un ardından Donald W. Winnicott ve Wilfred R. Bion’un çalışmalarında uyarı kalkanı işlevinden söz edilmiştir. Winnicott’un görüşüne göre, çevre ve özellikle de anne dış dünyayı, travmatik olmayacak bir şekilde çocuğa sunmalıdır.¹⁵⁹ Bion’un görüşüne göre ise, annenin düşlem kapasitesi, bebeğin düşünce süreçlerinde temel bir rol oynar.¹⁶⁰ Feres-Carneiro ve Almeida-Prado’nun yaptığı çalışmada benzer süreçleri göz önünde bulundurmuşlar, morbid obeziteyi ruhsal kapsayıcılardaki bozukluklara veya eksikliklere, bağ kurma ve bağ çözme kabiliyetindeki aksaklıklara bağlamışlardır.¹⁶¹

Sanahuja’ya göre, obez ergenlerin uyarı kalkanı işlevi oldukça kırılgan bir haldedir. Ergenlik sürecinin kendiliğinden getirdiği yoğun dürtüsel baskı, iç ve dış sınırları tehdit eder. İç dünya ve dış dünya arasındaki farklılaşma obez bireyde endişe ve depresif duygulanımın ortaya çıkmasına yol açabilir. ‘Obezite’ semptomunun sağladığı koruyucu zarf cinselleşmeyi durdurmanın yanında, aynı zamanda altta yatan depresif durumun da inkar edilmesine olanak sağlamaktadır.¹⁶²

Katılımcıların Tematik Algı Testi’nde 3BM,12BG ve 13B kartlarında, depresif duygulanımın bedeni yıkmaya yönelik tasarımlarla ortaya koyacakları beklenmekteydi. Bu hipoteze dayanan bulgular, katılımcıların depresif duygulanıma

¹⁵⁷ Almudena Sanahuja ve Ark.:2015 “Le corps-Symptôme Comme Révélateur d'une Fragilité Identitaire Familiale”, **Revue de Psychothérapie Psychanalytique de Groupe**, 64, 113-25.

¹⁵⁸ Freud,S.:1920 **Haz İlkesinin Ötesinde**, İstanbul:Metis.

¹⁵⁹ Winnicott, D.,W.: 1958, Collected papers. **Through Pediatrics to Psychoanalysis**. New York Basic Books.

¹⁶⁰ Akt. Alain De Mijolla:2005 **International Dictionary of Psychoanalysis**, USA,Thomson Gale.

¹⁶¹ T. Feres-Carneiro, M. Almeida-Prado:2009/3 “Obésité Morbide et Fonction Oméga” **Dialogue**,185,103-116.

¹⁶² Almudena Sanahuja, R. Belot:2014 **Obésité chez l'adolescente et défaillance dans la construction du pare-excitation à l'épreuve du Rorschach**, *Psychologie clinique et projective* 2014/1 (n° 20), p. 247-277.

çok hassas olduğunu ve bu duygulanımla baş ederken beden duruşları gibi narsisistik detaylara yer verildiği ve inkar mekanizması kullanıldığı bulgulanmıştır. Castelnovo-Tedesco'nun aktardığı üzere, C. Philip Wilson'ın "Obezite: Kişilik Yapısı ve Psikoanalitik Tedavi" isimli çalışmasında obez bireylerin ego gelişiminde aksaklıklara bağlı olarak inkar, bölme, yer değiştirme ve dışsallaştırma savunmaları kullanmaktadırlar.¹⁶³

Aynı hipoteze bağlı bulgulara göre obez ergenlerin tek başına kalabilme kapasitesinin yetersizliğine bağlı olarak ortaya çıkan nesne kaybı endişeleri ve oral kanibalistik düşlemler bulgulanmıştır. Vavaron ve Corcos'un, morbid obezlerle yaptığı çalışmada yamyamlık benzetmesi yapmışlardır. Onlara göre kayıp nesnenin içe alımıyla beden tapınaklaştırılmaktadır.¹⁶⁴ Tüm bunlar obez ergenlerin narsisistik dayanaklarının yetersizliğini, ayrışma karşısında yaşanan olumsuz duygulanımların yol açtığı depresyonu ortaya koymaktadır.

Depresyon psikanalitik bakış açısıyla, egoun libidinal olarak yatırım yaptığı nesnelerin korunması için çok tehlikeli olarak görülen agresif dürtüleri bütünleştirmedeki güçlüklerden kaynaklanan bir duygudurum bozukluğudur. Bu agresif dürtüler, katı ve talepkar hale gelen süperego yoluyla öznenin kendisine yönelir. Karl Abraham, depresif hastalardaki gözlenen, dürtülerin yarattığı ambivalansın boyutunu tanımlayan ilk psikanaliz yazarlarından biridir. Daha sonra Abraham, bu hastalardaki oral fiksasyonun öneminden bahsetmiş, bu ikilemin pregenital temellerini tanımlamıştır. Ona göre depresyonun takılma noktası erken sadistik dışa atma ara-evresinden bile daha erken olabilir: bu durumlarda takılma noktası libidinal gelişimin oral dönemini içerir. Burada da iki ara-evre vardır: pre-ambivalan emme erken oral evresi, ve sonraki, ilk dış çıkarmaya tekabül eden ve emme ile dişleme arasında ambivalans oluşturan oral-sadistik evre.¹⁶⁵

¹⁶³ Akt. P. Castelnovo-Tedesco, L. W. Reiser:1988 "Compulsive Eating: Obesity and Related Phenomena", **J. Amer. Psychoanal. Assn.**, 36:163-171.

¹⁶⁴ Akt. Bengi Pirim Düşgör.: 2016 "Ergenlikte Obezite ve Beden: Psikanalitik Bir İnceleme", **Türkiye Klinikleri Psikoloji Özel Sayısı Obezite**, 1(2):29-34.

¹⁶⁵ Akt. Alain De Mijolla:2005 **International Dictionary of Psychoanalysis**, USA,Thomson Gale.

Freud, melankolinin ruhsal mekanizmalarını normal insanda depresif bir durum oluşturan yas ile karşılaştırmıştır. Yas ve melankoli arasındaki temel fark melankolideki narsisizmdir. Melankolide, kayıp deneyimini tolere edilememesiyle, kaybedilen nesne, oral içe alma yoluyla, super egonun saldırısına uğrayan egoya dahil edilmektedir. Tersine, yastaki kişi, dış dünyadaki nesnelere yeniden yatırım yapmak üzere, kayıp nesneye yatırılan libidoyu koparmanın acımasız zorluğu ile karşı karşıya kalır.¹⁶⁶

Freud'un 1917'de yetişkin depresif durumlar için açıkladığı, saldırganlık ve libido arasındaki çatışmanın kökensel olarak çok erken olduğunu ve depresyonun takılma noktasının erken çocuklukta bulunduğunu keşfetmiştir.¹⁶⁷ Freud'un depresif afekte saldırganlık ve suçluluk hislerinin oynadığı rolle ilgili söylediklerini geliştirerek, Klein bu bağlamda, saldırgan ve yıkıcı fantezilerle zarar gören nesneyi eski haline getirme/onarma isteğini ifade eden onarım (reparation) düşüncesinin özellikle önemli olduğunu tartışmıştır. Klein, iki çeşit onarımdan bahsetmiştir. Ona göre, depresif pozisyondan ileri gelen ve nesneye duyulan aşk ve saygıyla ilişkili olan normal onarımdır. Patolojik onarım ise depresif hislerin inkarı üzerine kurulu manik onarım veya depresif endişeyi elimine etmek üzere obsesyonel türde tekrar eden davranışlarla bağlantılıdır.¹⁶⁸

Melanie Klein, depresyonun yasla karşılaştırmasını depresif pozisyonun açıklaması içinde geliştirmiştir. Ona göre, yas tutabilme kapasitesi çatışmanın sebep olduğu duygulanımın yaşantılanabilmesine bağlıdır. İyi iç nesneleri kaybetme endişesiyle suçluluk duyguları yaşantılanacaktır. Yine bu yazısında Klein, manik savunmaların zihinsel yaşam için önemini vurgulamıştır. Freud'un mani kavramını, öznenin, nesnenin kaybolması ve yıkımı ile ilgili, suçluluk hisleri düşüncesini ekleyerek zengileştirmiştir. Bebek için, Klein'a göre, nesneye aşık olma ve onu yamyamca yıkmanın arası, bir dakikadır. Bu, onu yok ettiğine dair kaygılı

¹⁶⁶ Sigmund Freud:1917 “**Mourning and Melancholia**”, The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud, 14, London, The Hogarth Press and The Institute of Psycho-Analysis.

¹⁶⁷ A.e.

¹⁶⁸ Melenie Klein:1940 **Mourning and Is Relation to Manicdepressive States**. International Journal of Psycho-Analysis, 21, 125–153.

fantezilerle birlikte, zarar görmüş bir nesneden gelecek misilleme fantezilerine de neden olur. Bu fanteziler de depresif pozisyona ve depresif pozisyonu karakterize etmeye zemin hazırlar.¹⁶⁹

Abraham tarafından başlatılan ve Klein tarafından geliştirilen düşünce çizgisinin, depresyonun, veya yas tutamamanın, yani, kaybın gerçekliğiyle beraber kaybedilenin de introjekte edilmesinin, genel olarak, öznenin kaybedilen nesneye yönelik ambivalansına, özel olarak da öznenin dürtülerinin oral-sadistik, içe alan yönlerine yerleştirdiği söylenebilir. Böylece depresyon içselleştirme alanına yerleştirilir.¹⁷⁰

Winnicott'un çalışmaları boyunca, “depresyon” kelimesini farklı durumları vurgulamak amaçlı kullanmıştır. Fakat esas olarak belirli bir ruhsal veya zihinsel durumu işaret etmektedir. Örneğin, 1954 tarihli “Normal Duygusal Gelişimdeki Depresif Konum” yazısında, “depresif konum” kavramının yanıltıcı olduğunu açıkça belirtmektedir. Çünkü “depresif” kelimesi, sağlıklı bir gelişim sürecinde bir “duygudurum hastalığı” yaşantılandığını ima etmektedir. 1954 tarihli makalesinde Winnicott iki tür depresif kaygıdan bahsetmektedir. Ona göre ilk kaygı türü, bebeğin, beslenme deneyimini “kanibalistik acımasız saldırı” olarak yaşantılamasına bağlı olarak annesinin beslenme deneyiminden sonra değiştiğine dair kaygısıdır. Winnicott, bebeğin bu deneyimi nasıl tariflediğini açıklamak için şöyle demektedir: “Zenginliklerle dolu bedenin yerinde şimdi bir boşluk var.” İkinci tip kaygı, bebeğin içsel olarak nasıl hissettiğine dair farkındalığı ile ilgilidir. Çünkü bu gelişim aşamasındayken, ben ve ben-olmayan arasındaki farkı çalışmaktadır. Bu iki tür anksiyete, bebeği gelişimsel bir mücadeleye sokmuştur. Bebek, beslenmeden sonra, annenin bedenindeki hayalî delik hakkında endişe duymaktadır. Bunun yanı sıra kendiliği iyi hissettiren ve zulmedici kendisi arasında da kaygı yaratan bir mücadele söz konusudur. Bebeğin mücadelesinin başarılı sonucu (a) annesinin nasıl tuttuğuna ve (b) annenin bebeğin “hediyeler” ini nasıl karşıladığına bağlı olacaktır.¹⁷¹

¹⁶⁹ A.e.

¹⁷⁰ Akt. Alain De Mijolla:2005 **International Dictionary of Psychoanalysis**, USA,Thomson Gale.

¹⁷¹ Akt. Jan Abram:1996 **The Language of Winnicott**,2nd Edition(2007),Karnak Books,London.

“Bir ya da İki Ebeveyn Depresyonundan Etkilenen Aile” makalesinde depresyonun normal bir durum olduğunu ima etmiş ve “depresyonun değerinden” söz etmiştir. 1963 tarihli “Depresyonun Değeri” makalesinde ise Winnicott neredeyse depresyonu, sağlığın bir göstergesi ve toplum için sorumlu bireylerin yaşantıladığı bir duygudurum olarak ifade etmektedir. Görünürdeki çelişki, Winnicott'un her insanı farklı şekilde etkileyen bir ruh halinden söz etmesidir. “bütünleşme evresine” ulaşmış olan kişi, değerli ve şifa verici bir depresyon yaşayabilecektir; “bütünleşme evresine” ulaşmamış olan birey, ya depresyon ağrısını hissedecek ya da depresyonun yarattığı sıkışmaya karşı savunmaları harekete geçirecektir. Winnicott'ın çalışmalarındaki farklı depresyonlar söz konusudur. Bunlardan birincisi olgunlaşma sürecinin bir parçası olarak gelişmektedir. Bu “normal” tür depresyon bir başarıdır ve süten kesmenin başarılı bir şekilde müzakere edilmesini, kayıp duygusunu, suçluluk duygusunu / endişe duygusunu, hayal kırıklığıyla çalışmayı ifade eder. Nesneye hayatta kaldığını gösteren nesneyle ilişkiden nesne kullanımına götürür. Bir diğer depresyon türü ise erken çevredeki başarısızlık nedeniyle gelişimdeki bir tıkanıklığın sonucudur. Nesnenin hayatta kalmadığının ve nesnenin, nesne kullanımına ulaşmadığının bir göstergesidir. Sonuncusu ise mani, hipomani ve psikoz gibi depresyonun yarattığı duyguyu önlemek için seferber edilen savunmalardan oluşmaktadır.¹⁷²

Sonuç olarak bu çalışma ile literatürde geçen diğer obezite araştırmaları arasında obeziteye ilişkin dinamikler açısından tutarlı dinamiklere ulaşılmıştır. Psikanalitik literatürde ve bu çalışmada elde edilen bulguların gösterdiğine göre, erken dönem nesne ilişkilerine dair problematikler, ergenlikte bireyin geçirdiği dönüşüme bağlı dinamikler, narsistik dayanakların kalitesi ve depresif duygulanımın ne şekilde işlendiği obezitenin ortaya çıkmasında ve sürmesindeki önemi ortaya konmuştur.

Ergenlik süreci ve ergenlik sürecine bağlı olarak ortaya çıkan dönüşümler, obezitenin kaynağını aldığı erken nesne ilişkilerine bağlı ortaya çıkan zorluklar birleştiğinde birey oldukça karmaşık bir ruhsal durumun içinde bulunmaktadır.

¹⁷²Akt. A.e. syf 149-150.

Sanahuja'nın belirttiği üzere obez birey, kilo kaybettiğinde, kendini 'obez' bir özne olarak tanımladığı kimliği bir saldırı altına girer. Dolayısıyla kilo kaybı obez bireyin obezite semptomuyla kapattığı depresif durumu ortaya çıkartabilir.¹⁷³ Bu durumda, obezite tedavisinde terapinin sağlayacağı fayda ortadadır. Ayrıca ergenlik döneminin ruhsal yeniden düzenlemelere açık olduğu, ergenlerin ihtiyaç duydukları dayanak ve kapsanma yardımıyla kısa sürelerde tedaviye hızla yanıt verdikleri bilinmektedir.¹⁷⁴ Bu dönemde yapılacak müdahaleler, sabit ve 'yeterince iyi bir nesne'yle (terapistle) kurulacak ilişki ergenin nesne ilişkilerini tekrar düzenlemeye ve buna bağlı obezitesinde oldukça olumlu etkilere sahip olacaktır. Bu sebeplerle bu çalışmanın, hayatın her alanında ergenleri olumsuz yönde etkileyen obezite hastalığının anlaşılmasına ve tedavi edilmesine fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın kısıtlılıklarından biri çalışmanın az sayıda katılımcıyla (5) gerçekleştirilmesidir. Fakat bu sayı bir yandan da vakaların daha derinlemesine çalışılmasına olanak sağlamıştır. Sonraki çalışmalarda daha fazla katılımcıyla bu çalışmanın yapılması, katılımcıların geniş bir örneklem grubundan seçilmesi faydalı olacaktır. Ayrıca bu araştırmada katılımcı sayısına bağlı olarak niceliksel veri analizi yapılmamıştır. Bunun yerine Rorschach ve Tematik Algı testinden elde edilen bulgular içerik analiziyle incelenmiştir. Obez ergenlerin ruhsallığına projektif testlerin sağladığı derinlikle bakabilen bir araştırma olması sebebiyle bu araştırmanın diğer çalışmalara öncü olması, bu alanda yapılacak çalışmalara yol göstermesi umulmaktadır.

¹⁷³ Almudena Sanahuja, R. Belot:2014: **Obésité chez l'adolescente et défaillance dans la construction du pare-excitation à l'épreuve du Rorschach**, *Psychologie clinique et projective* 2014/1 (n° 20), p. 247-277.

¹⁷⁴ Philippe Jeammet:2012 **Ergenlik Anne Babalar ve Uzmanlar için Nirengi Noktaları**, İstanbul, Bağlam.

KAYNAKÇA

- ABRAM,J.:1996 **The Language of Winnicott**,2nd Edition(2007),Karnak Books,London.
- ABREVAYA, E.: 2000 **Aynadan Ötekine**, İstanbul,Bağlam.
- AKVADAR,Y.,ÇALAK,E.
ETANER,U., HÜROL,C.,
SUNAT,H., TÜKEL,R., ÜÇOK,
A.,YÜCEL, B.:2006 **Psikanalitik Kurama Giriş**, İstanbul, Bağlam.
- ANZIEU, D.:2016 **Skin-Ego**, Çev. Segal, N., London, Karnac.
- ATAK, İ.: 2016 “Ergenlikten Yetişkinliğe Geçişte Obezite Sorunsalında Ruhsal İşleyiş Bakış”, **Türkiye Klinikleri Psikoloji Özel Sayısı Obezite**, 1(2):35-43.
- ANZIEU, D. CHABERT, C.,: 2004 **Les Méthodes Projectives** (Poche), PUF.
- AZOUNLEY, C., EMMANUELLİ, M.:2008 **Pratique des épreuves projectives à l'adolescence. Rorschach et TAT**, Paris,Dunod.
- BELOT, R.- A., SANAHUJA, A.:2014 “Obésité chez l'adolescente et défaillance dans la construction du pare-excitation à l'épreuve du Rorschach”, **Psychologie Clinique et Projective**, 20, 247-277.
- BERNARD, A., CUYNET, P.,SANAHUJA, A.:2013 “Obez Olan Beden, Ailesel Acının Göstergesi”, **Beden ve Ailenin Acıları**, 46-57.
- BRUCH, H.:1953 “The Psychosomatic Aspects of Obesity”, **Journal of Mt. Sinai Hospital**, 20: 1.

- BRUCH, H.:1957 **Importance of Overweight**, W. W. Norton, New York.
- BLOS, P.: 1962 **On Adolescence**, New York, Free Press..
- CASTELNUOVO-TEDESCO, P. ve REİSER, L.W.:1988 “Compulsive Eating: Obesity and Related Phenomena”, **J. Amer. Psychoanal. Assn.**, 36:163-171.
- CHABERT C.:1993 “Narcissisme et relations d'objet à l'adolescence : apport des épreuves projectives”, **Bulletin de la Société Française du Rorschach et des Méthodes Projectives**, 37, 183-194.
- CHERVET, B.:2013 “Olumsuz ve Yıkıcılık”, **Psikanaliz Yazıları**, İstanbul, Bağlam.
- CLOUTIRE, R.:1982 **Psychologie de l'Adolescence**, Çev. Onur, B.,Quebec.
- CONRAD, S.:1961 “Phallic Aspects of Obesity” **Journal of the Philadelphia Association of Psychoanalysis**, 207-223.
- DOUGLAS,H. INGRAM,M.D.:1976 “Psychoanalytic Treatment of the Obese Person*: Part I”, **American Journal of Psychoanalysis**, 36(1):35-41.
- DURBAK, C.K.:1979 “Treatment of the Narcissistic Resistance in a Case of Obesity”, **Mod. Psychoanal.**, 4:197-206.
- DÜŞGÖR, B.: 2016 “Ergenlikte Obezite ve Beden: Psikanalitik Bir İnceleme”, **Türkiye Klinikleri Psikoloji**

- Özel Sayısı Obezite, 1(2):29-34.
- ELFHAG, K., BARKELING, B., CARLSSON, A. M.:2003
“Microstructure of Eating Behavior Associated With Rorschach Characteristics in Obesity”, **Journal of Personality Assessment**, 81(1), 40–50.
- EMMANUELLI, M.:2006
“Ergenlik Nevrozunun Değerlendirilmesinde Narsisizmin Yeri”, **Yansıtma**, İstanbul, Bağlam.
- EMMANUELLI, M.:2006
“Ergende Psikolojik İncelemenin Özellikleri ve Sınırları”, **Yansıtma**, İstanbul, Bağlam.
- ERTEN, Y.:2015
“Tek Kişilik Balo: Narsisizm Üzerine Kuramsal ve Klinik Notlar”, **Yansıtma**, İstanbul, Bağlam.
- ETİMOLOJİ TÜRKÇE: 2017
Obez Kelime Kökeni,(Çevrimiçi)
<https://www.etimolojiturkce.com/kelime/obez>
- FERES-CARNEIRO, T., ALMEIDA-PRADO, M.:2009/3
“Obésité Morbide et Fonction Oméga” **Dialogue**,185,103-116.
- FREUD, S.: 1905
“Three Essays on The Theory of Sexuality”, **The Standard Edition of The Complete Psychological Works of Sigmund Freud**, 7, London, The Hogarth Press and The Institute of Psycho-Analysis.
- FREUD, S.: 1914
Narsizm Üzerine ve Schreber Vak’ası, Çev. B. Büyükkal, S.M. Tura, İstanbul, Metis.

- FREUD, S.:1915a “Instincts and Their Vicissitudes”, **The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud**, 14, London, The Hogarth Press and The Institute of Psycho-Analysis.
- FREUD, S.: 1917 “Mourning and Melancholia”, **The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud**, 14, London, The Hogarth Press and The Institute of Psycho-Analysis.
- FREUD, S.:1920 Freud, S.:1920 **Haz İlkesinin Ötesinde**, İstanbul:Metis.
- FROMM, E.:1958 “Dynamics in a Case of Obesity” **J. Clinical and Exper. Psychopathology**, 19: 292.
- GANDER, M. J., GARDINER, H. W.: 2004 **Çocuk ve Ergen Gelişimi**, Onur, B. (Yayına hazırlayan), İmge Kitabevi.
- GLUKSMAN, M.L., RAND, C.S., STUNGARD, A.J.: 1978 “Psychodynamics of Obesity”, **J. Am. Acad. Psychoanal. Dyn. Psychiatr.**, 6, 103-115.
- GLUKSMAN, M. L.: 1989 “Obesity: Psychoanalytic Challenge” **Journal of American Academy of Psychoanalysis**, 17:151-171.
- GOODSITT, A.:1983 “Self-regulatory Disturbances in Eating Disorders”, **Int. J. Eating Disorders**, 2, 51-60.
- GÖKMEN ÖZEL, H., KÖKSAL, **Çocukluk ve Ergenlik Döneminde Obezite**, Ankara, Sağlık Bakanlığı.

G.: 2012

GREEN, A.: 1997

“The Intuition of the Negative in Playing and Reality”, **The Dead Mother: The Work of André Green**, Ed: Gregorio Kohon, Routledge, London, 2000, pp.205-221.

GREEN, A.:2002

A Dual Conception of Narcissism”, **Psychoanal. Q.**, 71, 631-649.

HAMBURGER, W. W.:1951

“Emotional Aspects of Obesity”, **Med. Clin. North Am.**, 35: 483-499.

İKİZ, S.:2015

“Depresyonda Benlik İdeali ve İdeal Benliğin Rolü”, **Yansıtma**, İstanbul, Bağlam.

İKİZ, T.: 2002

“Sigmund Freud ve Klasik Psikanalitik Görüşte Dürtülerin Akıbeti”, **Psikanaliz Yazıları**, İstanbul, Bağlam.

İKİZ, T.: 2007

Rorschach Testinin Psikanalitik Yorumu-I: Kodlama ve Uygulama, 3. bs., İstanbul, Bağlam.

İKİZ, T., PIRIM DÜŞGÖR, B., ZABCI, N. ve ark.: 2007

Rorschach Kodlama Kitabı 1: Ergen Normları, İstanbul, Bağlam.

İKİZ, T.: 2011

Tematik Algı Testi (TAT): Psikanalitik Yönelimli El Kitabı, İstanbul, Bağlam.

İKİZ, T. Ve ark.:2016

“Obez Ergen ve Ailesi: Türkiye ve Fransa Arasında Kültürel Bir Karşılaştırma Çalışması”, **Türkiye Klinikleri Psikoloji Özel Dergisi**, 1(2):7-16.

İNDİRKAŞ, Z.:2006

Çağlar Boyu Ana Tanrıça İnancı ve Türk Resmine Yansımaları, Osmanlı Bankası Arşiv ve Araştırma Merkezi'nde yapılan konuşma metni,(Çevrimiçi)
http://www.obarsiv.com/e_voyvoda_0607.html

İSTANBUL ÇOCUK VE ERGEN PSİKANALİTİK PSİKOTERAPİ DERNEĞİ:2014

Psikanalitik Çocuk Ergen Psikoterapisinde Temel Kavramlar, (Çevrimiçi),
<http://www.iceppd.org/>

JEAMMET, P.:2012

Ergenlik Anne Babalar ve Uzmanlar için Nirengi Noktları, İstanbul, Bağlam.

KAPLAN, H. I., ve KAPLAN, H. S.: 1957

“The psychosomatic concept of obesity”, *J. Nerv. Ment. Dis.*, 125, 181-201.

KAYAALP, L.:2006

“Ergenlikte Cinsel Kimlik Dalgalanmaları”, **Yansıtma**, İstanbul, Bağlam.

KAYAALP, L., M.: 2013

Yaşam Narsisizmi/Ölüm Narsisizmi: Bir, İki ve Sıfır Hikayesi, **Psikanaliz Yazıları**, 27, 75-84.

KELLER, K.:2008

Encyclopedia of Obesity, Sage Publications.

KLEIN,M.:1940

Mourning and Its Relation to Manicdepressive States. International Journal of Psycho-Analysis, 21, 125–153.

KRUEGER, D.:1997

“Food as Selfobject in Eating Disorder Patients”, **Psychoanal. Rev.**, 84:617-630.

KURT, M.:2010

Kültü ve Hristiyanlıktaki Meryem Figürüne Etkileri, Yüksek Lisans Tezi, Rize Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- LAUFER, M.:1984 **Adolescence and Developmental Breakdown**, London, New York, Karnac.
- LAURU, D.: 2013 **Ergenlikte Değişim ve Erişkin Yaşama Geçiş**, Ed. Talat Parman, İstanbul, Bağlam Yayıncılık.
- LEVY, D.:1934 "Primary Affect Hunger", **Am. J. Psychiatry**, 94, 643-652.
- MIJOLLA, A.:2005 **International Dictionary of Psychoanalysis**, USA,Thomson Gale.
- ÖZFİDAN, A.:2011 "Obezite ve Gece Yemesi Sendromunun Rorschach Testi ile Değerlendirilmesi", **Yansıtma**, 15,117-127.
- ÖZFİDAN, A.: 2016 "Obezitenin Ruhsal Süreçlerinin Rorschach Testi İle Açıklanması ", **Yansıtma**, 26,.
- PADAR, P.:2015 "Bir imkansız Hal olarak Narsisizm", **Yansıtma**, İstanbul, Bağlam.
- QUINODOZ, J.: 2008 **Reading Freud: A Chronological Exploration of Freud's Writings**, Çev. Alcorn, D., London, Routledge.
- PARMAN, T.:2011 "Winnicott'un Kuramında Ergenlik", **Psikanaliz Yazıları**, İstanbul, Bağlam.
- PARMAN, T.: 2012 **Ergenlik ya da Merhaba Hüzün**, İstanbul, Bağlam Yayınları.
- PRAT, R.: 2013 "Narsisizm Temelinde.. Öteki: Erken İlişkisel Deneyimlerin Doğası", İstanbul,

- Bağlam.
- RASCOVSKY, A. ve Ark.:1950 “Basic Psychic Structure of the Obese”, **International Journal of Psycho-Analysis**, 31:144-149.
- RASKIN, R., TERRY, H.:1988 “A Principal-Components Analysis of the Narcissistic Personality Inventory and Further Evidence of Its Construct Validity”, **Journal of Personality and Social Psychology**, Vol. 54, No. 5,890-902.
- SANAHUJA, A. ve Ark.:2016 “Obez Beden, Birey ve Ailenin Paradoksal Bağı”, **Türkiye Klinikleri Psikoloji Özel Dergisi**, 1(2):1-6.
- SANAHUJA, A.:2009 “Çocukta Gelişimsel Obezite ve Annenin Yetersizliği”, **Yansıtma**, İstanbul, Bağlam.
- SANAHUJA, A. ve Ark.:2015 “Le corps-Symptôme Comme Révélateur d'une Fragilité Identitaire Familiale”, **Revue de Psychothérapie Psychanalytique de Groupe**, 64, 113-25.
- SEVER-YAVUZ, A.E.:2009 **Fibromiyalji Sendromunda Negatif Kavramı ve Ölüm Dürtüsünün İzleri: Projektif Yöntemler İle Değerlendirme**, Psikoloji Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi,Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- SLOCHOWER, J. A.: 1983 **Excessive Eating: The Role of Emotions and Environment**, New York, Human Sciences Press.

- SPOTNITZ, H. :1969 **Modern Psychoanalysis of the Schizophrenic Patient: Theory of the Technique.** New York: Grune & Stratton.
- TÜKEL,R.:2011 “Bebek ve Anne Arasındaki Mekanda Öznenin Yaratılması: Winnivott’un Çalışmalarına Bir Bakış”,**Psikanaliz Yazıları**, İstanbul, Bağlam.
- TÜRKİYE HALK SAĞLIĞI KURUMU:2017 Obezite Nasıl Saptanır?, (Çevrimiçi) <http://beslenme.gov.tr/index.php?lang=tr&page=43>
- TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU: 2015 Türkiye Sağlık Araştırması,(Çevrimiçi) <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18854>
- VIGARELLO, G.: 2016 **Ortaçağ’dan 20. Yüzyıla Şişmanlığın Tarihi**,İstanbul, Doğan Kitap.
- VINCENT, M.:2010 “ Un Modèle de L’adolescence Pour L’évaluation Clinique des Menaces Pathologiques”, **L’information Psychiatrique**,86, 243-248.
- WINNICOTT, D. W.:1953 “Transitional Objects and Transitional Phenomena”, **Int. J. Psycho-Anal.**, 34, 89-97.
- WINNICOTT, D. W.: 1965 **The Maturational Processes and the Facilitating Environment**, International Universities Press, Madison, CT.
- WINNICOTT, D. W.: 1971 **Playing and Reality**, Basic Books, New

York.

WINNICOTT,D.W.:1975

Through Paediatrics to Psycho-Analysis.
Int. PsychoAnal. Lib., 100:1-325. London:
The Hogarth Press and the Institute of
Psycho-Analysis.

WORLD HEALTH
ORGANIZATION:2016

Obesity and overweight,(Çevrimiçi)
<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs311/en/>

WORLD HEALTH
ORGANIZATION:2017

Maternal, Newborn, Child and Adolescent
Health,(Çevrimiçi)
http://www.who.int/maternal_child_adolescent/topics/adolescence/development/en/

EKLER

EK 1. BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

T.C. İstanbul Üniversitesi

Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ EBEVEYN ONAM FORMU

Sizi, Yrd. Doç. Dr. Bengi Pirim Düşgör danışmanlığında, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uygulamalı Psikoloji Bilim Dalı Yüksek Lisans programı kapsamında, yüksek lisans öğrencisi Pelin Gülen tarafından yürütülen “ Obezite Tanısı Almış Ergenlerin Narsistik Eksende Projektif Testler İle Değerlendirilmesi” başlıklı tez çalışması ile ilgili araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmanın amacı Obezite tanısı almış ergen ve ailesinin ruhsal dinamiklerinin çeşitli projektif testler aracılığıyla değerlendirilmesidir. Araştırma 2 farklı oturumdan oluşmaktadır. İlk oturumda aile görüşmesi yapılacak olup ortalama 1.5 saat sürmesi beklenmektedir. İkinci oturumda projektif testler uygulanacaktır ve ortalama 1 saat sürmesi beklenmektedir. Oturumlar arasında dinlenme süresi de hesaplanarak bu araştırma için sizden tahminen toplamda 3 saatinizi ayırmanız istenmektedir. Araştırmanın ilk oturumunda ebeveynlerden en az birinin de bulunması gerekmektedir. İlk oturumda verilerin yazıya dökülebilmesi amacıyla ses kaydı alınacaktır. Bu kayıt yalnızca araştırmacı tarafından saklanacak ve araştırmanın bitiminde silinecektir. Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz **gizli tutulacaktır**; ancak verileriniz yayın amacı ile ya da başka araştırmalarla birleştirilerek kullanılabilir. İletişim bilgileriniz ise sadece izninize bağlı olarak ve farklı araştırmacıların sizinle iletişime geçebilmesi için “ortak katılımcı havuzuna” aktarılabilir. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya şimdi sorabilir veya pelin.gulen@gmail.com e-posta adresinden ve 05389811214 numaralı telefondan ulaşabilirsiniz. Araştırma tamamlandığında genel/size özel sonuçların sizinle paylaşılmasını istiyorsanız lütfen araştırmacıya iletiniz.

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı/araştırmacılar tarafından yapıldı. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güven verildi.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının :

Adı-Soyadı:

İmzası:

Veli veya Vasisinin

Adı-Soyadı:

İmzası:

İletişim Bilgileri: e-posta:

Telefon:

İletişim bilgilerimin diğer araştırmacıların benimle iletişime geçebilmesi için “ortak araştırma havuzuna” aktarılmasını; ☐ kabul ediyorum ☐ kabul etmiyorum (lütfen uygun seçeneği işaretleyiniz)

EK 2. KLİNİK ÖNGÖRÜŞME FORMU

Merhaba, ailelere yönelik terapi desteğini ve obezite yaşantısına ilişkin anlayışımızı geliştirmek için bu araştırmaya katılmanızı talep ettik. Birbirimizi daha iyi tanımak, ailenize en iyi şekilde yardımcı olmak için görüşeceğiz. Araştırmayı kolaylaştırmak adına, sizin de onayınızla bu görüşmeyi kaydedeceğiz, ama bu kayıtlar gizli kalacak ve sadece bu araştırma için kullanılacak. Araştırmamıza dair sorularınız var mı?

Obeziteye dair genel olarak neler hissettiğinizi bilmek istiyoruz, bu sebeple size tüm ailenizi ilgilendiren bazı sorular soracağız. İstediğiniz gibi yanıtlayabilirsiniz. Söz hakkı hepinizin ve dilediğiniz zaman araya girebilirsiniz.

Kısaltmalar

T: Tüm katılımcılar

B: Baba

A: Anne

Ç: Çocuk

(I.1) T : Ailenizin tamamı burada mı?

(I.2) T : Kim gelemedi? Ve neden?

(I.3) T : Kendinizi tanıtabilir misiniz? *(Adları, yaşları, meslekleri ve -önceden bilinmiyorsa- kaçınıcı sınıfta oldukları sorulur)*

(I.4) T : Bu çalışmayı her biriniz nasıl yaşıyorsunuz?

(I.5) T : Birbirinizle ilişkilerinizi nasıl tariflersiniz?

(I.6) T : Daha eskiye gidecek olursak: Ne zaman kilo verme başladı dersiniz?

(I.7) T : Sizce bu neye bağlı olabilir?

(I.8) T : Obezite aileniz içinde nasıl yaşıyor? Bazıları diğerlerinden daha fazla etkilenmiş olabilir mi?

(I.9) T : Yemek vakti, aileniz için önemli bir zaman dilimi midir?

(I.10) T : Yemeği kim hazırlar? Ne yeneceğine kim karar verir? Herkesin zamanında yemekte olması sizin için önemli midir?

(I.11) T : Ortak bir menü mü belirlersiniz yoksa herkes canının istediğini mi yer? Gün içinde aralarda atıştırır mısınız ? Hangi zamanlarda?

(I.12) T : Yemek vakitleri nasıl geçer, sofrada hava nasıldır?

(I.13) T : Aranızda daha önce rejim yapmış olan var mı?

(I.14) T : Kilonuzu kontrol etmeye çalışır mısınız? Nasıl? Yediklerinize dikkat etmeye mi daha eğilimlisiniz, yoksa düzenli bir fiziksel aktivite yapmaya mı?

(I.15) T : Ailece paylaştığınız etkinlikler var mı? Sıklıkla ailece mi hareket edersiniz?

(I.16) B : Çocuklarınız arasındaki ilişkileri nasıl tariflersiniz?

Aileniz için bugünlerde neler olup bittiğinden söz ettik; şimdi daha eski konulara değinebiliriz.

(I.17) B+A : Öz ailenizin nasıl ve kimlerden oluştuğunu bize açıkla mısınız? Kökeni neresidir?

(I.18) B : Kendi öz ailelerinizde yemek vakti önemli bir zaman dilimi miydi?

(I.19) B : Yemeği kim hazırlardı?

(I.20) B : Sofrada bir takım alışkanlıklarınız veya yemekle ilgili sık kullanılan ifadeleriniz var mıydı?

(I.21) B : Bildiğiniz kadarıyla, ailenizdeki bazı üyelerin fakirlikten, eksiklikten veya aç kalmaktan korkarlarmı? Veya gün içinde sık sık yemezlerse bayılmaktan korkmak gibi?

(I.22) B + A : Ailenin başka üyelerinin kilo problemi var mı? Herhangi birinin gıda problemi oldu mu ? (Örn: Savaş sırasında açlık/kıtlık)

(I.23) T : Kızınızda/oğlunuzda anoreksik veya bulimik davranışları fark ettiniz mi?

(I.24) B+A : Ailenizdeki ilişkiler nasıldı?

(I.25) B+A : Kendi çocukluğunuzu nasıl tariflersiniz? Ergenliğinizi?

(I.26) T : Ailenizin tarihinde bildiğiniz çarpıcı olaylar var mı? Bu sizi kaygılandırıyor mu?

(I.27) B+A : Bugün ailenizle ilişkileriniz nasıl?

(I.28) B+A : Onları hangi sıklıkla görürsünüz?

(I.29) B : Ebeveynleriniz ile çocuklarınız arasındaki ilişkiler nasıldır?

(I.30) B : Her biri için hamilelik ve doğum nasıl geçti?

(I.31) B : Peki emzirme dönemleri nasıl geçti? Sütü iyi emiyorlar mıydı? Kaşık kullanmaya geçiş nasıl oldu?

(I.32) B : Tuvalet becerisinin kazanılması nasıl oldu?

(I.33) B : Onlara bu isimleri nasıl ve neden seçtiniz? Diğer isimleri nelerdir ve bunlar nereden geliyor?

(I.34) B : Çocukken nasıldı? : Kendi aralarında, sizinle, okulda, arkadaşlarıyla ?

(I.35) T : Kimi olayların aile yaşamınıza damgasını vurduğunu söyler misiniz?

(I.36) Ç : Anne babanızın nasıl tanıştıklarını biliyor musunuz?

(I.37) B : Ne zamandan beri birliktesiniz ? İlk tanıştığınızda ötekinde hoşunuza giden şey neydi?

(I.38) B : Birlikteliğiniz aileleriniz tarafından nasıl kabul edildi? Anne ve baba tarafından ailelerin ilkelerini veya değerlerini nasıl tariflersiniz?

Yine yaşam alışkanlıklarınızı daha iyi anlamak için, sizinle birlikte aile alanınızın düzenleniş biçimini, yani her birinizin evde nasıl yaşadığını inceleyeceğiz.

(II.1) T : Şu halde, hepiniz aynı evde mi yaşıyorsunuz? (*anamnez görüşmesinin bilgilerinden hareketle*)

(II.2) T : Ne tip bir konutta yaşıyorsunuz ? Ne kadar zamandır orada yaşıyorsunuz?

(II.3) T : Ev sizin mi yoksa kiracı mısınız?

(II.4) T : Yeni bir ev mi, yoksa eski mi?

(II.5) T : Tadilat yaptırdınız mı? Neden ?

(II.6) B+A : Kaldığınız evi seçmenizde sizin için en önemli şey ne oldu ? İç yapısı, dış yapısı, manzarası, bulunduğu muhit...?

(II.7) T : Evin içini döşerken nasıl bir tarz tercih ettiniz ? Neden?

(II.8) B+A : Ailenizden size bir takım mobilyalar veya eşyalar miras kaldı mı? Onları ne yaptınız? Şimdi neredeler?

(II.9) T : Evinizin etrafında açık alan var mı?

(II.10) T : Orada zaman geçirir misiniz? Bu sizin için önemli midir?

(II.11) T : Sebze bahçeniz var mı? Kendi yetiştirdiğiniz sebzeleri yer misiniz? Bunu ekonomik bir kaygıyla mı yoksa zevk için mi yapıyorsunuz?

(II.12) T : Taşınmalarınızı nasıl yaşadınız?

(II.13) T : Evinize en bağlı kişi sizce kimdir? Neden?

(II.14) T : İçinde kendinizi en iyi hissettiğiniz, favori odanız hangisidir?

(II.15) T : Evde sıklıkla bir arada mısınızdır? Evin neresinde toplanırsınız? Orada ne yaparsınız?

(II.16)T : Orada başkalarından daha fazla vakit geçiren biriniz var mı?

(II.17) T : Bazılarınızın evde yalnız kalma fırsatı oluyor mu? Bu durumu nasıl yaşıyorsunuz?

(II.18) Ç : Çocukların her birinin ayrı odası var mı? Odalarını kendileri mi derleyip toplarlar?

(II.19) Ç : Odanızda olmayı seviyor musunuz? Neden?

(II.20) T : Kapılar sıklıkla kapalı mıdır?

(II.21) T : Ailenizde gece yatmadan önce bir takım alışkanlıklar var mıdır?

(II.22) T : Ailenizde uyuma güçlüğü çekenler var mı?

(II.23) T : Çoğunlukla evde mi vakit geçirirsiniz yoksa dışarı çıkmayı sever misiniz?

(II.24) T : Arkadaşlarınızı eve davet etmeyi mi yoksa siz mi onlara gitmeyi tercih edersiniz?

(II.25) T : Komşularınızla ilişkileriniz nasıldır?

EK 3. RORSCHACH TESTİ ÖRNEĞİ

YANITLAR	ANKET	KODLAMA
1.KART 1. Şok 7' Yani sanki böyle yarasa gibi bir şey var 2. Sanki şunlarda bir el gibi normal yarasa diyim tama yarsa değil siyah beyazlıklar sanki benek diyim. Testin sonunda psikopata olmayacağım değil mi?	Sanki kanatları var gibi ama sanki burdakiler fareymiş gibi Kanatları var gibi ama elleri var yarasa küçük yarasa gibi Benek değil de orası boşluk gibi yaralanmış gibi sanki	ŞOK G F+ A D C'F A deforme
2.KART 3. 18'sok Yukarda sanki iki adam ellerini birleştirmiş falan gibi gözüküyor 4. alt taraftaki dudak izini anımsatıyor gibi. Üsttekine bir anlam çıkaramadım şu ikisi aklıma gelen bir şey yok üstteki ile ilgili	Hatta eğilip ellerini birleştirmiş gibi ya da herhangi bir şey bir canlı sanki insan şöyle yapıldığında falan o durumdaki sanki	ŞOK D F+ H D F- Hd
3.KART 5. Sanki bir böyle köpeğin yüzü şu kırmızı yer burnu veya kedi kurt 6. Veya şurası burnu olabilir 7. Şu kırmızı yerler sanki böyle yukardan bir şey düşüyormuş gibi bir şey uyandırdı bebek olabilir oyuncak bir şey olabilir	Şurası sanki şöyle normal bir kedinin burnunu gibi tamamı tam da çizilmemiş kedi köpek burnu gibi gözükür şurası şurası	D15 F+ Ad D F- Ad D K H/nesne
4.KART 9.Şok 9' sanki böyle ağaç gibi bir şey olabilir mi ağaç gibi bir şey ama sanki burasında böyle hemster yüzü var ama ağaç gibi bir şey	Şu ağacın gövdesi bunlar şöyle dışardaki ağaçlar gibi olmasa da veya kitaplardaki ağaç gib bir şey olarak düşündüm / şurada en üstteki kafa gib bir şey	ŞOK G F+ bitki D F+ Ad
5.KART 10. Bu tam olarak yarasa gibi bir şeye benziyor öncekinden daha çok yarasaya benziyor ya da gerçek hayatta kendi gözümde yarasa	Söylediğim gibi ayakları kanadı kafası varmış gibi	G F+ A BAN

gördüm internetteki fotoları var görünen yakın bunlar kanatları ayakları diye düşündüm		
6.KART (çevirdi) aklıma şu anda bir şey gelmedi ama simetrik bir şey olduğu için aklıma hiç bir şey gelmedi aklıma simetrik olduğu için sanki kapanmış olarak düşündüm ama hiç bir şey gelmiyor		RED remark
7.KART 11. sanki bu boynuz gib bir şey olabilir iki yanı boynuz diyorum boynuzu anımsatıyor pek boynuz benzemiyor onu anımsatıyor. Şöyle ucu geliyor böyle şöyle yakın olsa birbir ile bağlantılı olsa idi o burdayen o burda tam boynuz diyecektim ama	Buralar sanki bu boynuzun ucu ikisinde de aynı geliyor boğalar geldi aklıma normal bir boynuz değildi aklıma böyle bir şey gelmedi boynuzdan başka	Dd F- Ad
8.KART 12.Şu iki taraftaki şunlar şu bir canlı fare olabilir sürüngen olabilir gibi geldi aklıma. Ortadakilerden veya bunlar üzerinde yürüyor olabilir şu dört rengin ortadakiler ne ifade ediyor aklıma gelmedi	Buradan bakılınca yanı şey gibi gözüküyor	D F+ A
9.KART 20' şok Aklıma bir şey gelmedi		RED
10.KART 13.Bunlar mavi yengeç gibi bir şey su altı resmi gib bir şey olabilir 14.Şu ortadaki gri olan iki tane şey ayakta duran balık gibi bir şey olabilir ellerinde bir yeri koruyor olabilir aklımda senaryolar oluşturdum ama bilmiyorum 15.(yeşil)şu ıstakoz gibi bir şey 16.Şurdaki kahverengi iki koyu yeşil olan kurbağa gibi 17.Şu(pembe) kırmızı yer içine yaşadıkları yer gibi bir şey mi pek bir şey yapamadım	Sanki yengece benzettim burdakilerde böyle izlediğim filmlerden aklıma geliyor gardiyan bir yeri koruyor Elerinde bir şey varmış gibi durmuyor sanki bakıldığında bir yeri bir şeyi birbirlerine bakıyorlar diye düşündüm bir de sanki duruşunda sanki sisnrlı gibi bir de bir yeri koruyor gibi gardiyan gibi tam şekli bakınca ıstakoz gibi kurbağaya benziyor şu sarı turuncu yerler mercana benziyor çiçekler	D F+ A D F- A D F- A D F- A D F- Yuva

	alta kayalrda olur yosun değil mercan mı desem deniz çiçeği gibi bir şey deniz bitkisi perk fazla bir şey ifade etmedi benim açımdan onu söylemek için söyledim	
--	--	--

EK 4.TEMATİK ALGI TESTİ ÖRNEĞİ

1.Kart

Bu önündeki şey ne? ...(CM-1) Önündeki şeyin ne olduğunu çözmeye çalışıyorum şu an. Burdaki bir çocuk bir şey icat etmek istiyor olabilir önündeki şeyin ne olduğunu düşünüyor olabilir. (E1-1) Önündeki robot gibi mi kapan gibi mi nasıl yapılıyor diye düşünüyor olabilir.(E1-3)buna bakıp nasıl yapılıyor diye düşünüyor olabilir. (A3-1, A2-4) Ara sıra başka şeylere bakıp nasıl yapılır diye düşünebilir.

Sonu? : yapabilir düşündüğü şey herhangi bir şey olabilir kapan gibi başka bir şey gibi duruyor.(A3-1)

2.Kart

Burdaki kadın mesela ailesi tarafından zorla çalıştırılarak okula gönderilmiyor.(B2-3) dağdaki gibi burdaki kadın da onun hasretini çekiyor olabilir elinde kitapları var.(CL-2,B1-3)

Sonu? Bir şekilde anlaşıp kadını veya kızı okula gidebilecek diye düşünüyorum

3BM.

...Dışardaki birisi kadın diyim mesela kadın eski zamanlarda mesela atatürk zamanında mesela kurtuluş savaşı sırasında oğlunu veya kocasını kaybetmiş. (A1-2,A3-1) bunu düşünüp ağlıyor köşeye çekilmiş.(A2-4)

? Sonunda kadın bu üzüntüsünü atlatıp normal hayatına geri dönecek. (B1-3, CF-1)

4.Kart

...Bu eski tam olarak mesela kurtuluş savaşında yaralanan bir arkadaşı veya birisin görmeye gelen bir asker olabilir. (A1-2) Yaralanmış bir askere mesela.(CN-2-) dışarı çıkmak istiyor olabilir. (A3-1) Daha fazla mücadele etmek istiyor olabilir. (A3-1,A2-4) Arakadaşını görmeye gelen adamsa hemşire durdurmaya çalışıyor olabilir. ağır bir yara almışsa hemşire onun dışarı çıkmasını engellemeye çalışıyor olabilir.(B2-3)

? Sonunda arakadaşını görmeye giden adam iyileşip dışarı çıkar ya da yaralanmış olan adam iyileşip dışarı çıkar.

5.Kart

Bu mesela eski değil de(A3-2) bir anne mesela oğlu dışardan çok geç gelmiştir. annesi de ona geldin mi diye nasılsın iyi misin diye sormaya gelmiştir.(B1-2,B1-1)annaesi ablası neyse sonunda nasıl kadın ona sorup iyi olup olmadığını öğrenip gidebilir. (CF-1)

6BM.

Adam şapkasını eline almış.(A1-1) özel bir yerde cenazeye veya bir hastanın odasında olabilir. (A3-1, CN-2) arkadaşı veya sevdiği birisi hastanede yatmasından dolayı olabilir. (A3-1) kadın eline peçete almış o anlamda eğelneceli bir yer olmadığını düşünüyorum.(CL-2) Hastane yerinde adamın elinde şapkası abisi arkadaşı yaralanmış olabilir.(A3-1, CN-2-) Abisine gelmiş. annesi ve kardeşi abisini görmeye gelmişler .(B1-1,B1-2) Sonunda adam iyileşip dışarı çıkar ve onlarla hayatına devam eder. (CF-1)

7BM.

Burdaki adam takım elbiseli sanki **garson** gibi giyinmiş. bir adam papayon varmış sanki lüks bir yerin garsonu(A1-1,CN-2) yanındaki adama garsona sipariş veriyor. Sonunda adam garsona sipariş verir ve garson adamın istediğini getirir.(CF-1)

8BM.

... Burda iki tane elinde bıçak olan adam organ mafyası ve kaçakçı olabilir. bu adamı öldürmeye çalışıyor olabilir veya organ mafyası olduğu için adamın böbreğini almaya çalışıyor olabilirler. Yanındaki şurdaki adam da ordaki adamın oğlu olabilir veya farklı bir senaryoda devam edilecek. organ mafyası kaçakçı ve katilleri organ gizli bir ajan olabilir sonunda burdaki adam ölüyor. ama burdaki kötü adamlar yakalanıyor veya öldürülüyor. (A3-1,E2-3,B2-1)

10. ...Burda bir korku hikayesi olabilir burdaki kadın mesela burdaki adam tarafından **öldürülüyor** olabilir sonunda sır çözülmüş olabilir. Yani bu adam mesela bir eve girilince mesela sana musallat oluyorlar girersen ölürsün bir oraya giren bir ekip çözmüş olabilir filmlerdeki gibi bir kurtarıcı gelip olayı çözer onun gibi bir şey. (A2-2,E2-2,B1-2,A3-1,E2-3,CN-3)

11. Kart

... Yine bu **eski zamanlarda bir yer arasında savaş** olduğunda yaşayan askerleri **bir şekilde öldürme** yöntemi olabilir denize atarak, boğarak. Bir şey soracağım bunlar sesli bir şekilde okunacak mı? Sosnunda kazanan yer bütün askerleri bir şekilde uzaklaştıracak olabilir. (B2-4,E2-3,CM-1,A3-1)

12BG.

Mesela bir **uçak kazası olmuş** hatta bunla ilgili bir hikaye var uçak kazası oluyor adamlara 1 ay ulaşılmıyor ne kadar kötü bir şey bilmiyorum biliyorum ölen arkadaşları, karlı bir yer hiç bir şey **bulamıyor onları yiyor** düştükleri ormandaki bir alan sadece o kurtuluyor. 200 kişi var sadece o adam kurtuluyor bazı şeyler var tek

parça var kırlmamışlar onların bavullarını araştırıyor onların eşyalarını alabilir ayağına giyecek bot varsa onları alabilir. Fotoğraf makinesi olabilir foto çeker telefonundan gönderiri ben burdayım diye ama büyük ihtimal orda sinyal olmaz adam kendine sal gibi bir şey yapıp farklı yerler gidebilir yardım helikopteri adamı görür ve kurutulur.

13B.

...Burdaki bir tane çocuk ailesi kaybetmiş olabilir veya ailesi bir şekilde öldürülmüş olabilir ordaki çocuk tek başına üzüntülü bir şekilde oturuyor olabilir çocuğu biri görür ve çocuğu alır ve karnını **doyurur** ona bakara ve o şekilde olur sonunda. (CN-2-,A3-1,E2-3,B1-3,B1-2)

19. Kart

Bu denizde bir şey olabilir denizle ilgili mesela deniz altındaki bir şeyi yeri bir belki türü büyük bir canlı olabilir onu araştırmaya giden bir ekibi denizaltında onun arayışının hikayesi olabilir. Sonunda o balık türünü öğrenirler insanlara nasıl davranıyor o şekilde olabilir. (A2-2,B1-2,A3-1,CN-3)

16.Kart

... Özel bir konu var mı? Aklıma hiç bir şey gelmiyor. Bir korku hikayesi tarzı bir şey geldi aklıma bir ama gazeteci gibi bir şey aslında büyük bir şey var aklıma gelen bir şey ve ona karışık yapcam olur mu? Bir malikane bir yer var önceden insanlar orda yaşamış ama zengin insanlar onların hizmetkarı var mesela onları özel evini temizleyen yeği yapan hizmetçiler var ve bir gün orda hizmetçi evden atılıyor işten atılıyor daha doğrusu ve bu şekilde bu insanlardan itikam almak istiyor ama yapmadığı bir şey yüzünden atılıyor başka bir hizmetçi yapıyor ona iftira atıyor. İftira atan kadına zarar vermek istiyor ama bu direk fiziksel zarar değil ilk önce onu nasıl diyim onu rahatsız etmeye başlıyor geceleri telinden arıyor ziline basıp kaçıyor. Kadın bir süre sonra rahatsız oluyor polise gidiyor polisler bunun hizmetçinin önünde bir ay boyunca nöbet tutuyor diğer kadının da bundan haberi olduğu için onunla onun evine yaklaşıyor sadece bir kaç kere onun telinden arıyor ve yaptığının

bir işe yaramayacağını söylüyor. 1,5 ay sonra bir ay bir buçuk ay sonra kadının önünde duran polisler farklı bir yere destek için önemli bir şey için ve kadın tek kalıyor bunu duyan kadında onu rahatsız diyor. Bu sefer kapısına paket bırakıyor. 5-6 saat sonra polis çekiliyor ve artık kadının evinin yakınında polis kalmıyor ve dier kadında sürekli izlediği için haberdar oluyor bir gün gece saatlerinde kadının evini ateşe veriyor kadın hemen anlıyor dışarı kaçıyor ve kaçmakta olan bir kadın görüyor o olduğu düşünüp peşinden koşuyor ama dier kadın bundan habersiz bir köşeye gidip duruyor arakasından koşmakta olan kadın fark etmiş sadece yüzyüze geldiklerinde arkasından takip ettiğini anlıyor artık kadının yüzünü öğrenmiş oluyor dier kadın. Bu sefer evini ateşe veren kadın diğer kadına saldırıyor. Diğer kadın koşuyor etrafındakiler yardım isteyip kalabalığa girince kötü kadın peşini bırakıyor. Dier kadın polise gidiyor evini kimin yaktığını söylüyor ve kötü olan kadını bulup ceza evine atıyor.